

TURİZM COĞRAFYASI PERSPEKTİFİNDEN LUZON ADASININ DOĞAL TURİZM ÇEKİCİLİKLERİ

Natural Tourism Attractions Of The Luzon Island From The Perspective Of Tourism Geography

Dr. Evren ATIŞ

Kastamonu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, evrencografya@gmail.com, Kastamonu/Türkiye
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-5686-3169

Prof. Dr. Emin ATASOY

Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, eatasoy@uludag.edu.tr Bursa/Türkiye
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6073-6461

Cite As: Atış, E. & Atasoy, E. (2021). "Turizm Coğrafyası Perspektifinden Luzon Adasının Doğal Turizm Çekicilikleri", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 7(43): 677-717.

ÖZET

Filipin takımadalarının en büyük Dünya'nın ise 17'nci en büyük adası olan Luzon, Filipin Cumhuriyetinin en çok nüfus, en çok sanayi tesisi, en çok liman, en çok tarım arazisi, en çok orman alanı ve en çok turizm merkezi barındıran adasıdır. Bu nedenle hem tarım ve sanayi, hem ulaşım ve ticaret, hem de enerji ve turizm bakımından Luzon, gelişmekte olan bu ülkenin adeta iktisadi ve beşeri lokomotifidir. Bu çalışmada Luzon Adası'nın coğrafi konumu ve fiziki coğrafya özellikleri açıklandığı gibi doğal turizm çekicilikleri ve doğa koruma alanları da kısaca ele alınmıştır. Çalışmada bir yandan adanın başlıca turistik doğal merkezler irdelenmiş, diğer yandan da adanın turizm kaynakları ve turizm potansiyeli resmedilmeye çalışılmıştır. Çalışmada hem adanın başlıca milli parkları, volkanları, şelaleleri, akarsuları, körfezleri, plajları, gölleri ve mağaraları hem de jeomorfolojik, ekolojik ve hidrografik turizm çekicilikleri örnekler verilerek irdelenmiştir. Hem turizm coğrafyası hem de ülkeler coğrafyası odaklı bu çalışmanın öncelikli amacı ülkemizde pek bilinmeyen Luzon Adası'nın doğal turizm çekiciliklerini Türkiye'deki okuyuculara tanıtmaktır.

Anahtar Kelimeler: Luzon Adası, Filipinler Cumhuriyeti, Doğal Turizm Potansiyeli

ABSTRACT

Luzon, which is the largest island of the Philippine archipelago and the 17th largest in the world, is the island of the Philippine Republic with the highest population, the most industrial facilities, the most ports, the most agricultural land, the most forest area and the most tourism center. Therefore, Luzon is simply the economic and human locomotive of this developing country in terms of agriculture and industry, transportation and trade, and energy and tourism. In this study, the geographical location and physical geography characteristics of Luzon Island have been explicated, the natural tourism attractions and nature conservation areas have also briefly been discussed.

In the present study, while the main touristic natural centers of the island have been examined on the one hand, and the tourism resources and tourism potential of the island have been described on the other hand. In this study, the main national parks, volcanoes, waterfalls, streams, gulfs, beaches, lakes and caves of the island as well as the geomorphological, ecological and hydrographic tourism attractions have been examined through examples. The purpose of this study, which focuses on both countries' geography and tourism geography, is to introduce the natural tourism attractions of this lesser known Island of Luzon in Turkey to its reader in our country.

Keywords: Luzon Island, The Republic of Philippines, Natural Tourism Potential

1. LUZON ADASININ COĞRAFİ KONUMU VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

Bir Uzakdoğu devleti ve bir Musonlar ülkesi olan Filipinler Cumhuriyeti, aynı zamanda kara sınırı olmayan bir adalar devletidir (Harita 1). Asya kıtasının en kalabalık Katolik nüfuslu ülkesi olan Filipinler Türkiye'de az tanınan ve bilim uzmanları tarafından çok az sayıda bilimsel araştırmaya konu olan bir ülkedir. Luzon, Filipin takımadalarının hem yüzölçümü hem de nüfus bakımından en büyük adasıdır. Luzon, Mindoro, Palawan, Culiim, Dumaran, Busuanga ve Sibuyan Adaları, Calamian, Babuyan ve Batanes takımadalarıyla birlikte Luzon Grubu Adalarını oluşturmaktadırlar. Luzon Adası en büyük ada olarak bu adalar grubuna adını vermiştir. Luzon Adası'nın batısında Güney Çin Denizi, doğusunda Filipin Denizi ve güneyinde Sibuyan Denizi yer almaktadır (Harita 2 ve Harita 3). Güneydoğudaki San Bernardino Boğazı Luzon Adası'nı Samar Adası'ndan ayırır. Güneybatıdaki Verde Boğazı Luzon Adası'nı Mindoro Adası'ndan ayırır. Kuzeydeki Luzon Boğazı adayı Tayvan Adası'ndan ayırır. Luzon Boğazı kendi içinde Babuyan ve Balintang olarak iki alt boğaza ayrılır. Bu iki boğaz Filipinler Cumhuriyetini Japonya'dan ve Tayvan Cumhuriyetinden ayırırlar¹ (Tablo:1).

¹ Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

Tablo 1: Luzon Adasının Genel Coğrafi Özellikleri

Yer Aldığı Adalar Grubu: Luzon Adalar Grubu	Toplam Nüfus: 58 milyon
Yüzölçümü: 109 965 km ²	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu: 527 kişi/km ²
En Büyük Kent: Quezon City ve Manila	En Büyük Yerleşmeler: Manila, Quezon City, Olongapo, Legazpi, Tarlac, Batangas, Baguio, Calamba, Vigan, Lucena, San Carlos, San Jose.
En Büyük Doğa Koruma Alanı: Northern Sierra Madre Natural Park	En Büyük Körfez: Ragay ve Lamon Bay
En Uzun Sıradağlar: Merkezi Kordilera Sıradağları	En Büyük Ova: Orta Luzon Ovası
En Yüksek Nokta: Pulag zirvesi (2934 m.) Matematik Konum: 12°30' – 18°39' kuzey enlemi ve 119°44' – 124°13' doğu boylamı	En Uzun Akarsu: Cagayan En Büyük Göl: Laguna De Bay

Matematik konum olarak Luzon Adası 12°30' – 18°39' Kuzey enlemleri ve 119° 44' – 124°13' Doğu boylamları arasında kuzey-güney istikametinde uzanan bir adadır. Adanın kuzey-güney uzunluğu 740 kilometreye doğu-batı genişliği ise 225 kilometreye ulaşmaktadır (Harita 2 ve Harita 3). Luzon Adası'nın en kuzey ve en güney yöreleri arasındaki 6°'lik enlem farkı Türkiye'nin en kuzey ve en güney yöreleri arasındaki enlem farkıyla neredeyse aynıdır. Luzon Adası'nın güney ucunda Bikol Yarımadası batı kıyılarında ise Batangas Yarımadası yer alır. Bondoc ve Caramoan Luzon'un diğer iki büyük yarımadaı oluştururlar. Tayabas, Ragay, Albay, San Miguel, Lagonoy ve Calauag Körfezleri Bikol Yarımadası kıyılarının girintili çıkıntılı şekillenmelerine neden olmuşlardır. Luzon Adası'nın toplam kıyı uzunluğu 5000 kilometreyi aşmaktadır. Adanın orta kesimlerinde yer alan Lamon, Manila, Casiguran, Baler, Lingayen ve Dingalan Körfezleri Büyük Okyanus sularının adanın iç kesimlerine sokulmasına yol açmışlardır (Harita 2 ve Harita 3). Luzon Adasının kuzeyinde Babuyan ve Batanes takımadaları; güneybatısında Mindoro, Masbate, Lubang, Marinduque, Burias ve Ticao adaları; güneydoğusunda Samar, Catanduanes, Polillo, Jomalig ve Patnanongan adaları yer alır. ²

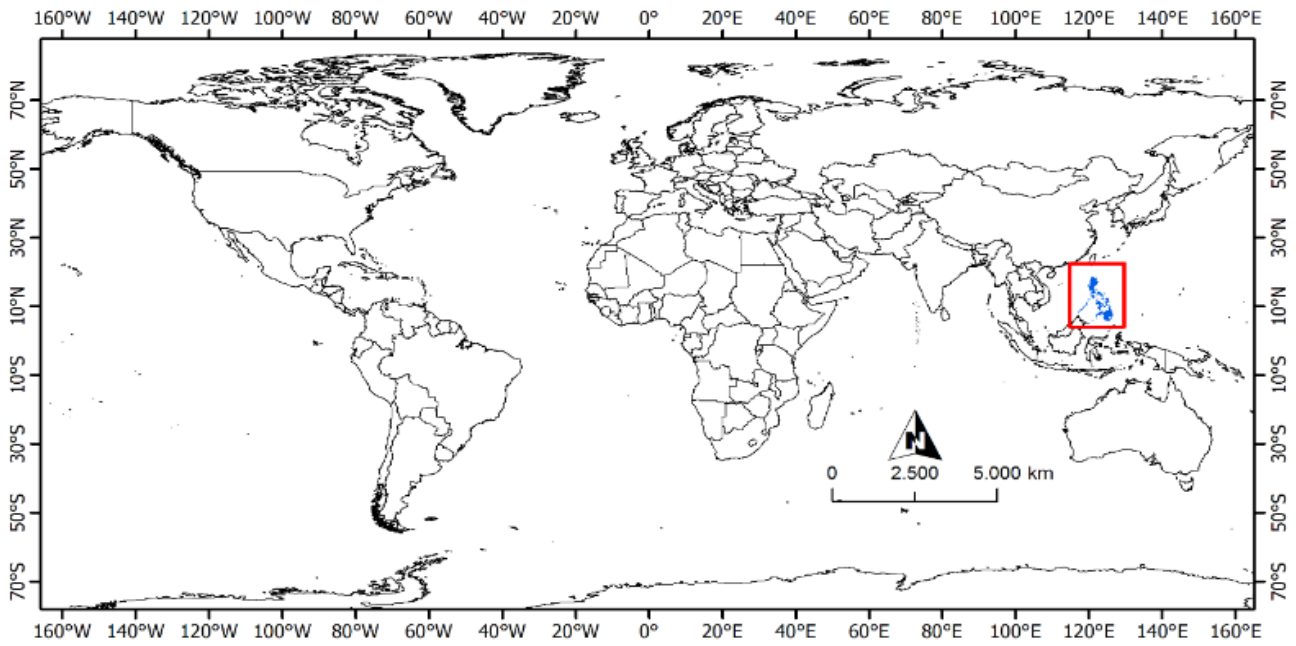
Luzon Adası'nın yakın çevresinde yer alan adaların büyük bir bölümü volkanik kökenli adalar veya mercan adaları grubunda yer alırlar. Bu adaların bir kısmı küçük yerleşmelere ve belirli nüfus yoğunluğuna sahiptir, bir kısmı ise yerleşme ve nüfus barındırmazlar. Örneğin Cagraray, Batan, Lahuy, Bagatao ve Alabat gibi kıyı adaları büyük alanlı ve yerleşme barındıran adalara örnektirler. Oysa Maculabo, Hermana Mayor, Sablayan, Canimog ve Haponan küçük alanlı ve yerleşme barındırmayan ıssız adalara örnektir. Luzon Adası kıyılarında bazı adalar ıssız veya seyrek nüfuslu olup sadece bir veya iki kırsal yerleşme barındırmaktadır. Palau, Cabarruyan, Siapar, Rapu – Rapu, San Salvador ve Alibihaban az yerleşme ve az nüfus barındıran bu aşırı seyrek nüfuslu adalara örnek gösterilebilirler. Luzon kıyılarında 10'dan fazla yerleşme barındıran çok az sayıda ada vardır ve bunlar genelde büyük alanlı adalardır. Tingloy, Pollilo ve Catanduanes çok sayıda yerleşme barındıran bu adalara örnek gösterilebilir. ³

² Bakınız:

- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>

³ Luzon Adası'na benzer yapı ve içerikte Filipin adalarıyla ilgili Türkiye'de yapılan diğer bilimsel araştırmalar için bakınız:

- Atasoy E. ve Ortega Espaldon M. V. “Bir Küçük Adanın Büyük Turizm Başarısı: Camiguin Adası Örneği”, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Yıl: 2020, Cilt: 3, Sayı: 2, Sayfa: 310-319
- Atasoy, E. “Filipinler Cumhuriyeti Turizm Coğrafyasından Bir Kesit: Leyte Adası”, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, Sayfa: 395-415
- Atasoy E. ve Alkar, E. (2020). “Filipinler Cumhuriyetinin Turizm Başkenti: Boracay Adası”, Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi, Aralık 2020, Cilt: 5, Sayı: 6, Sayfa: 68-80
- Atasoy E. ve Atış, E. (2021). “Panay Island From The Perspective Of Tourism Geography”, ASR Journal, International Academic Social Resources Journal Open Access Refereed E-Journal & Indexed & Publishing, Year 2021, Vol:6, Issue: 2, Page: 77-96
- Atasoy E. ve Atış, E. (2020) “Tourism Potential Of The Bohol Island”, Idea Studies Journal, Volume: 6, Issue: 23, Page: 759-774
- Atasoy E. (2020) “Bohol Denizinin Gizemli İncisi: Panglao Adası”, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2020, Cilt 22, Sayı 2, s. 697-716

Harita 1: Filipinler Cumhuriyeti Lokasyon Haritası

Luzon Adası'nın doğu kıyılarına yakın mesafede yer alan başlıca kıyı adaları şunlardır: Pigcotayan, Palau, Moroupuro, Lamit, Bacon, Bagacay, Malindog, Basad, Colwon, Togas, Quinabugan, Cocos, Quinadaman, Calanitoan, Balinbagan, Lucsuhin, Etinas, Tirao, Solodon, Bagieng, Tanasak, Matapayas, Calagikhik, Lahuy, Guinahuan, Haponan, Puling, Banana, Lahos, Minalahos, Cagbanilad, Malarad, Matukad, Niogan, Catanguan, Pitogo, Pandanan, Catanduanes, Fuga, Palani, Cabaleta, Polillo, Lamon, Patnanungan, Jomilig, Alabat, Balesin, Guintinua, Tinaga, Apuao, Maculabo, Canimog, Canton, Apuao Grande, Ingalan, Caringo, Samur, Papoot, Calamboyongan, Tailand, Quinapagyan, Tanao, Calalauag, Fermo, Small, Jaulo, Palasan, Siruma, Butawan, Sibuan, Anchor, Tagita, Cagbinunga, Pagbocauan, Porongpong, Bani, Malabungut, Quinalasag, Atulayan, Aguirangan, Natunawan, Cagbulauan, Guininyan, Batan, San Miguel, Rapu Rapu, Cagraray, Ticlin, Juac, Burungan, Calintaan, Capul, San Bernardino.⁴

Luzon Adası'nın batı kıyılarına yakın mesafede yer alan başlıca kıyı adaları şunlardır: Bagatao, Sablayan, Bantayan, Burias, Ticao, Palad, Alibijaban, Ambulong, Sombrero, Busing, Malaumauan, Saboon, Templo, Cabra, Marindugue, Polo, Mongpong, Maniwaya, Verde, Maricaban, Ambil, Golo, Lubang, Simara, Banton, Maestre de Campo, Cabra, Sibuyan, Romblon, Tablas, Caban, Ambil, Corregidor, Caballo, Cavite, San Salvador, Magalawa, Matalvis, Agat, Potipot, Capones, Grande Island, Chiguita, Silanguin, Camara, Hermana Mayor Island, Hermana Menor Island, Pilapiri, Raton, Lagtaras, Colibra, Santiago, Siapar, Narra, Cangaluyan, Cabalitian, Sungyot, Poro, Badoc, Silagui, Catipan, Boboroen, Hundred Takımadaları, Cabarruyan, Alo, Salomague. Luzon adasına yakın mesafede bulunan, ayrıca yerli ve yabancı turistlerin en çok merak ettikleri ve en sık ziyaret ettiklerin adaların başında Marindugue, Mindoro, Samar, Tablas, Romblon, Sibuyan, Catanduanes ve Babuyan takımadaları gelir.⁵

Luzon Adası göl ve akarsu bakımından zengin sayılır. Ada sınırları içinde Pinatubo, Pulog ve Taal gibi volkanik göller, Dagatan ve Alindayat gibi alüvyal set gölleri, Lumot ve Caliraya gibi baraj gölleri ve Paoay gibi lagün gölleri yaygındır. Okyanus veya denizlerle bağlantısı olmayan kapalı göl havzalara örnek olarak Ticob, Sumlang ve Pulog gölleri gösterilebilir. Göl sularının bir bölümünü okyanus veya denizlere boşaltan açık havzalara örnek olarak ise Palakpakın, Laguna De Bay, Bunot, Baao, Buhi, Calibato, Bato ve Lumot gölleri gösterilebilir. Filipinler Cumhuriyeti'nin ve Luzon Adası'nın en büyük gölü olan Laguna De Bay, Pasig ırmağı aracılığıyla sularını Büyük Okyanusa boşalttığı için açık havza göllerine örnektir. Filipinlerin üçüncü büyük alana sahip gölü olan Taal, Pinsipit Irmağı aracılığıyla sularını Büyük Okyanusa boşalttığı için tatlı sulara sahip bir diğer açık havza gölüdür.

Luzon Adası'nda Bato, Alindayat, Bito, Sumlang ve Paoay gibi deniz seviyesinden yüksekliği az olan göller yer aldığı gibi, Danao ve Pulog gibi deniz seviyesinden yüksekliği fazla olan göller de görülmektedir. Fakat Laguna De Bay Gölü dışında adada hiçbir gölde su ulaşımı ve gemi taşımacılığı yapılmamaktadır. Yabancı

⁴ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁵ Bakınız: Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

turistlerin en çok ziyaret ettikleri göllerin başında ise Laguna De Bay, Taal, Dagatan ve Caliraya gelir. Aslında bir krater gölü olan Taal Dünya'nın en popüler ve turistler tarafından en çok ziyaret edilen volkanik göllerin başında gelir⁶ (Fotoğraf 1, Tablo 2).

Fotoğraf 1: Luzon Adası'nda Yer Alan Taal Gölü İlgi Çekici Oluşumu Nedeniyle Dünya'nın En Popüler Volkanik Göllerin Başında Gelir. (Kaynak: awesci.com/lake-like-taal-lake/)

Tablo 2: Luzon Adasının Başlıca Gölleri

Sampaloc	Pantabangan	Ticob
Danum	Pandin	Paoay
Sumlang	Laguna De Bay	Lumot
Dagatan	Mohicap	Bato
Danao	Yambo	Baao
Caliraya	Palakpakin	Buhi
Pinatubo	Calibato	Taal
Bulusan	Bunot	Osiao
Alindayat	Paoay	Pulog
Bariis	Uakon	Badjao

Luzon Adası Filipinlerin en büyük adası olduğundan dolayı, diğer adalarla kıyasla daha uzun akarsulara ve daha geniş alanlı akarsu havzalarına sahiptir. Bazı akarsular okyanusa dökülmeden önce kollara ayrılıp delta oluştururken (örnek: Amburayan, Agno, Pansipit, Bulawan, Abra, Dasol, Radsan, Vinzos) bazı akarsular da delta oluşturmadan haliç şeklinde sularını okyanusa boşaltmaktadırlar (örnek: Cagayan, Baclayon, Dulang, Ilang, Taboan). Okyanus kıyılarında güçlü gel-git yaşandığından dolayı Bulu, Bucao, Santo Tomas, Inang, Cagbahilad ve Libmanan gibi akarsuların ağız kısımlarında uzun ve derin haliçler oluşmuştur.⁷

Güney Çin Denizi kıyılarında ve ülkenin orta kesimlerinde Filipinlerin en yoğun akarsu ağına sahip ilginç bir sulak arazisi yer almaktadır. Angat, Pampanga, Masantol, Tabang, Guiguinto, Meycauyan, Bigao, Marilao, Santa Maria, Batasan, Santulan, Pamarawan, Tullahan, Malolos, Mambog, Navotos ve Estero de Vitas ırmaklarının birleşerek oluşturdukları bu sulak delta arazisi Filipinlerin en büyük bataklık ve delta arazilerinin başında gelir. Yüzlerce ırmak adası, yüzlerce kanal ve yüzlerce akarsu kolundan oluşan alüvyonlarla kaplı olan bu bataklık arazisi Manila körfezinin kuzey kıyılarında ve Manila kentinin hemen bitişiğinde yer almaktadır. Quezon City, Angeles, Apalit, Santa Maria, San Fernando ve Malolos gibi büyük kent yerleşmelerine yakın mesafede yer alması bu sulak delta sahasının yoğun nüfuslu ve aşırı kirlenmiş

⁶ Bakınız:

- Krstev, V., "Geopolitika i Geostrategiya na Turizma", Izdatelstvo "Nauka i İkonomika", İkonomiçeski Universitet, Varna, 2016
- Krstev, V., "Geografiya na Turizma", Izdatelstvo "Nauka i İkonomika", İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014
- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., "Stranite v Sveta 2005-2006", Izdatelstvo Gloriya Palas, Sofya, 2005
- Manuela W. S. "The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines", Transport Policy, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Özey, R. "Asya Coğrafyası", Aktif Yayınları, İstanbul, 2008
- Özgüç, N. "Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler". Çantay Kitabevi, İstanbul, 2011

⁷ Bakınız:

- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>

olmasına yol açmıştır. Evsel atıklar ve sanayi kirliliği Luzon Adası'ndaki göl ve akarsuların en büyük sorunu olduğu söylenebilir.

Luzon Ada sınırları içinde hiçbir akarsuda 100 kilometreden fazla nehir ulaşımı ve akarsu taşımacılığı yapılmamaktadır. Dağlık ve yüksek arazilerin yaygın olması, ayrıca akarsu yatak eğimlerinin fazla olması sonucunda akarsu havzalarında toprak aşınması ve erozyon yaygındır. Bazı akarsu yataklarında elektrik üretimi amaçlı barajlar ve hidroelektrik santraller inşa edilmiştir. Luzon Adası sınırları içinde yer alan Angat, Pampanga, Calaanan, Cadacan, Lumban, Agno, Cagayan ve Tullahan ırmakları en fazla baraj gölüne sahip akarsulara örnek gösterilebilir.⁸ Filipinler Cumhuriyeti zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarına sahip olmadığından dolayı su gücü ve hidroelektrik üretimi ulusal ekonomi için hayati öneme sahiptirler.

Luzon Adası sınırları içinde yer alan akarsuların bir bölümü Güney Çin Denizine bir bölümü ise Filipinler Denizine sularını boşaltmaktadırlar. Adanın güney bölgelerinde yer alan çok az sayıdaki akarsu ise sularını Sibuyan Denizine boşaltmaktadır. Aşağıdaki satırlarda sularını boşalttıkları deniz havzasına göre Luzon Adası'ndaki başlıca akarsular sıralanmıştır:⁹

- ✓ Luzon Adası'nın kuzey bölgelerinde Filipinler Denizine sularını boşaltan başlıca akarsular:
 - Palanan, Oway, Davilacan, Dikatayan, Lobod, Dulang, Ilang, Taboan, Cagayan, Ibong, Abulug, Dingalan, Palawig, Calabgan, Mabudo ve Duangan.
- ✓ Luzon adasının kuzey bölgelerinde Güney Çin Denizine sularını boşaltan başlıca akarsular:
 - Cabicungan, Caunayan, Bulu, Bislak, Pusuak, Baruyen, Pasuquin, Bacarra, Radsan, Bantaoay, Govantes, Abra, Namruangan, Santa Maria, Bucong, Mestizo, Narvacan, Amburayan, Baroro, Naguilian, Aringay, Maragayap, Balili, Cayanga, Agno, Alaminos, Balingasay, Balingcaging, Dasol, Nayom, Balincaguin, Salasa, Bagsit, Bucao, Tictic, Santo Tomas, Pamatawan, Annawangen, Kalaklan, Matain, Pampanga, Morong, Talisay, Masantol, Meycauayan, Tullahan, Marilao, Bigao, Maragondon, Palico, Bagbag, Binambang Bridge, Dacanlao, Culvert, Pansipit, San Luis, Hagonoy, Calumpang.
- ✓ Luzon Adası'nın güney bölgelerinde Filipinler Denizi'ne sularını boşaltan başlıca akarsular:
 - Ariman, Tiris, Bagacay, Yawa, Basud, Baclayon, Bulawan, Tiago, Comun, Masacrot, Lagonoy, Libmanan, Labo, Malaguit, Sagnay, Rangas, Cagbahilad, Sipaco, Olas, Tambang, Daet, Vinzons, Paracale, Maapon, Agos ve Umiray.
- ✓ Luzon Adası'nın güney bölgelerinde Sibuyan Denizi'ne sularını boşaltan başlıca akarsular:
 - Cadacan, San Isidro, Ambulong, Caranan, Lobo, Banalo, Putingbuhangin, Malaking Tubig, Dumacao, Kalilayon, Mayuboc, Macalelon, Catanauan, Guinhalinan, Peris, Sabang, Ragay, Inang, Incarizan, Ubod, Ogod ve Donsol.

Luzon Adası'nda yer alan bazı akarsular okyanus veya denizlere sularını boşaltmayıp göl havzalarına sularını boşaltmaktadırlar. Örneğin sadece Laguna de Bay Gölü havzasında 40'tan fazla akarsu yer almaktadır. Laguna de Bay gölüne sularını boşaltan başlıca akarsular şunlardır: Famy, Pagsanijan, Rangil, Pitol, Siniloan, Pilila, San Cristobal, Calo, Bay, Santa Cruz, Lumban, Darangan, Lasi, Baras, Morong, San Isidro, Pasong Diablo, Buli, Taguig, Angono, Bilibiran, San Pedro, Tunasan, Magdoong, Tanay, San Juan, Mayapa, Silang-Santa Rosa ve Binan. Taal gölüne sularını boşaltan başlıca akarsular ise Pansipit, Bancora, Alulod, Ambulong ve Bignay'dır.

Filipinlerde akarsu, dağ veya göl gibi bazı coğrafi unsurlar, köy, kasaba veya kent gibi yerleşme adı taşımaktadırlar. Luzon Adası'nda yer alan Lagonoy, Abulug, Davilacan, Palanan, Paracale, Umiray, Daet, Libmanan, Tambang, Ogod, Donsol, San Luis, Macalelon, Catanauan, Alaminos, Baruyen, Aringay, Pasuquin, Bacarra ve Sagnay gibi ırmaklar şehir veya kasaba adı taşıyan akarsulara örneklerdir.

Luzon Adası'nda yer alan çok sayıda körfez özellikle deniz ulaşımı ve liman faaliyetlerini kolaylaştıran doğal bir unsur oluşturmaktadırlar. Luzon kıyılarında 30'dan fazla büyük körfez ve 340'tan fazla koy yer almaktadır. Luzon Adası'nın doğu kıyılarında yer alan başlıca körfezler şunlardır: Divilican, Palanan, Dilasag, Casapsapan, Casiguran, Dicasalarin, Dingalan, Calauag, Albay, Basiad, Santol, Mercedes, Lopez, San Miguel, Lamit, Sisiran, Binagasbasan, Guijabo, Lagonoy, Guijalo, Lauing, Palog, Matnog. Luzon

⁸ Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, I. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova

⁹ Bakınız:

- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>

Adası'nın batı kıyılarında yer alan başlıca körfezler şunlardır: Sorsogon, Pilar, Ragay, Catanauan, Pagbilao, Batangas, Balayan, Pagapas, Nasugbu, Canacao, Mariveles, Manila, Subic, Palauig, Oyon, Sual, Potipoti, Dasol, Agno, Tambac, Lingayen, Bangui, Triboa, Baruan, Nagsasa, Pasaleng. Sonuç olarak, kapladıkları alan bakımından Tayabas, Lamon Bay, Ragay, Manaila, Lingayen ve Lagonoy Luzon Adası'nın en büyük körfezleridir. Özetle, ada sınırları içinde çok fazla sayıda koy ve körfez ile çok sayıda burun ve yarımada var olması, hem kıyıların girintili-çıkıntılı olmasına ve sahil şeridinin daha uzun olmasına yol açmış hem de okyanus etkilerinin ve denizel iklimin adanın iç kesimlerine sokulmasına ve liman faaliyetlerinin kolaylaşmasına yol açmıştır.

Luzon Adası'nın Büyük Okyanusa ve Filipinler Denizine dönük olan doğu kıyıları daha yoğun orman örtüsüne sahip olup, daha az gelişmiş ve daha seyrek nüfusludurlar. Adanın kuzey kesimleri ve kuzeydoğu bölgesi Luzon'un en tenha en yoksul ve en az yerleşmeler barındıran yörelerini barındırır. Asırlık doğal tropikal ormanlar, çok sayıda akarsu vadisi, zengin biolojik çeşitlilik ve geniş alanlı doğa koruma arazileri bu bölgelerin daha az kalkınmış ve daha az kent barındırmalarını belirlemiştir. Luzon Adası'nın orta ve güney kesimleri ve özellikle de Güney Çin Denizi kıyıları daha gelişmiş, daha çok kent barındırır ve daha yoğun nüfusludurlar. Adanın en büyük kentleri, en işlek limanları, en önemli turizm merkezleri ve en büyük sanayi tesisleri adanın bu bölgelerinde yer almaktadır. Özetle, adanın doğu ve batı, kuzey ve güney yöreleri arasında hem ekonomik gelişmişlik ve doğal özellikler bakımından, hem de nüfus yoğunluğu ve turizm imkânları bakımından derin farklılaşmalar vardır.

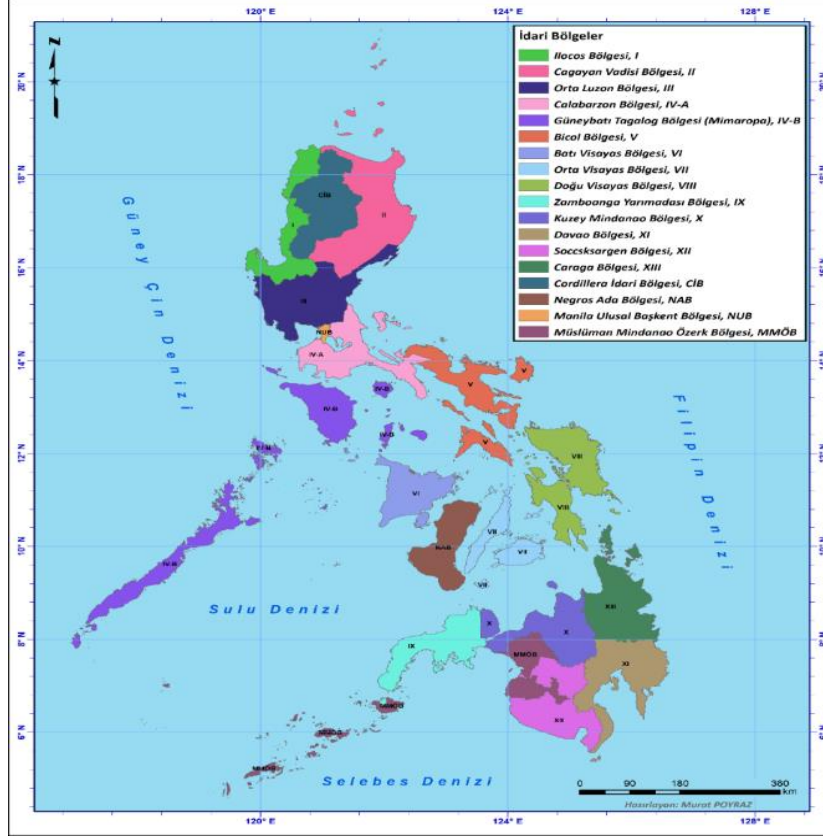
Luzon Adası'nın yüzölçümü 109 965 km² olup Filipin takımadalarının en büyük dünyanın ise 17'inci en büyük adasıdır. Ülkenin en büyük kentleri, en işlek havaalanları, en büyük fabrikaları, en büyük limanları, en büyük ulaşım ve ticaret merkezleri bu adada yer almaktadır.¹⁰ Ayrıca Filipinler'in başkenti Manila ve nüfus bakımından ülkenin en büyük şehri olan Quezon City de Luzon Adası'nda yer alır. Özetle Luzon, Filipin Cumhuriyetinin iktisadi, siyasi, kültürel ve ticari kalbidir. Luzon Adası'nda 58 milyondan fazla insan yaşamakta ve ada toprakları sekiz idari bölgeye bölünmüştür. Java, Honşu ve Büyük Britanya'dan sonra dünyanın dördüncü en kalabalık nüfuslu adası olan Luzon'da Filipinler Cumhuriyeti nüfusunun % 53'ten fazlası yaşamaktadır.

İdari yönetim bakımından Luzon toprakları sekiz idari bölgeye bölünmüştür. Her idari bölge kendi içinde birkaç eyallete oluşmaktadır (Harita 2). Ada sınırları içindeki idari bölgeler şunlardır:

- ✓ Birinci İdari Bölge - Ilocos
- ✓ İkinci İdari Bölge – Cagayan Vadisi
- ✓ Üçüncü İdari Bölge – Merkezi Luzon
- ✓ Dördüncü İdari Bölge – Kalabarson (Bölge IV “A”)
- ✓ Beşinci İdari Bölge – Mimaropa (Bölge IV “B”)
- ✓ Altıncı İdari Bölge – Bicol (Bölge V)
- ✓ Yedinci İdari Bölge – Cordilera İdari Bölgesi
- ✓ Sekizinci İdari Bölge – Başkent Bölgesi (Büyük Manila)

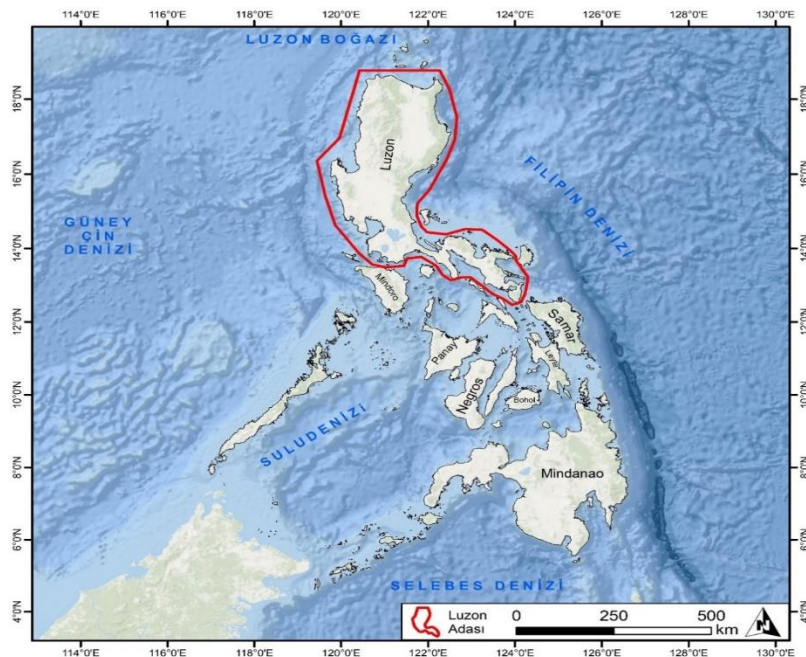
¹⁰ Luzon Adası'yla ilgili bakınız:

- http://philippine.ru/luzon_manila.html
- <https://wikiway.com/philippines/ostrov-luson/>
- <https://geosfera.org/aziya/filippiny/1357-luson.html>
- <https://www.onmywaves.com/2012/03/luzon-island-manila-philippines.html>
- <https://fb.ru/article/263127/ostrov-luson-geograficheskoe-polojenie-klimat-filippinskie-ostrova>
- <https://tochka-na-karte.ru/Goroda-i-Gosudarstva/6312-Luson.html>
- <https://ruslanlight.com/filippiny/luson.html>

Harita 2: Filipinler Cumhuriyeti İdari Bölgeler Haritası

Luzon Adası'nda yer alan kentleri nüfusuna göre, coğrafi konumuna göre ve iktisadi fonksiyonlarına göre farklı gruplarda sınıflandırabiliriz. Nüfus bakımından adanın en büyük kentlerinin başında Quezon City, Manila, Olongapo, Legazpi, Tarlac City, Batangas, Baguio, Calamba, Vigan, Lucena, Naga, Angeles, Sorsogon, San Carlos ve San Jose gelir. Deniz kıyısında yer alan ve daha az nüfusa sahip küçük liman kentlerine örnek olarak Bulusan, Sagnay, Pilar, Tabaco, Barcelona, Bulan, Batnog, Donsol, Mulanay, Nasugbu, San Luis, Dingalan, Alaminos, San Fernando, San Juan, Casiguran ve Matnog gösterilebilir. Deniz kıyısında yer almayan ve daha az nüfusa sahip küçük karasal kentlere örnek olarak ise Gabaldon, Palayan, Candon, Vigan, Laoag, Tuguegarao, Santiago, Urdaneta, Los Banos, San Pablo, Iriga ve Ligao gösterilebilir (Harita 3).

Harita 3: Filipin Takımadaları İçerisinde Luzon Adasının Coğrafi Konumu

2. LUZON ADASININ FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Luzon Adası'nın kuzeybatısında Siedra Madre ve kuzeydoğusunda Merkezi Kordilera Sıradağları yer alır ve her iki dağ sırası da kuzey-güney istikametinde uzanırlar. Bu iki dağ sırası arasında ise adanın en uzun ırmağın oluşturduğu Cagayan vadisi yer alır. Manila'nın hemen kuzeybatısında adanın orta kesimlerinde Sambales dağları Büyük Okyanusu kıyılarına paralel uzanırlar. Adanın en güneyinde ise Kabit ve Mayon dağları yer alır. Sierra Madre ve Sambales Dağları arasında 11000 km²'lik yüzölçümü ile Orta Luzon Ovası bulunmaktadır. Bu geniş ve verimli ova ülkenin en büyük pirinç üretim alanıdır. Orta Luzon Ovası'nın orta kesimlerinde sönmüş bir volkanik dağı olan Arayat Dağı yükselir.

Luzon Adası'nda 33 volkanik dağ yer almaktadır ve bunların bazıları sönmüş bazıları ise aktif volkanlardır.¹¹ Mayon, Taal, Bulusan, Asog (Iriga), Pinatubo ve Cagua yanardağları Luzon Adası'nda yer alan en faal ve en tehlikeli volkanlardır. Luzon Adası'nın kuzey kesimlerinde Merkezi Kordilera Sıradağları üzerinde, San Fernando kentinin doğusunda ve Santiago kentinin batısında yer alan Pulag zirvesi (2934 m.) adanın en yüksek noktasıdır.¹² Luzon Adası'nda yer alan 33 volkanik dağ şunlardır: Ambalatungan, Amorong, Anilao Hill, Arayat, Banahaw, Binuluan, Bulusan, Cagua, Cariliao, Cone-Culasi, Corregidor, Dagit-Dagitan, Gate Mountains, Iriga, Isarog, Labo, Laguna, Makiling, Malepunyo, Malinao, Malindig, Mariveles, Masaraga, Mayon, Natib, Panay, Patoc, Pinatubo, Pocdol Mountains, San Pablo, Sangay, Santo Tomas, Taal.¹³

Volkanik püskürmeler, tropikal siklonlar, tsunamiler, depremler ve tayfunlar Luzon Adası'nı her yıl tehdit eden en önemli doğal afetlerdir. Bu yoğun nüfuslu adada bazen bir yıl içinde 20-30 civarında doğal felaket yaşanabilir. Bu nedenle adayı ziyaret eden yabancı turistlerin en büyük korkusu bu öngörülemeyen ve önlenemeyen doğal afetlerdir. Subekvatorial ve muson iklimlerinin görüldüğü adada Ocak ayı sıcaklık ortalaması 26,8°C, Temmuz ayı sıcaklık ortalaması 28,5°C ve yıllık sıcaklık ortalaması da 27°C'dir (Tablo3 ve Tablo 4). Luzon Adası'na düşen ortalama yıllık yağış miktarı 1742 milimetredir.¹⁴

Luzon Adası'nın iklim özelliklerini üç farklı dönemde irdelenebilir. Yaz dönemi olarak adlandırılan Mart-Mayıs döneminde en yüksek sıcaklıklar ve en bunaltıcı havalar yaşanır. Haziran-Kasım döneminde en fazla yağış miktarı düşmektedir. Yağmur dönemi olarak adlandırılan Haziran-Kasım dönemi adanın en nemli ve en yağmurlu dönemi olduğundan dolayı yabancı turistlerin en az ziyaret yaptıkları dönemdir. Kış dönemi olarak adlandırılan Aralık-Şubat dönemi adada en düşük sıcaklıkların görüldüğü ama en çok yabancı turistlerin geldiği dönemdir¹⁵ (Tablo 3, Tablo 4).

Tablo 3: Baguio Kentinin Aylık Ortalama Sıcaklık ve Yağış Değerleri

Ay	Ortalama Maksimum Aylık Sıcaklık (°C)	Ortalama Minimum Aylık Sıcaklık (°C)	Aylık Yağış (mm)
Ocak	22	15	5
Şubat	23	15	5
Mart	25	17	35
Nisan	26	18	80
Mayıs	27	19	210
Haziran	26	19	300
Temmuz	26	18	215
Ağustos	26	18	600
Eylül	26	18	415
Ekim	25	17	220
Kasım	24	17	130
Aralık	23	15	35

¹¹ Daha detaylı bilgi için bakınız: <https://www.volcanodiscovery.com/philippines/luzon.html>

¹² Luzon Adası'nın fiziki coğrafya özellikleriyle ilgili bakınız:

- <https://www.sabaiaasia.ru/>
- <http://philippine.ru/>
- <https://7000ostrovov.ru/>
- <http://ofilippinah.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <https://tochka-na-karte.ru/>
- <https://wikiway.com/philippines/>
- <http://globustour.com.ua/country/>
- <https://discoveric.ru/>
- <https://nashaplaneta.net/>
- <https://philfun.ru/>
- <http://omniworld.ru/philippines/>
- <https://guide.travel.ru/philippines/>
- <https://www.gid.ru/philippines/>

¹³ Daha detaylı bilgi için bakınız: <https://www.volcanodiscovery.com/philippines/luzon.html>

¹⁴ Bakınız: <https://www.worldmeteo.info/>

¹⁵ Bakınız: <https://www.worldmeteo.info/>

Tablo 4: Manila Kentinin Aylık Ortalama Sıcaklık ve Yağış Değerleri

Ay	Ortalama Maksimum Aylık sıcaklık (°C)	Ortalama Minimum Aylık Sıcaklık (°C)	Aylık Yağış (°C)
Ocak	30	22	20
Şubat	30	23	10
Mart	31	24	15
Nisan	32	25	30
Mayıs	32	25	155
Haziran	32	25	295
Temmuz	32	24	440
Ağustos	31	24	520
Eylül	31	24	380
Ekim	31	24	265
Kasım	31	23	140
Aralık	30	23	80

3. LUZON ADASININ DOĞAL TURİZM ÇEKİCİLİKLERİ

Filipinler Cumhuriyetinin en ünlü volkanları, en çok ziyaret edilen turistik kasabaları, en büyük yağmur ormanları, en büyük metropol kentleri, en ilginç mimari eserleri, en geniş milli parkları, en büyük sanayi tesisleri ve limanları, en uzun sıradağları, en büyük körfezleri, en geniş ovaları, en kalabalık plajları, en ünlü gölleri ve şelaleleri Luzon Adası'nda yer alır.¹⁶ Bu nedenle Luzon Adası Filipinlerin hem can damarı ve iktisadi merkezidir hem de ulusal turizmin kalbidir. Aşağıdaki satırlarda ada sınırları içinde yer alan en ünlü ve en çok ziyaret edilen doğal turizm çekicilikleri açıklanmıştır (Harita 4).

Harita 4. Luzon Adası'nın Turizm Haritası

¹⁶ Bakınız:

- Krıstev, V., "Geopolitika i Geostrategiya na Turizma", İzdatelstvo "Nauka i İkonomika", İkonomiçeski Universitet, Varna, 2016
- Krıstev, V., "Geografya na Turizma", İzdatelstvo "Nauka i İkonomika", İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014
- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., "Stranite v Sveta 2005-2006", İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya, 2005
- Manuela W. S. "The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines", *Transport Policy*, Volume 43, October 2015, Pages 11-22
- Özey, R. "Asya Coğrafyası", Aktif Yayınları, İstanbul, 2008
- Özgüç, N. "Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler". Çantay Kitabevi, İstanbul, 2011

3.1. Luzon Adasının Başlıca Milli Parkları ve Doğa Koruma Alanları¹⁷

✓ Balbalasang Balbalan Milli Parkı

Luzon Adasının kuzey kesimlerinde, Tabuk kentinin 25 km. batısında yer alan Balbalasang Balbalan Milli Parkı, 1973 yılında kurulmuştur. Central Cordillera İdari bölgesinde ve Chico vadisinin hemen batısında yer alan park çok yüksek, çok engebeli ve yoğun ormanlarla kaplı olduğu için çok az kırsal yerleşme barındırır. Parkın toplam alanı 1388 hektardır. Batıda Abra ve doğuda Cagayan ırmaklarının oluşturduğu akarsu havzalarının bir kısmını kaplayan Milli Park alanı Saltan ırmağın vadisiyle bölünmüş iki büyük dağ sırasından oluşmaktadır. Park alanında yer alan çok sayıda akarsu derin kanyon vadiler oluşturmaktadır. Parkın batı kesimlerinde yer alan Sapocoy dağı 2456 metre yüksekliğe ulaşmakta ve Cagayan vadisine bakan müthiş doğal manzaralar sunmaktadır. Balbalasang Balbalan Milli Parkı dağcılık sporları, botanik ve zooloji araştırmaları, dağ yürüyüşü ve alpinizm için müsait doğal alanlar sunmaktadır.

Balbalasang Balbalan Milli Parkının çok zengin biyoçeşitlilik potansiyeli vardır. Nemli Muson yağmur ormanları, çam ormanları ve geniş yapraklı ormanlar burada adeta iç içe girmiştir. Park sınırları içinde 83 kuş türü vardır ki bunlardan 34'ü Filipinli endemiklerdir. Bu kuşlardan 2 tür dünyada sadece Luzon adasında görülmektedir. Park alanındaki memeliler arasında, yarasalar, geyikler, makak maymunları, çeşitli kemirgenler ve sakallı yabani domuzlar görülür. Fırça kuyruklu sıçan, gibi yok olma eşiğinde olan türler de parkta görülür. 2003 yılında, parkta 100 yıldan fazla bir süre önce ortadan kaybolduğu düşünülen kısa bacaklı bir ağaç sıçanı, Platymantis cinsinden bir kurbağa ve bilinmeyen bir kör yılan türü de dâhil olmak üzere birçok yeni hayvan türü keşfedilmiştir. Bu nedenle ekologlar, kuş bilimciler, zoologlar ve botanikçiler için milli park çok zengin bir doğal ortam ve hiçbir yerde görülmeyen türler sunmaktadır.

Balbalasang Balbalan Milli Parkı'nı ziyaret eden turistler aynı yörede yer alan aşağıdaki turizm merkezlerini de görmeleri önerilir: Binuluan dağı, Chico kanyon vadisi, Sicapoo zirvesi, Kili Falls And Hotspring tatil alanı, Sumaguing mağarası, Sagada mezarlarını ve Banue pirinç taraçalarını.¹⁸

✓ Kuzey Sierra Madre Milli Parkı

Luzon adasının kuzeydoğusunda yer alan Kuzey Sierra Madre Milli Parkı (The Northern Sierra Madre National Park) Cauayan ve Iligan kentlerinin doğusunda ve Isabela eyaletinin batı kesiminde 359000 hektarlık bir alana yayılmıştır. Milli parkın 287000 hektarı kara alanından ve 71000 hektarı da deniz alanından oluşmaktadır. Bir başka deyişle Filipinler Cumhuriyeti sınırları içinde yer alan en büyük yüzölçümüne sahip Milli Park olup İsviçre'den daha geniş alana sahiptir. Milli parkın doğusunda Filipin denizi batısında ise Kagayan vadisi uzanır. Parkın kuzeyinde Dictayan ırmağı ve parkın güneyinde de Disabunga ırmağı yer alır. Palanan kasabası ve Palanan vadisi milli parkın neredeyse ortasında yer alır.¹⁹

Bilim uzmanları tarafından incelenmeye devam eden Milli Park Luzon adasında yer alan en geniş ve en bakir ilkel yağmur ormanını kapsamaktadır. Beşeri istila, orman katliamları, turizm faaliyetleri ve iktisadi yatırımlardan bu değerli araziye korumak için Filipinler hükümetinin kararıyla 1997 yılında bu eşsiz milli park kurulmuştur. Ayrıca doğal ormanları, bitki ve hayvan türlerini, jeomorfolojik oluşumları ve ekolojik

¹⁷ Luzon Adası'nın milli parkları yazılırken kullanılan başlıca kaynaklar:

- <https://poznavatelno.net/sto-ostrovov-nacionalnogo-parka-filippin/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <http://shoestringtravelers.com/>
- <https://www.ilink.ph/>
- <https://llda.gov.ph/>
- <https://www.sabaiaasia.ru/>
- <http://philippine.ru/>
- <https://7000ostrovov.ru/>
- <http://ofilippinah.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>

¹⁸ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

¹⁹ Bakınız: https://www.votpusk.ru/country/dostoprим_info.asp?ID=2933

peyzajı el değmeden korumak için bu alan devlet koruması altına alınmıştır. Parkın büyük bir bölümü engebeli ve dağlık arazilerden oluşur. Divilican Dağı (1311 m.), Mount Cresta Dağı (1672 m.) ve Palanan Dağı (1184 m.) milli park sınırları içindeki en yüksek zirveleri oluşturur. Parkın batı kesimleri Cagayan ve Abuan akarsu havzasında, doğu kesimleri ise Oway, Palanan ve Divilican akarsu havzasında yer almaktadır. Park içinde çok sayıda çay, kanyon, dere ve şelale yer almaktadır. Palanan dağlarından ve Palanan akarsu havzasından dolayı bazı kaynaklarda Palanan Koruma Alanı olarak ta adı geçmektedir.

Kuzey Sierra Madre Milli Parkında nesli tükenmekte olan çeşitli hayvan ve bitki türleri görüldüğü gibi, dünyanın başka hiçbir yerinde görülmeyen canlı türler de vardır. Sierra Madre ormanlarındaki bitki türlerinin %45'i sadece Filipinler'e özgü endemik bitkilerdir, ayrıca yerli hayvan türlerinin yaklaşık %50'si sadece bu bölgeye özgü olan hayvanlardan oluşmaktadır. Ovalar, tepeler ve dağlık araziler bozulmamış yağmur ormanları ile kaplıdır. Sahil kesimlerinde, mangrov ormanları ve nemli kıyı bitki örtüleri egemendir. Deniz alanı ve okyanus sularında ise yüzlerce yosun, balık ve mercan türleri görülür. Doğal zenginliği ile dikkat çeken Milli Park 6 Filipinli Kartal türü de dâhil olmak üzere çok sayıda nadir kuş türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Kuzey Sierra Madre Milli Parkını ziyaret eden turistler birer doğa harikası olan Santa Victoria Mağaralarını, Palanan Dağını, Fuyot Springs Ulusal Parkını ve Pinsal Şelalelerini mutlaka görmelidirler.

✓ Bessang Pass Tabiat Parkı

Bessang Pass Tabiat Parkı Luzon adasının kuzeybatı kesimlerinde yer almaktadır. 2000 yılında Ilocos Sur eyaletindeki Cervantes belediyesine bağlı 693 hektarlık bir alanı kaplamakta ve 427 hektarlık bir bir tampon bölge ile çevrilidir. Devasa bir heykelden oluşan Ulusal Anıt doğrudan Bessang Geçidi üzerinde, 1390 metre yükseklikte inşa edilmiştir. Cumhurbaşkanı Joseph Estrada'nın talimatıyla Nisan 2000'den beri bu alan Ulusal Koruma Bölgesi statüsüne alınmış ve her yıl binlerce turist tarafından ziyaret edilmektedir.

Bessang Pass Tabiat Parkı Vigan kentinin yaklaşık 140 km güneyinde ve Manila'nın 371 km. kuzeyinde yer almaktadır. Bessang Pass'ın kuzeyinde Tirad Geçidi Milli Parkı batısında ise Santa Cruz ve Candon kentleri yer almaktadır. Bessang Pass adını 14 Haziran 1945'te Japon İmparatorluk Ordusu ile ABD silahlı kuvvetleri arasında Bessang Geçidinde yapılan savaştan almıştır. Filipin ulusunun Japon işgalcilerden kurtarmak için yapılan bu büyük savaşı anmak için bir Ulusal Zafer Anıtı Projesi yapılmıştır. Amerikalı ve Filipinli askerlerinin birlikte mücadele ettikleri destansı Bessang Geçidi Savaşı, Japonya'nın nihai teslimiyetine ve Filipin Cumhuriyetinin bağımsızlığına yol açmıştır. Bessang Pass Tabiat Parkı'nı ziyaret eden turistler aynı yörede yer alan aşağıdaki doğal turizm merkezlerini de görmeleri önerilir: Dalıgan Hills, Green Hills Of Sta. Cruz, Sangbay Şelalesi, Maggon Eco-Park And Wildlife Doğa Koruma Alanı, Data Milli Parkını ve Talimpayok Spring Şelalesi²⁰ (Tablo 5).

Tablo 5: Luzon Adasının Milli Parkları ve Doğa Koruma Alanları²¹

Taal Volcano National Park	Mayon Volcano National Park
Northern Luzon Heroes Hill National Park	Bicol Natural Park
Caramoan National Park	Bataan National Park
Balbalasang Balbalan National Park	Mount Arayat National Park
Agoo-Damortis National Seashore Park	Lingayen Mini Island Park
Mount Palay-Palay Protected Landscape	Bued Mangrove Park
Maulawin Spring Protected Landscape	Aurora Memorial National Park
Upper Maricina River Basin Protected Landscape	Bulusan Volcano National Park
Agoo-Damortis Protected Landscape and Seaskape	Mount Calavite National Park
Mount Banahaw and San Cristobal Protected Landscape	Mount Data National Park
Mayon Planetarium and Science Park	Mount Pulag National Park
Northern Sierra Madre Natural Park	Bakawan Eco-Park Beach
Amro River Protected Landscape	Hundred Islands National Park
Casecnan Protected Landscape	Mount Isarog National Park
Shercon Resort and Ecology Park	Tirad Pass National Park
Binubusan Marine Protected Area	Quezon National Forest Park
Abasig Matognon Natural Biotic Area	Lagonoy Natural Biotic Area
Mount Makiling Forest Reserve	Mount Iglit-Baco National Park
Almost Completely Touched	Agoho Forest Reserve

²⁰ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

²¹ Bakınız: https://web.archive.org/web/20120914060828/http://www.visitphilippines.org/guide/8_0_37_1_National-Parks-in-Luzon-.%3A-VisitPhilippines.org-a-Best-Destination-Travel-Guide-by-Travelindex.html

Triboa Bay Mangrove Park	Ago Eco-Fun World
Sabangan Mangrove Park	San Isidro Riverside Park
Pawikan Conservation Center	Aquitica Marina Water Park
Bani National Forest Preserve Park	Manito Mangrove Reserve
Parola and Mangrove Protected Area	Mount Bulakawan Reserve
Tridacna Giga - Divers' Sanctuary	Makiling Forest Reserve Laguna
Mount Purro Nature Reserve	Cagraray Eco-Energy Park
Bauang Bakawan Eco-Park	Minalungao National Park
Mangayao Eco-Agri Tourism Park	Mercedes National Park

✓ Minalungao Milli Parkı

Luzon Adası'nın orta kesimlerinde, Dingalan Körfezinin batısında, Angeles ve San Fernando kentlerinin kuzeydoğusunda yer alan Minalungao Milli Parkı başkent Manila'dan 119 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. 1967 yılında kurulmuş olan Milli Park Penaranda ırmağı boyunca uzanan Sierra Madre sıradağlarının eteklerinde yer almakta ve 2018 hektarlık alan kaplamaktadır. Pampanga ırmağının bir kolu olan Penaranda çayı küçük ama güzel bir vadiye sahip bir akarsudur. San Miguel kasabasının kuzeydoğusunda ve Gapan kasabasının güneydoğusunda yer alan bu küçük park nefes kesen doğal görüntülere ve ilginç bir vadiye sahiptir. Yabancı turistlerin henüz keşfetmedikleri bu park alanı sadece bu yörede yaşayan Filipinliler tarafından bilinen bölgesel bir turizm merkezidir. Penaranda ırmağı boyunca tekne turları, piknik, su sporları ve çeşitli rekreasyon faaliyetleri organize edilmektedir. Bambudan yapılmış sallarla dere boyunca rafting yapmak parktaki en yaygın etkinliktir. Akarsu yatağında yer alan ilginç bir mağara parka gelen ziyaretçilerin uğrak yerlerinden biridir. Doğa yürüyüşleri, su sporlarını ve yüzmeyi sevenler için Minalungao Milli Parkı çok cazip fırsatlar sunmaktadır.

Minalungao Milli Parkı ve yakın çevresinde çok sayıda ilginç doğal ve beşeri turizm çekiciliği yer almaktadır. Bunlardan en önemli olanları şunlardır: Minalungao mağarası, Arboretum of Nueva Ecija, Minalungao Picnic and Adventure Grounds, Forest Nature Farm, Talon ni Lukab, Big Ben Original Farm, Naturalesa Sanctuario ve Upper Tabuating Dam.²²

✓ Pulag Milli Parkı

Baguio kentinin kuzeybatısında ve Santiago kentinin batısında yer alan Pulag Dağı²³, deniz seviyesinden 2922 m. yüksekliğiyle Luzon Adası'nın en yüksek zirvesi olup Filipinler Cumhuriyetinin de üçüncü en yüksek dağıdır. Magat akarsu havzasının batısında ve Agno akarsu havzasının doğusunda yer alan bu görkemli dağı Luzon Adası'nın Everesti olarak bilinir. Benget, Ifugao ve Nueva eyaletlerin çakışım alanında yer alan Pulag Dağı, Filipinlerin en çok yağmur alan yerlerin başında olup yılda toplam 4500 mm. yağış almaktadır. Yıl içinde en çok yağışı Ağustos ayında almaktadır. Son 100 yılda bu yüksek zirveye hiç kar yağışı düşmemiştir. Pulag Dağı, aynı zamanda Filipinlerin en soğuk yeridir. Kış mevsiminde bazen günlük sıcaklık ortalamaları 0°C'nin altına düşmektedir.

Filipinlilere göre kutsal bir dağ olan Pulag, Şubat 1987'den beri Milli Park statüsündedir. Pulag Milli Park'ın toplam alanı 115,5 km² dir. Tropikal yağmur ormanlarının ve engebeli yüksek arazilerin yaygın oldukları Milli Park 528 bitki türüne, 33 kuş türüne, dört bulutlu sıçan türüne ve bir endemik cüce bambu türüne ev sahipliği yapmaktadır. Filipinli geyik ve dev fırça kuyruklu sıçan milli parkın en ilginç hayvanlarıdır. Dağ sporları, piknik veya yürüyüş yapmak ya da tropikal ormanları incelemek isteyenler için milli park güzel olanaklar sunmaktadır. Filipinlerin Fujiyaması olarak bilinen Pulag Dağı, dağcılık meraklıları için ülkenin en iyisi olarak kabul edilir ve her yıl dünyanın dört bir yanından gelen dağcılar bu ünlü zirveye tırmanmak için çaba harcamaktadırlar. Zirveye tırmanmayı başaran dağcılar ve turistler, şanslı günlerde "bulut denizi" olarak adlandırılan benzersiz bir doğa fenomeni gözlemleyebilirler. Kalın sis tabakası zirvenin altına doğru yamaçlar boyunca alçalar ve gökyüzünde yüzüyormuşsunuz gibi bir his uyandırır. Milli Parkı ziyaret eden sosyolog, etnograf ve antropologlar medeniyetten uzak kalmayı başarmış, ilkel koşullarda yaşamlarını sürdüren Ibalois kabilesi ile iletişime geçebilirler ve bu ilginç ilkel topluluğu inceleyebilirler. Örneğin Ibalois kabilesi, atalarından kalan kültür geleneklerini bugün de yaşatmayı devam ederek mumyalanmış insan cesetlerini dağlardaki mağaralara gömmeyi sürdürmektedir.

²² Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

²³ Daha fazla bilgi için bakınız: <https://womanadvice.ru/pulag>

Pulag Milli Parkı ve Baguio kentinin yakın çevresinde çok sayıda ilginç doğal ve beşeri turizm çekiciliği yer almaktadır. Bunlardan en önemli olanlar şunlardır: Lion's Head, Maryknoll Ecological Sanctuary, Mount Costa Parkı, Tree Top Adventure Baguio, Wright Park, Tam-Awan Village, Mines View Observation Deck, Baguio Museum, Ben Cab Müzesi, Ambuclao baraj gölü, Jolly 'S Spring Resort, Ritac doğa koruma alanı, Tangbaw dağı ve Bakun vadisi.²⁴

✓ Bataan Milli Parkı

Filipinler coğrafyasını kapsayan terminolojide ve ulusal toponimide Bataan bir şehirdir, bir yarımadadır, bir milli parktır, bir köydür ve bir eyalettir. Bataan Milli Parkı, Luzon Adası'nın merkezindeki Bataan Eyaletinde, Manila'ya 101 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Olongapo kentinin hemen güneydoğusunda yer alan Milli Parkın batısında Subic körfezi doğusunda ise Manila körfezi yer alır. Bataan Yarımadası'nda yer alan Bataan Milli Parkı 1945 yılında kurulmuş ve yaklaşık 237 km²'lik bir alanı kaplamaktadır. Filipinlerin ikinci en büyük yüzölçümüne sahip milli parkının Manila kentine olan uzaklığı 101 kilometredir. Milli parkın merkezinde yer alan Natib Dağı (1253 m.) yoğun ormanla çevrilidir ve bu volkanın ağız kısmında geniş bir kaldera yer almaktadır. Müthiş doğal manzaralara sahip olan milli parkta trekking veya piknik, kuş gözlemciliği veya dağcılık yapılabilir. Milli Park sınırları içinde çok sayıda derin kanyon vadi, 10'dan fazla şelale ve çok sayıda otel ve pansiyon vardır. Park alanı içinde kalan Pasukulan şelaleleri Filipinlerin en görkemli ve en güzel şelalelerin başında gelir. Zengin biyoçeşitlilik sunan milli park arazisinde vahşi maymunlar, kelebekler, böcekler ve kuşlar yaygın olarak görülür. Çok geniş alana sahip olan park Oran, Samal, Bataan, Hermoza, Abucay, Balanga, Bagac ve Morong belediye sınırları içinde uzanmaktadır.

Bataan Milli Parkını ziyaret eden turistler Zoobic Safari Hayvanat Bahçesini, Anvaya Cove Golf Club, Ocean Adventure, Subic Bay Deniz Parkını, Funtastic Park Subic Bay Eğlence Merkezini, Magaul Bird Park, Pamulaklakın Forest Trail, Sinagtala Farm and Resort, Montemar Beach Club Resort, Bisay Şelalesini, Sunset Shore Villas, Bakas Higante Ekolojik Parkı, Kairukan Şelalesini, Nagbalayong Beach, Tala Viewing Deck, Orani ırmağın vadisini, Limutan Şelalesini, Sibul Nature Spring Resort, Pasukulan ve Dunsulan şelalelerini mutlaka görmelidirler. Ziyaretçiler için çok uygun bir piknik ve kamp alanı sunan Roosevelt Orman Koruma Alanı; okyanus sahilinde yer alan Talaga Plajı; sağlıklı sularıyla meşhur Balon-Anito kaplıcaları (Balon Anito Hot Springs); müthiş bir manzara oluşturan Dunsulan şelalesi; Abucay Eski Katolik Kilisesi ve Sibul şifalı su kaynakları Bataan Milli Parkını ziyaret eden turistlerin en çok tercih ettikleri turistik yerlerin başında gelirler.²⁵

✓ Aurora Milli Parkı

Aurora Milli Parkı (Aurora Memorial National Park) Luzon adasının orta kesimlerinde, Dingalan kasabası ve Dingalan körfezinin kuzeyinde, Cabanatuan kentinin doğusunda ve Pantabangan gölünün güneydoğusunda Büyük Okyanus kıyısında yer alır. Aurora eyalet sınırları içinde yer alan Milli Parka en yakın kasaba yerleşmelerini Dingalan ve Gabaldon oluşturur. 1937 yılında kurulmuş olan Milli Parkın toplam alanı 56,7 km²'dir. Sierra Madre dağlarının el değmemiş tropikal ormanlarını ve zengin bioçeşitliliğini korumak için kurulmuş olan park alanı içinde çok sayıda akarsu vadisi, şelale, piknik alanı, dağ tırmanma yolları ve ekoturizm alanları vardır. Milli Park, zengin tropikal bitki örtüsü ve endemik hayvanları ile dikkat çekmektedir. Park sınırları içinde 19 tür amfibi, 30 tür sürüngen, çeşitli şahin türleri ve aynı zamanda yok olmak üzere olan Filipin kartalları yaşamaktadır. Aurora Parkı'na ve zirvelere trekking, dağcılık veya tırmanma yolculuğuna başlamadan önce, yerel makamlardan ve park yetkililerinden resmi izin alınması gerekir.

²⁴ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

²⁵ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

Büyük Okyanus kıyısında yer alan ve Aurora Parkı'na yakın mesafede bulunan Ampere Beach, Dinadiawan Beach ve Baler Beach, ziyaret edilmesi gereken adeta gizli kalmış deniz cennetleridirler. Sierra Madre dağlarının görkemli yamaçları ile çevrili olan Dinadiawan Beach, müthiş kumsalları ve berrak sularıyla Luzon Adası'nın en popüler plajlarından biridir. 1939 yılında inşa edilmiş olan Baler Katolik Kilisesi Aurora Milli Parkı'nın en ünlü inanç turizm merkezlerinden biridir. Tanawan şalesi, Flory's Beach Resort, Danao Beach Resort, Dingalan mağarası, Ester Cottages, Dingalan White Beach Light House, Manabat Sampaguita Beach Resort, Matawe Rock Formations, Eco Park, NEUST-Gabaldon Campus, I Love Dingalan Marker, Maligaya Resort, RF Resort, Malboro Court Malinao Gabaldon Nueva Ecija ve Ditumabo Mother Şalesi Aurora Parkının içinde ve çevresinde bulunan en ünlü turizm çekim merkezleridirler.

✓ Arayat Dağı Milli Parkı

Orta Luzon'da Manila körfezi ile Manila kentinin 95 km. kuzeyinde, Pampanga vadisinin hemen batısında ve San Fernando kentinin hemen kuzeydoğusunda yer alan Arayat dağı, hiçbir zaman patlamamış aktif olmayan bir yanardağdır. Arayat dağının hemen 16 km. batısında dünyaca ünlü Pinatubo aktif volkanı yer almaktadır. Filipin mitolojisinde önemli yeri olan Arayat, 1026 metre yüksekliğinde olup, efsanevi ve mistik bir dağdır. Filipinlilere göre bu kutsal dağı, ünlü sihirbaz Aring Shinukuan'nın veya Mariang Shinukuan olarak da bilinen kahramanın yaşadığı yerdir. Milli Park, Pampanga eyaletinin Arayat Belediyesinde yer almaktadır. Milli Park sınırları içinde yemyeşil bitki örtüsü, çok çeşitli vahşi hayvan, çok sayıda şelale ve doğal havuz, yoğun tropikal orman, şifalı su kaynakları ve piknik alanları yer almaktadır. 1933 yılında kurulmuş olan Milli Parkın toplam alanı 37,1 km²'dir. Bir başka anlatımla Filipinler Cumhuriyeti'nin en eski doğa koruma alanı ve ilk kurulan milli parkıdır. Arayat dağın zirvesinde yaklaşık 1,2 km çapında yuvarlak bir volkanik krater yer almaktadır. Dik yamaçlara sahip kraterin, batı ve kuzey kısımları erozyon sonucu çökmüş ve yıkılmıştır. Filipinlerin Las Vegas'ı sayılan Angeles Sity'yi ziyaret eden turistler hem bu kutsal volkanik dağı hem de yakınlardaki Pinatubo volkanını mutlaka ziyaret etmelidirler.

Arayat Dağı Milli Parkı'nı ziyaret eden turistler aynı yörede yer alan aşağıdaki turizm merkezlerini de görmeleri önerilir: Bayas Resort, Dinosaurs Island Eğlence Parkı, Nayong Pilipino Clark, Green Canyon Leisure Farms, Nauvoo Farm Resort, Majic Jade Kindom Resort, Tree House Bike Park, Gintung Pakpak Eco Park, Baliti Dam Park, Mt. Arayat Honesty and Recreation Farm ve Lakeshore Pampanga.²⁶

✓ Data Dağı Milli Parkı

Luzon Adası'nın kuzeybatısında ve Cordillera sıradağaları üzerinde yer alan Data dağı, Baguio ve San Fernando kentlerinin kuzeydoğusunda ve Vigan kentinin güneydoğusunda yer almaktadır. 1936 yılında kurulmuş olan Data Milli Parkı 5512 hektarlık alana sahiptir. Cordillera İdari Bölge sınırları içindeki dağın yüksekliği 2310 metredir ve Filipinlerin en yüksek zirvelerinden biridir. Chico akarsu havzası sınırları içinde yer alan Milli Park, mağaraları ve asılı mezarlıklarıyla meşhur olan Sagada'nın hemen güneyinde yer almaktadır. Bu nedenle Sumaguing mağarasını, Bomod-Ok Şalesi'ni, Banaue pirinç taraçalarını, Sagada kasabasını, Mogao yanardağını veya Bessang Pass Parkını ziyaret eden turistler yakın mesafede yer alan Data Milli Parkı'nı da ziyaret edebilirler.

Data Milli Parkı'nın arazileri ve yamaçları çam ormanları ve yosunlu meşe ağaçlarıyla kaplıdır ve parkın bir bölümü sebze çiftliklerine dönüştürülmüştür. Özellikle de manyok arazileri parkın her tarafına dağılmış durumdadır. Çalılar, ağaçlar, sarmaşıklar ve tropikal ormanlar parkın bitki örtüsünü oluşturmaktadırlar. Yüzlerce böcek, kelebek ve çiçek türü ise parkın biyolojik zenginliğini yansıtmaktadır. 1947 yılında Milli Park alanı, Filipinler'deki memeli taksonomisi araştırmalarında çok önemli bir alandı ve bu bilimsel araştırmalar sonucunda parkın yüksek biyolojik çeşitliliğe sahip olduğu, ülkenin en zengin ekosistemlerinden biri olduğu tespit edilmiştir. 1895 yılında İngiliz bilim adamı John Whitehead, Data dağlarındaki geniş arazilerde çok sayıda yeni memeli ve kuş türü keşfetmiştir. Dünyada ilk kez görülen bu yeni türleri John Whitehead Büyük Britanya Kraliyet Müzesine teslim etmiştir. Ünlü zoolog Oldfield Thomas ve Filipinli biyolog Dioscoro S. Rabor gibi bilim uzmanları da Data dağlarında yeni flora ve fauna türleri keşfetmişlerdir. Örneğin *Carpomys melanurus*, *Carpomys phaeurus* ve *Collocalia whiteheadi* gibi türler sadece bu yöreye özgü oldukları bilinmektedir.

²⁶ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philAtlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

Son yarım asırda Milli Park arazilerinde antropojen faaliyetler sonucunda birçok olumsuz ekolojik değişiklik yaşanmış. Orman arazilerin kesilmesi ve yakılması, doğal alanların tarım arazilere dönüştürülmesi, yabancı hayatın ve endemik türlerin yok edilmesi, artan heyelan ve erozyon olayları bu olumsuz ekolojik değişimlerin sadece en önemlileridir. Park bölgesinde yer alan Abra, Agno ve Chico akarsu havzalarında yer alan dereler evsel ve kimyasal atıklarla kirlenmiş, yerel halk bölgeyi terk ederek büyük metropol kentlere göç etmiştir. Bugünkü Filipinler hükümeti tüm bu olumsuz gelişmelerin önüne geçerek, bölgeyi ve yerli halkı korumaya çalışmaktadır. Data Milli Parkı'nın etrafında tartışılan bugünkü gündem artık şudur: nasıl bu doğal ortamı gelecek nesillere bozulmadan aktarabiliriz?

Data Milli Parkı'nı ziyaret eden turistler aynı yörede yer alan aşağıdaki turizm merkezlerini de görmeleri önerilir: Bogyah Hot Spring, Banue pirinç taraçaları, Talimpayok Şelalesi, Baangan Escapade park, Amam View Deck ve Tekip Şelalesi.²⁷ Data Milli Parkı'nı ziyaret eden turistler çok yakın mesafede bulunan Bessang Pass Tabiat Parkı ve Pulag Milli Parkını da ziyaret edebilirler.

✓ **Yüz Adalar Milli Parkı**

Luzon Adası'nın kuzeybatı kıyılarında, Pangasinan eyaletinde yer alan Yüz Adalar Milli Parkı (Hundred Islands National Park) Filipinlerin en güzel, en çok ziyaret edilen ve en ilgi çekici doğal park alanlarından biridir. Alaminos kentinin hemen kuzeydoğusunda, Tambac körfezinin doğusunda ve Lingayen körfezinin batısında yer alan park Angeles, Tarlac Sity, Manila ve Olongapo gibi önemli turizm merkezlerinin kuzeyinde yer almaktadır. Lingayen körfezinde yer alan milli park aslında 100 adadan oluşmaz tam 124 adadan oluşur. Yüz Adalar Milli Parkı 18 Ocak 1940 tarihinde kurulduğundan dolayı dünyanın en eski Milli Parklarından biridir.

Bilim adamlarına göre 2 milyon yıl önce oluşan bu irili ufaklı 124 ada, milyonlarca yıl boyunca deniz seviyesinin altında gizli kalıp görünmez durumundaymışlar ve daha sonra deniz seviyesinin alçalması ile karaların en yüksek kısımları adacıklar olarak su yüzeyine çıkarak bugünkü muhteşem görünümü ortaya çıkmıştır. Binlerce yıl boyunca güçlü okyanus dalgaları ve met-cezir olaylarının etkisiyle küçük adaların temelleri oyulmuş ve aşınmış, sonuçta mantara benzeyen bugünkü ilginç adacıklar ortaya çıkmıştır. Başkent Manila kentine sadece 250 km. uzaklıkta bulunan Milli Parkın bugünkü yüzölçümü 1884 hektardır. Aslında met-cezir olaylarına bağlı olarak Milli Park sınırları içindeki adacıkların sayısı değişmektedir. Örneğin med durumunda deniz suları kabardığında Milli Park 123 adadan oluşmakta, cezir durumunda deniz çekildiğinde bu sefer Milli Park 124 adadan oluşmaktadır. Bu 124 adadan sadece üçü turistlere açıktır: Vali Adası (Governor Island), Quezon Adası (Quezon Island) ve Çocuk Adası (Children's Island).²⁸ Saklı koylar, yuvarlak burun ve yarımadalar, gizli plajlar ve ıssız adacıklar her gelen turisti derinden etkileyerek adeta büyülemektedir. Milli Park alanı içinde çok zengin balık, yengeç, yılan ve kuş çeşitliliği vardır.

Vali adası (Governor Island) turistlere açık olan en büyük ada olup 74408 m²'lik yüzölçümüne sahiptir. Bu güzel ada bir gözlem platformundan oluşan geniş bir deniz izleme alanına sahiptir. Bu gözlem alanına gelen turistler hem deniz hem adalar manzaralı nefis hatıra fotoğrafları çekebilme imkânlarına sahiptirler. Vali adasına gelen ziyaretçiler adada yürüyüş ve piknik yapabildikleri gibi plajlarda da güneşlenebilirler veya denizde yüzebilirler. Ayrıca Vali Adasında 3-4 kişilik bir ailenin rahatlıkla yerleşebileceği kiralık 2 konuk evi de vardır. Daha küçük alana sahip olan Quezon adası (13667 m²) genelde kampçılar ve piknikçiler tarafından daha yoğun kullanılır. 24053 m²'lik bir alana sahip olan Çocuk adası nefes kesen panoramik manzaralar sunmaktadır. Adada bir gece kalmak isteyenler için sunulan birkaç ahşap bungalow ekonomik konaklama tesisi olarak görev yapmaktadır. Daha lüks otellerde geceleme isteyenler Milli Parkın karşısında yer ala Alaminos kentinin otellerini tercih edebilirler.

Yüz Adalar Milli Parkı, çok sayıda mağaraya sahiptir ve yaklaşık on tanesi turistlere açıktır. Bu ilginç mağaralar turistlere, dikitler, sarkıtlar ve sütunlar gibi ilginç ve benzersiz karstik oluşumlar sunmaktadır. Mağaraların büyük bir bölümü yarasa kolonilerine ev sahipliği yapmaktadır. Adaları çevreleyen zümrüt renkli deniz suları, zengin deniz yaşamı, farklı desenli mercanlar ve çok çeşitli balıklarla doludur. Milli Park, dalgıçlar, yüzme, trekking ve kano meraklıları için mükemmel olanaklar sunmaktadır. David Beach, Golden

²⁷ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

²⁸ Milli Parkta yer alan adaların fotolarını görmek için bakınız:

<https://poznvatelno.net/sto-ostrovov-nacionalnogo-parka-filippin/>

Capped Fruit Bat's Island ve Cuenco mağarası Mili Parkın en çok merak edilen ve en sevilen yerlerin başında gelirler. Yüz Adalar Milli Parkı yakınında yer alan Bolinao, Victoria ve Alaminos kentlerinde çok sayıda bar, otel, restoran, eğlence yeri ve konaklama tesisi vardır. Burada geceleleyen turistler gündüzleri Milli Parkı ziyaret edebilirler.

Yüz Adalar Milli Parkı ve çevresinde en popüler oteller ve plajlar şunlardır: David Beach, Tondol White Sand Beach, Tondol White Sand Beach, Kaihana Resort, Villa Cecilia Beach Resort, Green View Beach Resort, Sarmiento'S Resort, Patar Beach, Villa Soledad Beach Resort, Puerto Del Sol Beach Resort and Hotel Club, Holy Land Beach Resort, Cocos Beach Resort, Sundowners Vacation Villas, Guiguiwanen Beach, Dos Flores Beach Resort, The Hundred Island Resort, Villa Lourdes, Fnt Transient House, Casa Bolo, Bolo Beach, Lacebal Vacation House, Doña Josefa Beach Resort, Katmrinas Beach Resort ve Villa Bayani Beach Resort.²⁹

Yüz Adalar Milli Parkını ziyaret eden turistler boş zamanlarında çevrede yer alan ilgi çekici yerleri görebilirler. Yörenin hem doğal hem de beşeri turizm çekiciliklerin başında şunlar gelir: Bolinao Şelalesi, Imbo Mangrove Area, Bani National Forest Preserve Park, Cindys Cave Resort, Chalaroste Resort, Daloy Daloy Spring, Bolinao Museum, University of the Philippines Marine Science Institute, Norma's Garden Shop, Bued Mangrove Park ve Sabangan Mangrove Park.

✓ Isarog Dağı Milli Parkı

Luzon Adası'nın güneydoğusundaki Bikol Yarımadası'nda yer alan Isarog Dağı Milli Parkı, San Miguel Körfezi'nin güneyinde, Naga kentinin doğusunda ve Buhi gölünün kuzeybatısında yer almaktadır. Başkent Manila'nın 420 kilometre güneydoğusunda yer alan ve aktif bir stratovolkan olan Isarog Dağının yüksekliği 1860 metredir. Filipinler'in Güney Camarines eyaletinde yer alan bu tehlikeli yanardağı Naga kentinin sadece 20 kilometre doğusunda yer aldığından dolayı en çok bu kenti tehdit etmektedir. Isarog Dağının hemen doğusunda yer alan Lagonoy, San Jose ve Tigaon kasabaları da bu yanardağının olası patlamasından etkilenen en büyük yerleşmelerdir. Ekolojik turizm, kırsal turizm, trekking ve alpinizm için ideal bir doğal ortam sunan yanardağının çevresi koruma altına alınıp, 1938 yılında Milli Park ilan edilmiştir. 10112 hektarlık Milli Park alanı eşsiz yerel flora ve fauna, güzel şelaleler ve vadilere sahiptir. Milli Park alanı içinde yer alan Rangas ve Himoragat ırmaklarının kaynak noktaları ve bu akarsularının oluşturdukları eğimli derin vadiler ilginç doğal manzaralar sunmaktadır. Milli Park alanında bulunan şelaleler arasında, 13 metre yüksekliğindeki Malabsay Şelalesi, muhteşem görüntüsü, serin suları ve yüzmek için müsait olan ferahlatıcı gölüyle adeta bir cazibe merkezidir. Dar bir vadiye yer alan şelalenin etrafında kelebeklerle dolu yoğun bir bitki örtüsü ve yüzlerce çiçek türü yer almaktadır.

Isarog Dağı Milli Parkı alanı içinde çeşitli orkideler ve şifalı bitkiler, sert ağaç türleri, ilginç yosunlar ve eğrelti otları da dâhil olmak üzere 1300 bitki türü yer almaktadır. Milli Parkın ormanları yaban domuzu, geyik, sincap, maymun ve vahşi kemirgenlerle ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca park alanında Isarog faresi, Isarog sıçanı ve orman kurbağaları gibi bazı endemik hayvanlar da barınmaktadır. Milli Park çok çeşitli kuş türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Bilim uzmanlarında göre park sınırları içinde yaklaşık 143 kuş türü yaşamakta ve bunların arasında 15 endemik kuş türü de vardır. Luzon Adası'ndaki el değmemiş tropikal yağmur ormanlarının en bakir ve en az araştırılmış olanların başında kuşkusuz Isarog ormanları gelir. Caramoan Milli Parkının, Lagonoy körfezi kıyılarının, Naga kentinin, Bicol Tabiat Parkının, Mayon Volkanının, Libmanan Milli Parkının, Iriğa Yanardağının, Buhi gölünün, San Jose kasabasının, San Miguel körfezi plajlarının, Lagonoy Biyotik Koruma Bölgesinin ve Nalalata Şelalelerinin Isarog Dağı Milli Parkına yakın mesafede bulunmaları yöredeki turizm hareketliliği açısından büyük bir avantaj oluşturmaktadır.

Naga kenti ve Isarog Dağı Milli Parkı çevresinde en çok ziyaret edilen turistik çekicilikler şunlardır: Basilica of Our Lady of Penafrancia Kilisesi, Panicuason Hot Spring Resort, St John The Evangelist Metropolitan Cathedral, Sonrisa Farm Çiftliği, San Francisco Kilisesi, Plaza Quince Martires, Museo ni Jesse Robredo, Museo del Seminario Conciliar de Nueva Caceres, Naga Ecological Park, University of Nueva Caceres Museum, St. John the Evangelist Metropolitan Cathedral, Haciendas De Naga, Stonehouse Gardens

²⁹ Bakınız:

- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>

Resort, Penafrancia Resort, Cam Sur Watersports Complex, El Pueblo de Camarines Sur a Sus Quince Martires del 96, Camaligan River Park, University Of Nueva Caceres, Spring Valley Hotel & Resort, Hermoso's Swimming Pool, Hibiscus Garden, Eustaquia's Orchard Arboretum, Sulat Pool, Inarihan Farm Resort, Azupre Hot Spring, Hibiscus Camp, Ocampo Deer Farm, Murokburok Natural Spring Resort, Nato Beach Resort, Pier 139 Spring and Beach Resort, Zenith Farm and Camping Site, Mangrove Eco-Park, Delfino Residence, Villa Peña Resort, Sta. Maria Swimming Pool, Craigville Resort, Sabang Beach Resort, Port Alfred Beach Resort and Hotel, Caramoan National Park, Cates Resort, Patitinan White Beach ve Sabang Beach.³⁰

✓ Quezon Ormanı Milli Parkı

Tayabas ve Lucena kentlerinin doğusunda, Atimonan kentinin batısında ve Parde Burgos kentinin kuzeyinde Quezon Ormanı Milli Parkı (Quezon National Forest Park) yer almaktadır. Luzon Adası'nın güneybatısında uzanan Milli Parkın hemen batısında Tayabas ve Pagbilao körfezleri hemen doğusunda ise Lamon ve Lopez körfezleri yer alır. Quezon Ormanı Milli Parkı Luzon Adası'nın en çok incelendiği yerde yer aldığından dolayı hem Güney Çin Denizine hem de Filipinler Denizine kıyısı olan ilginç bir geçiş alanda yer almaktadır. Bir başka deyişle Milli Park Ragay, Lamon ve Tayabas gibi üç büyük körfezin çakışım sahasında yer aldığından dolayı okyanus sularıyla adeta iç içe geçmiş durumdadır.

Toplam yüzölçümü 983 hektar olan Milli Parkın deniz seviyesinden en yüksek noktası ise sadece 366 metredir. Doğal Orman Koruma Alanı statüsündeki parkın başkent Manila'ya uzaklığı sadece 170 kilometredir ve birinci sınıf kaliteli karayolu ile parka kolay ulaşım sağlanabilir. Filipinlerin ana kara ulaşım damarlarından biri olan "Eski Zigzag Yolu" veya "Turizm karayolu" bu milli parkın içinden geçmektedir. Quezon Ormanı Milli Parkı ve çevresinde yer alan başlıca turizm çekicilikleri şunlardır: Atimonan Zigzag Park, Bitukang Manok, Pinagbenderahan, Pagbilao Bay View - Diversion Road, Binahaan River Watershed Forest Reserve, Dagatan Gölü ve Atimonan Rock Climbing. Milli Parkın en ilginç özelliklerinden birisi, yoğun sis ve bulut olmayan günlerde, yüksek zirvelerden bakıldığında hem batıdaki Güney Çin Denizini hem de doğudaki Filipinler Denizini aynı anda görebilme olanağına sahip olmasıdır.

Quezon Ormanı Milli Parkı yoğun tropikal ormanlarıyla, çok sayıda mağara ve şelalesiyle, endemik bitki ve hayvan türleriyle, yaylaları ve derin akarsu vadileri ile turistleri adeta büyülemektedir. Park sınırları içinde Pinagbenderahan olarak adlandırılan Filipinlerin tarihi mekânlardan birisi yer almaktadır. Ulusal özgürlüğün önemli kavşak noktalarından olan bu alanda Filipinli devrimciler İspanyol sömürgecilere karşı mücadele etmişler ve daha sonra büyük bir Filipin bayrağı dikmişlerdir. Bugün karayolundan bir sırtın tepesine kadar yaklaşık bir saat yürüyerek Pinagbenderahan denilen tarihi yere ulaşılabilir.

Kuş gözlemciliği, kırsal rekreasyon, alpinizm ve dağ yürüyüşleri gibi faaliyetlere müsait olan Milli Park hem yerli hem de yabancı turistlerin ilgisini, çekmektedir. Quezon Ormanı Milli Parkı sınırları içinde Bantakay Şelalesi, Mirado dağı, Cueva Santa mağarası, Bitukang Manok, Atimonan Zigzag Park, Nilubugan mağarası ve Bantakay mağarası gibi turizm çekicilikleri yer almaktadır. Ayrıca Milli Park sınırları içinde çok sayıda yabani hayvan yaşamaktadır ve bunlardan bazıları sadece bu bölgeye özgü olan endemik hayvanlardır. Maymunlar, geyikler, yaban domuzları, kertenkeleler, kelebekler, papağanlar, güvercinler ve orman tavukları bu doğal tropikal ormanların en sık görülen canlılarıdır. Ayrıca Orman tavuğu, Labuyo horozları ve manok gibi sadece bu bölgeye özgü olan hayvan türleri de dikkat çekmektedir.

✓ Bulusan Yanardağı Tabiat Parkı

Bulusan, Luzon Adası'ndaki en güney aktif yanardağdır. Bikol bölgesindeki Sorsogon eyaletinde, Mayon yanardağının 70 km. güneydoğusunda ve Filipinler'in başkenti Manila'nın yaklaşık 250 km. güneydoğusunda yer almaktadır. Sorsogon körfezinin güneyinde ve Bulusan kasabasının batısında yer alan Bulusan volkanı Mayon, Taal ve Canlaon'dan sonra Filipinler'in dördüncü en aktif yanardağı olarak kabul edilmektedir. 1885'ten bu yana 15 kez patlayan Bulusan, 1535 metre yüksekliğinde³¹, 15 km'lik bir taban çapı olan tehlikeli bir stratovolkandır. Yaklaşık 36000 yıl önce oluştuğu tahmin edilen Bulusan yanardağı 11 kilometre genişliğinde bir kalderaya sahiptir. Bulusan çevresinde daha küçük volkanik kubbeler, maarlar ve

³⁰ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

³¹ Bulusan volkanı bazı kaynaklarda 1565 m. bazı kaynaklarda ise 1535 m. yüksekliğinde gösterilmiştir.

alt stratovulkanlar yer almaktadır. Bulusan genellikle öngörülemeyen çok ani buhar patlamalarıyla bilinir. Bu aktif yanardağı 1885'ten bu yana 15 kez patlamış ve bundan dolayı da Filipinler'in en tehlikeli yanardağlardan biri olarak kabul edilmektedir. 2007 yılında son büyük patlama meydana gelmiş ve bunun sonucunda yaklaşık 5 kilometre çapında bir arazi volkanik malzemeler ve küllerle kaplanmıştır.

1935 yılında kurulmuş ve 2000 yılında Tabiat Parkı statüsü verilen Bulusan Yanardağı Tabiat Parkı 3673 hektarlık alan kaplamakta ve Sorsogon eyaletinin en ilginç doğal turizm çekiciliklerinden biridir. Genelde yoğun yağmur ormanlarıyla kaplı olan Tabiat Parkı sınırları içinde Bulusan volkanı, Sharp zirvesi, Hormahan zirvesi, Bulusan gölü ve Aguingay gölü yer almaktadır. Ayrıca park alanı içinde göl ve göletler, şifalı su kaynakları ve kaplıcalar, şelaleler, akarsular ve mağaralar, ormanlar ve yaylalar, tarlalar ve tarım arazileri yer aldığı gibi küçük yerleşmeler ve turistik tesisler de yer almaktadır. Müthiş bir görüntüye sahip olan La Kristy Resort And Cold Spring şelaleleri ve havuzları parkın en güzel alanlarından biridir.

Bulusan Yanardağı Tabiat Parkını ziyaret eden turistler Palogtoc Şelalesini, Tikling Island Sorsogon, Irosin Eco Zoo Park, Naglahaw Şelalesini, Irosin Gölünü, Tropical Hot Spring Paradise, Malungoy-Lungoy Şelalesini, Zoe's Resort & Eco-Adventure Parkını, Palogtoc Şelalesini, Aguingay Gölünü, Bayugin Şelalesini, Talaonga Beach, Dancalan Beach Resort Plajını, Miliga-Biga Plajını, Casa Fontana Beach Resort, Buhang Hot Spring, Rizal Plajı, Sablayan Adası, St Joseph's Kilisesi ve Liyang Mağarasını görmelerinde fayda vardır.³² Bulusan volkanın hemen batısında yer alan Cadacan ırmağı bu yörenin en büyük akarsu vadisini oluşturur.

Bulusan Tabiat Parkının içinde ve yakınlarında yer alan başlıca konaklama tesisleri şunlardır: Mateo Hot and Cold Spring Resort, Tropical Hot Spring Paradise Resort, Nature Spring Resort & Inn, Xander's Place - Bulusan View, 401 K Resort, Residencia Del Hamor, Iraya Spring Resort, Creekside Spring Resort, Villa Luisa Celeste, Fernandos Hotel ve Siama Hotel.³³ Bulusan Tabiat Parkının en yaygın bitki örtüsü: dev eğrelti otları (en yaygın olanları Molawa ve kırmızı Lauan) ve tropikal uzun boylu ağaçlardır. Park alanında birçok karasal orkide ve iki endemik bitki türü olan Bulusantum Prenephrium ve Schefflera Bulusanicum da yetişir. Park alanında yaşayan bazı hayvan türleri şunlardır: Filipin Babuin maymunu, Filipin ördeği, Filipin Kartalı, meyve güvercini, Filipin kartal baykuşu, monitör kertenkeleleri, çeşitli endemik kurbağa ve yılan türleri ile diğer sürüngen türleri. Filipinli kahverengi geyikler ve sakallı yabani domuzlar 1980'li yılların sonlarında bölgede görülmüştür, ancak şu anda parkta var olduklarına dair bir kanıt yoktur.

3.2. Luzon Adasının Başlıca Volkanik Turizm Çekicilikleri

Filipinler Cumhuriyeti dünyanın en çok yanardağlarına sahip ülkelerin başında gelir. Filipinler'in tüm volkanları Pasifik Ateş Çemberi içinde yer alırlar.³⁴ Yoğun nüfuslu araziler ile volkanik sahaların iç içe olması ülkede büyük bir güvenlik sorunu oluşturmaktadır. Fakat volkanlar sadece doğal afet ve ölüm kaynağı olarak algılanmamalıdır. Filipin yanardağlarının bir bölümü millî park ve tabiat parkı gibi doğal koruma statüsüne alınmış, bir kısmının çevresinde ise yoğun turistik hareket yaşanmaktadır. Bu nedenle Luzon Adası'ndaki volkanların turizm açısından büyük önem taşıdıkları ve her yıl bilerece yerli ve yabancı turist tarafında ziyaret edildiklerinin altı çizilmelidir. Aşağıdaki satırlarda Luzon Adası'nda yer alan başlıca volkanik dağların özellikleri kısaca açıklanmıştır.

✓ Cagua Volkanı

Luzon Adası'nın kuzeyindeki Cagayan eyaletinde yer alan Cagua yanardağı, Sierra Madre dağlarının kuzey kesimlerindeki Cagayan Vadisinin doğusunda ve Gonzaga kasabasının güneydoğusunda yer alan aktif bir stratovolkandır. Volkanik dağın yüksekliği bazı kaynaklarda 1133 m. bazılarında ise 1160 m. olarak verilmiştir. Volkan, keskin ve sarp duvarlara sahip 1,5 km genişliğinde bir kratere sahiptir. Volkan konisine

³² Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

³³ Bakınız:

- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>

³⁴ Filipin volkanlarıyla ilgili bakınız: http://izverzhenie-vulkana.ru/2020/03/dejstvushie_vulkany_ostrova_luson.html

yakın arazilerde çok sayıda termal kaynak yer almaktadır. Bu güne kadar volkan iki kez patlamış. Birinci patlama 1860 yılında ve ikinci patlama da 1907 yılında olmuştur.

✓ Pinatubo Volkanı

Luzon Adası'nın orta kesimlerinde yer alan ünlü Pinatubo volkanı, başkent Manila'nın 93 km. kuzeybatısında ve Angeles şehrinin 26 km. batısında yer alan aktif bir yanardağdır. Volkanik dağ Zambales, Tarlac ve Pampanga eyaletlerinin çakışım sınırında yer almaktadır. Bugünkü yüksekliği 1445 m. olan yanardağı, 1991'deki patlamadan önce 1745 m. yüksekliğe sahipti. 611 yıllık uzun bir suskunluk döneminden sonra Haziran 1991'de Pinatubo tekrar patlamış. Patlamanın etkisiyle en az 875 kişi ölmüştür. Hatta 1991'deki patlama o kadar şiddetli olmuş ki, yanardağdan 18 km. uzaklıkta bulunan stratejik Clark adındaki ABD Hava Kuvvetleri üssünü ve ABD Deniz donanmasını üssünü yok etmiştir. Volkanın çevresi piroklastik akışlar ve kızgın lavlar tarafından yakılıp tahrip edilmiştir. 1991'deki Pinatubo patlaması, 20.yüzyılda dünyada gerçekleşmiş en güçlü olanlardan biri olarak kabul edilmektedir. Volkanik patlamaları ölçen sisteme göre (VEI) bu patlama 6 şiddetinde olmuştur. Temmuz 1992 ve Şubat 1993'te Pinatubo volkanı 2 kez daha patlamıştır.

✓ Taal Volkanı

Taal yanardağı, aynı adı taşıyan Taal gölünün içinde yer alan volkanik bir adanın içinde yer alan dünyanın en küçük ve en alçak yanardağlarından biridir. Volkanın kraterinde küçük bir göl yer almaktadır. Filipinler'in başkenti Manila'nın yaklaşık 50 km. güneyinde ve Batangas kentinin hemen kuzeyinde yer alan Taal volkanı, Luzon Adası'nın orta kesimlerinde yer alan aktif bir yanardağdır. 311 metre yüksekliğiyle Taal, dünyanın en küçük aktif yanardağlarından biridir ve hem Filipinler'in hem de dünyanın en aktif volkanlarından biridir. Batangas eyaletinde yer alan yanardağın ağız kısmında, Taal kaldera gölü yer almaktadır. Yeni patlamalar sonucunda bu krater gölünün ortasında 23 km.² lik bir ada oluşmuştur. Ayrıca patlamadan önce, ana krater gölünün içinde küçük bir kayalık adacığı olan Vulcan Point yer almaktaydı. Bugün Taal volkanı ve çevresi devlet korum alanı ile edilmiş ve Taal Milli Parkı sınırları içinde yer almaktadır.

1572 yılından bugüne kadar Taal volkanı yaklaşık 30 kez şiddetli patlamalara sahne olmuştur. 30 Ocak 1911 tarihinde, XX. yüzyılın en güçlü yanardağı patlamasını Taal volkanı gerçekleştirmiş ve bu korkunç patlama sonucunda 1335 kişi hayatını kaybetmiştir. 10 dakika gibi kısa bir zaman diliminde içinde volkan konisinin yaklaşık 10 km. yarıçapındaki bir alanda tüm canlılar, tüm bitkiler, tüm hayvanlar ve insanlar yanarak ölmüşlerdir. Taal volkanının püskürttüğü kül bulutları 400 km'lik bir mesafeden görülmüştür. 1911 yılındaki Peley tipi volkan patlamasında hem ana krater hem de yamaçlardaki küçük kraterlerden binlerce ton volkanik malzeme atmosfere ve çevredeki yörelere yayılmıştır. Taal yanardağının gerçekleştirdiği 1965 patlamasında yaklaşık 200 kişi ölmüştür. Bir sonraki patlama ise 1977'de gerçekleşmiştir. Filipin Volkanoloji ve Sismoloji Enstitüsü Taal krater adasında kalıcı yerleşmeleri yasaklamış ve volkanik ada doğal afetler bakımından yüksek riskli bölge ilan edilmiştir. Tüm bu uyarılara rağmen, fakir aileler krater adasına yerleşiyor, verimli volkanik topraklarda balıkçılık ve tarım yapabilmek için hayatlarını riske atıyorlar. 12 Ocak 2020 tarihinde Taal volkanı 1 kilometre yüksekliğinde bir kül tabakası atmosfere püskürtmüştür. Filipin yetkilileri 14 kilometrelik yarıçap içindeki alanı "tehlikeli bölge" ilan edip, yaklaşık 80000 kişiyi hemen tahliye etmişlerdir. Önümüzdeki yıllarda da Taal volkanının patlaması beklenmektedir (Tablo 6).

Tablo 6: Luzon Adasının Başlıca Dağları ve Volkanları³⁵

Palantuna Dağı	Mingan Dağı	Kagua Volkanı	Batay Dağı
Homahan Dağı	Makiling Dağı	Mayon Volkanı	Labo Dağı
Masaraga Dağı	Batulao Dağı	Pulog Dağı	Ugo Dağı
Banahaw Volkanı	Mariveles Dağı	Malinao Dağı	Iba Dağı
Pinatubo Volkanı	Manalmon Dağı	Lanagan Dağı	Pao Dağı
Asog (Iriga) Volkanı	Marlboro Hill	Lanbo Dağı	Cagua Dağı
Talamitam Dağı	Arayat Volkanı	Taal Volkanı	Putlanay Dağı
Mount Cresta Dağı	Malepunyo Dağı	Palay Dağı	Disogsip Dağı
Mount Natib Dağı	Malabito Dağı	Marami Dağı	Dalaga Dağı
Mount Mc Donald	Yabnong Dağı	Mingan Dağı	Toong Dağı
Gulugod Baboy Dağı	Tapulao Dağı	Maculot Dağı	Arayang Dağı
Bulusan Volkanı	Divilacan Dağı	Cayluya Dağı	Talayay Dağı
Santo Tomas Dağı	Binuang Dağı	Anacuao Dağı	Marami Dağı
Palikot Aso Dağı	Sicapoo Dağı	Mount Kulasi	Natib Volkanı

³⁵ Bakınız:

- <https://www.volcanodiscovery.com/philippines/luzon.html>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>

✓ Banahaw Volkanı

Taal volkanının hemen doğusunda, Laguna ve Quezon eyaletlerinin çakışım sınırında yer alan Banahaw yanardağı Luzon Adası'nın orta kesimlerinde San Pablo kentinin hemen doğusunda ve Lucena kentinin kuzeyinde yer alan sönmüş ve aktif olmayan bir yanardağıdır. Bazı kaynaklara göre, volkanın en yüksek noktası 2158 metre, bazı verilere göre ise 2169 metredir. Manila'nın 80 kilometre güneydoğusunda yer alan volkan bu bölgedeki en yüksek noktadır. Banahaw yanardağının krateri 1,5 km. uzunluğunda ve 3,5 km. genişliğinde olup 210 metre derinliğe sahiptir. XVIII. yüzyılın başlarında, Banahaw yanardağının yamacında bir küçük göl oluşmuştur. Aslında Banahaw yanardağı tek bir volkan olmayıp çok sayıda yanardağı konisini kapsayan karmaşık bir volkan kompleksidir. Doğa koruma statüsünde olan bu volkan kompleksi "Mount Banahaw and San Cristobal Protected Landscape" olarak adlandırılmıştır. Banahaw yanardağının asırlar süren volkanik faaliyetleri sonucunda aynı alanda bir stratovolkan olan San Cristobal (1470 m) ile Lukban (1875 m) adında iki genç volkanik dağ oluşmuştur. Bugün bu üç sönmüş volkanla birlikte çok sayıda maar, krater ve başka volkanik oluşumlar da "Mount Banahaw and San Cristobal Protected Landscape" alanı içinde yer almaktadırlar.³⁶ Yörede çok sayıda şifalı sıcak su kaynağı yer aldığından dolayı kaplıcalar, spa otelleri ve sağlık turizmi tesisleri de giderek yaygınlaşmaktadır. Santa Lucia, Majayjay, Bukal ve Taytay şelaleleri Banahaw yanardağı bölgesinde yer aldıklarından dolayı bölgeye gelen yabancı turistler bu şelalelerden birini mutlaka ziyaret etmektedirler. Bugüne kadar Banahaw yanardağı bölgesinde volkanik aktivite kaydedilmemiştir, ancak volkanın yamaçlarında çok sayıda kaplıca bulunmaktadır.

✓ Iriga Volkanı

Luzon adasının güney kesimlerinde, Camariney eyaleti sınırları içinde, Baa gölünün doğusunda ve Buhi gölünün güneyinde Asog olarak da bilinen Iriga volkanı yer alır. Iriga kentinin hemen kuzeydoğusunda yer alan Iriga, Filipinlerin en aktif yanardağlarından biridir. Buhi Gölü'nden yaklaşık bir kilometre uzaklıkta bulunan Iriga 1196 metre yüksekliğinde ve tabanı 10 km. çapında olan bir stratovolkan'dır. Iriga volkanı muhtemelen büyük bir patlamanın sonucu oluşan büyük bir kratere sahiptir. Iriga volkanı ile ilgili bilinen patlamalar 1628 ve 1642 yılında gerçekleşmiştir.

✓ Mayon Volkanı

Filipinler'deki en aktif yanardağı olan Mayon, 2462 metre yüksekliğindedir ve ülkenin en yüksek zirvelerinden birini oluşturur. Mayon volkanı, Luzon Adası'nın güneydoğusundaki Bicol bölgesinde, Legazpi kentinin kuzeyinde ve Tabaco kentinin güneyinde yer alır. Mayon volkan konisi mükemmel görünümlü, andezit lavların egemen olduğu klasik bir volkan konisi oluşturmaktadır ve tabanı yaklaşık 130 km. uzunluğuna sahiptir. Bilim uzmanları simetrik konik şekli nedeniyle Mayon volkanını "Mükemmel koni" olarak adlandırmışlardır. Bu dev yanardağı o kadar güzel ve fotojenik ki, yıllardır Filipinler'in gayri resmi turizm sembollerinden biri olmuş hatta 2010 yılından bu yana 100 Filipin pezosu banknotların üzerinde bu volkanın görüntüsü yer almaktadır. Ancak, güzelliği uğursuzluk olarak adlandırılabilir. Mayon volkanı tarihi boyunca, birçok büyük patlamanın ve binlerce kişinin ölümüne yol açtığı için Filipinlerin en büyük doğal afet suçlusudur. Son 500 yılda Mayon volkanı 50'den fazla kez patlamış bu nedenle de Filipinlerin en tehlikeli ve en ölümcül yanardağıdır. Tarihsel gözlemlere dayanarak yanardağı ilk patlamasını 1616 yılında gerçekleştirmiştir. Daha sonra 1766, 1800, 1814, 1827, 1834, 1839, 1845, 1846, 1851, 1853, 1855, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1868, 1871-72, 1873, 1876, 1881-82, 1885, 1886-87, 1888, 1890, 1891-92, 1893, 1895, 1896, 1897, 1900, 1928, 1939, 1941, 1943, 1947, 1968, 1978, 1984, 1993, 1999-2000, 2001, 2002, 2004, 2006, 2009, 2013 ve 2018 yılında da Mayon Volkanı patlamıştır. Özetle, Mayon Dünya'nın en aktif, en tehlikeli ve en ölümcül volkanların başında gelir.

Mayon volkanının gerçekleştirdiği en büyük ve en korkunç patlama 1 Şubat 1814'te meydana gelmiş ve bunun sonucunda kızgın lav akıntıları Cagsawa şehrini tamamen yok etmiş ve sonuçta 1200'den fazla insan hayatını kaybetmiştir. Bugün Legazpi kentinin hemen batısında yer alan tarihi Cagsawa Kalıntıları 1814 yılında gerçekleşen o korkunç doğal felaketin adeta bir ekolojik kanıtıdır. Mayon yanardağının 1993'teki patlamasında 79 kişi hayatını kaybetmiştir. 19 Temmuz 2006'dan bu yana, yanardağ "sessiz patlama" olarak

³⁶ Bakınız:

• <https://www.votpusk.ru/country/dostoprimechatelnosti-ostrova-luson-vulkany-i-gory>
 • <https://www.sabaiaasia.ru/Philippines/dostoprimechatelnosti-filippin/nacionalnyj-park-mt-banahaw.htm>
 • <https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-luson/dostoprimechatelnosti-ostrova-luson-vulkany-i-gory>

adlandırılan tekrar buhar ve gaz bırakmaya başlamıştır. Aralık 2009'da, sessiz patlama aktif bir aşamaya geçmiş bu da yakınlarda yaşayan on binlerce insanın tahliyesine neden olmuştur. 7 Mayıs 2013'te meydana gelen Mayon patlamasında, 4 Alman dağcı ve onlara eşlik eden bir rehber hayatını kaybetmiştir. Üzücü olaydan sonra medya kaynakları kraterden çıkan büyük kaya parçalarının dağcılarının üzerine düşmesiyle öldüklerini bildirmişlerdir. 2018 yılının başında yeni bir yanardağ patlaması başlamış ve Mayon'dan çıkan volkanik malzemeler 700 m. yüksekliğe kadar ulaşmıştır.

3.3. Luzon Adasının Başlıca Hidrografik Turizm Çekicilikleri

Filipinlerin en kalabalık nüfuslu adası olan Luzon'da yüzlerce akarsu, baraj, şelale ve göl yer aldığından dolayı tüm bunlar adada hidrografik kaynaklı turizmin gelişimi için uygun bir doğal ortam oluşturmaktadırlar. Cagayan, Agno ve Pampanga Luzon Adası'nın en büyük ve en uzun akarsu sistemleridir. Laguna De Bay (949 km²) hem Luzon Adası'nın hem de Filipinlerin en büyük gölüdür. Hatta Laguna De Bay tüm Güneydoğu Asya'nın üçüncü büyük tatlı su gölü olarak bilinir. Taal, Pantabangan, Bato, Buhi ve Baao, Luzon adasının diğer büyük gölleridir. Luzon Adası'nda yer alan ve daha küçük alana sahip olan başlıca göller şunlardır: Paoay, Lumot, Caliraya, Yambo, Pandin, Calibato, Palakpakin, Mahicap, Bunot, Acid, Sampaloc, Mapanuepe, Aligator, Ticob, Tambo, Bulusan, Pinatubo, Dagatan, Danao ve Pulog.

Göller, akarsular ve şelaleler Filipinlerin en yaygın doğal turizm çekicilikleridir. Aşağıdaki satırlarda Luzon Adası'nda yer alan başlıca hidrografik kaynaklı turizm çekicilikleri özetlenerek irdelenmiştir (Tablo 7).

✓ Pinal Şelalesi

Tupa ırmağı üzerinde yer alan Pinal Şelalesi, Luzon Adası'nın orta kesimlerinde Ilocos Sur eyaletinde Tupa kasabasının hemen batısında yer almaktadır. Agno kasabasının ve Agno körfezinin hemen güneyinde ve Burgos kasabasının batısında yer alan şelale turizm çekicilikleriyle ünlü Dasol kasabasının kuzeybatısında yer almaktadır. Balincaguig Vadisi üzerinde yer alan Agno kasabasından yola çıkıp, 15-20 dakikalık bir otomobil yolculuğu sonucunda bu şelaleye kolaylıkla ulaşılabilir. Muhteşem bir doğal görünüme sahip olan Pinal Şelalesi hem rekreasyon hem de piknik faaliyetleri için Ilocos Sur eyaletinin en iyi yerlerinden biridir. Tupa Irmağı üzerinde yer alan Pinal şelalesi, Filipinlerin en yüksek şelalelerinden biridir.³⁷ Şelalenin her iki tarafındaki tepeler, su çağlayanlarının güzelliğini tamamlayan devasa ağaçlarla çevrilidir. Bu تنها ve romantik yer, orman yürüyüşleri ve piknik için ideal bir doğal ortam sunmaktadır. Hem Agno hem de Burgos kasabasından şelaleye kolaylıkla ulaşılabilir.

✓ Sangbay Şelalesi

Agno kasabasının güneydoğusunda ve Burgos kasabasının hemen kuzeyinde bir başka güzel şelale olan Sangbay yer alır. Pinal Şelalesi'ne göre daha yüksek olmasa da çok daha çarpıcı görünüme sahip olan bu şelale Balincaguig Vadisinde küçük bir doğal havuz oluşturmaktadır. Sıcak günlerde serinlemek ve yüzmek için veya sadece oturup bu müthiş görüntüyü izlemek için her yıl binlerce turist bu şelaleyi ziyaret etmektedir. Pinal ve Sangbay Şelalesi'nin yakın çevresinde bulunan başlıca turizm çekicilikleri şunlardır: Lacguig Beach, Iglesia Ni Cristo Kilisesi, Tupa-Magsaysay Beach, Dasol kasabası, Tumok Beach, Balincaguig Vadisi, Costa Capa Beach Resort, Mabini kasabası ve Bangol Crag³⁸ (Tablo 7).

³⁷ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://7000ostrovov.ru/kurorty/o-luson/dostoprimechatelnosti-ostrova-luson-ozera-vodopady>
- <https://www.votpusk.ru/country/dostoprimechatelnosti-ostrova-luson-ozera-vodopady>
- <http://globustour.com.ua/country/philippines/dostoprimechatelnosti-ostrova-luson-ozera-vodopady-pinal.html>
- <https://discoveric.ru/mesta/filippiny/ostrov-luson/vodopady-pinal>

³⁸ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

Tablo 7: Luzon Adasının Başlıca Şelaleleri³⁹

Bulawan	Bluewater	Pau	Big
Pundaquit	Maapon	Majaiay	Vera
Tanap-Avis	Linasin	Balinao	Baul
Sagrada Busay	Taytay	Lumban	Tobac
Timangguyob	Balagbag	Nonoc	Alitap
Kabigan	Sabangan	Inudey	Utu
Binaytuan	Tangadan	Aleman	Water
Daranak	Nagsasa	Manipo	Twin
Kalawang	Wishing	Sampaloc	Tulap
Sanpalog	Lanzones	Burivisan	Bukal
Dahoyhoy	Darakan	Nalalata	Ubo
Ka-angian	Pag - İbig	Canding	Tigbi
Magdalion	Pinsal	Bayugin	Bahao
Buntot Palos	Cunayan	Hulugan	Lactas
Banay Banay	Tappiyah	Bayugin	Batlag
Bolan – Ogan	Malabsay	Tres Pico	Edralin
Ambon – Ambon	Orok - Osok	Hydro Fals	Pidiling
Portabaga	Dibulo	Tipuan	Antong
Binangkaan	Buwacag	Tanawan	Pinlac

✓ Laguna De Bay Gölü

Laguna De Bay (949 km²) hem Luzon Adası'nın hem de Filipinler Cumhuriyetinin en büyük gölüdür. Manila'nın hemen güneydoğusunda Calamba ve Los Banos kentlerinin hemen kuzeyinde yer alan göl şifalı sularıyla ve kıyılarındaki tatil merkezleriyle ün kazanmıştır. Gölün maksimum uzunluğu 41 km. ve maksimum genişliği de 36 km'dir. Gölün ortalama derinliği çok az olup sadece 2,5-3 m. civarında, ancak maksimum derinliği 20 metreye ulaşmaktadır. Laguna De Bay gölünün volkanik patlamalar sonucunda 27000-29000 yıl önce oluştuğu tahmin edilmektedir. Gölün içinde Talim, Malaki, Pihan ve Pakil gibi küçük adacıklar vardır. Talim adası, yerel halkın çeşitli mobilyalar yaptığı bambularıyla ünlüdür. Adada iki kilise var – Hanoza kasabesindeki Santo Domingo ve Navotas kasabesindeki Bakire Meryem'in Gelişi. Bununla birlikte, Talim adasının en ünlü cazibe merkezi, bakire göğüs dağlarıdır – kadın göğüslerini andıran iki büyük konik tepedir. Bugün göl, öncelikle yolcu gemilerle ulaşım ve tarımsal sulama gibi farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Aynı zamanda göl suları yakındaki Hidroelektrik Santrali ve tarımsal işletmeler için önemli bir su kaynağıdır. Laguna De Bay gölünün su kalitesi yüksek olduğundan dolayı yakındaki kentlere içme suyu temin etmede de kullanılır. Gölün kıyısında rekreasyon faaliyetleri, su sporları ve balıkçılık gelişmektedir.

Laguna de Bay göl havzasına 21 akarsu sularını boşaltır ve sadece bir tanesi (Pasig ırmağı) ülkenin başkenti Manila'ya ikiye bölerek sularını Manila körfezine boşaltır. Kükürt ile zenginleştirilmiş göl suları birçok hastalığın tedavisinde kullanıldığı için göl kenarında bazı kaplıca tatil merkezleri kurulmuştur. Los Banos, Cuyab ve Pansol gibi turistik kentler Laguna De Bay kıyısında yer almaktadır ve her yıl binlerce turist bu kentlerde şifa aramaktadır. Laguna De Bay gölünü ziyaret eden turistler göle yakın mesafede bulunan şu turizm çekicilikleri görmelerinde fayda vardır: Makiling Forest Reserve Laguna, Tagaytay Picnic Grove, Taal Gölü ve Taal Doğa Koruma Alanı, Banahaw Volkanik Dağı, Cavinti Şelalesi, Santa Rosa ve Los Banos kenti.⁴⁰ Laguna De Bay gölünün hemen doğusunda yer alan Lumot ve Caliraya gölleri San Pablo Göller Yöresi'nde yer almaktadırlar.

✓ San Pablo Göller Yöresi

Santo Tomas – Candelaria – Lucban – Calauan kentlerinin oluşturdukları dörtgen içinde yer alan yedi göl Filipinlerin en güzel ve en çok ziyaret edilen göller yörelerinden biri olan San Pablo Göller Yöresi'ni oluşturmaktadırlar. Bunot, Calibato, Mohicap, Palakpakin, Pandin, Yambo ve Sampaloc tatlı sulara sahip olan bu yedi gölü oluşturmaktadır. Volkanik karakterli bu göllerin aslında eski yanardağı krateri oldukları

³⁹ Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>

⁴⁰ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

düşünülmektedir ve “Seven Crater Lakes” olarak adlandırılmaktadırlar. Laguna eyaleti sınırlar içinde ve San Pablo yöresinde yer alan bu göller, Luzon Adası'nın en güzel ve en temiz ekolojik turizm alanını oluşturmaktadırlar. Bu ilginç göller yöresinin başkent Manila'dan sadece 70 kilometre uzaklıkta yer alması ve büyük kentlerle kolay ulaşım sağlaması yöreyi daha da cazip kılmaktadır. Ayrıca, Banahaw yanardağı, Laguna De Bay gölü, Makiling Orman Koruma Arazisi, Taal volkanı, Mabilog Dağı, Quezon Orman Milli Parkı ile Lucena, San Pablo ve Los Banos gibi turistik kentlerin yakın çevrede bulunması San Pablo Göller Yöresinin turistik önemini daha da arttırmaktadır. Özetle, San Pablo Göller Yöresi'nde yer alan yedi gölün tamamı volkanik karakterli, tümü tatlı suya sahip açık havza oluşturmaktadırlar ve tümü rekreasyon ve turizm faaliyetlerine açıktır.

Poblacion ve Rizal kasabalarının hemen batısında yer alan Pandin ve Yambo gölleri adeta yapışık ikiz gibidirler. San Pablo kentinin doğusunda yer alan bu iki gölün hemen kuzeyinde tropikal ormanlarla kaplı ünlü Mabilog dağı yer almaktadır. Pandin gölü, San Pablo yöresinde yer alan yedi göl arasında en korunmuş, en doğal ve en temiz göl olarak kabul edilmektedir. Göl içinde çok sayıda balık, çiçek ve bitki türünden dolayı Pandin “oligotrophic tatlı sulu göl” olarak tanımlanmaktadır. San Pablo göller yöresinde yer alan Pandin gölü, serin suları, zengin balık çeşitliliği ve müthiş doğal manzaralarıyla yüzme, balık avlama, sandal turları, su sporları ve piknik için ideal doğal ortamlar sunmaktadır. Yaklaşık 20 hektarlık alana sahip olan gölün maksimum derinliği 63 metredir. Gölün toplam su hacmi 6600 m³ olduğu saptanmıştır. Pandin gölünden biraz daha büyük alana sahip olan Yambo gölünü toplam yüzölçümü 28 hektar olup dört tarafı yeşilliklerle ve tropikal ormanlarla çevrilidir. Kalabalık şehirlerden uzak, hem sessizlik ve huzur arayanlar, hem de tropikal yeşillikler içinde doğa ile bütünleşmek isteyenler için bu iki göl rekreasyon faaliyetleri için çeşitli fırsatlar sunmaktadırlar.⁴¹

San Pablo kentinin doğusunda şehirle adeta iç içe olan Palakpakın gölü, şehir sakinlerinin en yakın kaçış yeri ve en sık kullandıkları piknik alanların başında gelir. Gölün toplam alanı 43 hektar, maksimum derinliği ise 7-8 metredir. Göl havzasında balıkçılık, su sporları ve çeşitli rekreasyon faaliyetleri yapılmaktadır.⁴²

San Pablo Göller Yöresinin en derin, en zengin ve en çok su içeren gölü Kalibato gölüdür. Kalibato gölünün yüzölçümü 42 hektar, ortalama derinliği 135 metre olup göl çanağı ise 29 600 m³ su içermektedir. Rizal kasabasının hemen batısında yer alan bu volkanik göl aynı zamanda balık ve bitki çeşitliliği bakımından da yörenin en zengin ve en verimli gölü olup, San Pablo Yöresinin tatlı su ve balık ihtiyacını büyük ölçüde tek başına karşılamaktadır.⁴³

✓ Bolinao Şelaleleri

Luzon Adası'nın kuzeybatısında ve Balingasay Irmağı'nın yukarı kesimlerinde yer alan Bolinao Şelaleleri, Alaminos kentinin kuzeybatısında ve Bolinao kentinin güneyinde yer almaktadır. Bolinao eyaleti sınırları içinde yer alan bu güzel şelaleler Bolinao 1, Bolinao 2 ve Bolinao 3 adı altında üç farklı basamak ya da üç ayrı şelale şeklinde yer almaktadırlar.⁴⁴ Aynı akarsu vadisinde, birbirlerine çok yakın mesafede yer alan bu üç şelale arasında en görkemli ve en yüksek olanı Bolinao 1'dir. Aile üyeleri ve çocuklarla piknik yapmak isteyenler için Bolinao 2 şelalesi daha uygun olup daha derin doğal havuza sahiptir. Doğal çevresi en güzel ise kuşkusuz Bolinao 3 şelalesidir. Şelale havuzuna atlama yerleri daha uygun olup, hem yüzme için daha geniş su alanına sahiptir hem de diğer iki şelaleye göre daha sakin, daha sessiz ve daha az kalabalıktır. Özetle Filipinler coğrafi terminolojisinde Bolinao adı altında bir eyalet, bir şehir, bir plaj ve 3 şelale yer almaktadır.

⁴¹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.awanderfulsole.com/pandin-and-yambo-twin-lakes-travel-guide-budget-tips/>
- <https://llda.gov.ph/seven-7-crater-lakes/>
- <https://wanderera.com/pandin-lake-hidden-gem-san-pablo/>
- <https://www.jonashares.com/2017/06/pandin-lake-san-pablo-city-laguna.html>

⁴² Bakınız:

- <https://www.vigattintourism.com/tourism/articles/Lakes-Mohikap-And-Palakpakın>
- <https://llda.gov.ph/seven-7-crater-lakes/>
- <https://www.inspirock.com/philippines/san-pablo-city/lake-palakpakın-a1134192973>

⁴³ Bakınız: <https://llda.gov.ph/seven-7-crater-lakes/>

⁴⁴ Bakınız:

- <https://www.phbus.com/blog/bolinao-falls-pangasinan/>
- <https://wonderfilledjournal.com/2018-bolinao-falls-1-2-3-pangasinan/>
- <https://www.thecrazytourist.com/15-best-things-bolinao-philippines/>

Bolinao şelalelerini ziyaret eden turistler yakın mesafede yer alan Bani Doğal Orman Alanı, Man Made mağarası, Parar plajı, Buena Playa plajı, Nalsoc mağarası, Patar White Beach, Little Palawan kıyıları, Santiago adası, El Pescador Bay Walk, Tara şelalesi, Bani vadisi, Cabarruyan adası, Busay şelalesi ve Angel mağarası gibi diğer doğal turizm çekiciliklerini de ziyaret edebilirler.⁴⁵ Sonuç olarak Tara şelalesi, Bolinao şelaleleri ve Busay şelalesi aynı yörede yer alan ve benzer özelliklere sahip doğal güzellikler olup Bolinao eyaletinin en popüler ve en çok ziyaret edilen turistik yerleridir.

✓ Batlag ve Daranak Şelalesi

Luzon Adası'nın orta kısımlarında, Laguna De Bay Gölü'nün hemen kuzeyinde ve başkent Manila'nın hemen doğusunda Filipinlerin en popüler şelaleleri olan Batlag ve Daranak yer alır. Her iki şelale aynı yörede ve çok yakın mesafede yer aldıklarından birini ziyaret eden turistler genelde diğerini de görmeyi isteyebilirler. Tanay kasabasının kuzeydoğusunda ve Sampaloc kasabasının batısında yer alan bu şelaleler görkemli görüntüsü, temiz suları ve etrafındaki tropikal ormanlarla göz kamaştırmaktadırlar. Kurak ve yağışlı mevsime göre şelalelerden akan su miktarı değişse de her mevsim şelalelerin oluşturduğu doğal havuzlarda yüzen çocuklar ve meraklı turistler görülmektedir. Huzur veren sessiz doğal ortam, beton binalarının ve yapılaşmanın olmaması, zengin doğal bitki örtüsü yerli ve yabancı turistleri bu şelalelere miktatsız gibi çekmektedir. Yakın mesafedeki piknik alanları, hediyelik mağazalar ve turistik tesisler dahi ormanın doğal görüntüsünü bozmayacak şekilde inşa edilmişlerdir. Daranak Şelalesi'nin yüksekliği 14 metre civarında olup görkemli yüksekliği ve tropikal görünümü ile daha uzaktan dikkatleri üzerine çekmektedir. Batlag Şelalesini ziyaret eden turist sayısı Daranak'a göre çok daha az olduğundan dolayı, yeşillikler içindeki bu şelale daha sessiz ve daha huzurludur⁴⁶ (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2: Luzon Adasında Yer Alan ve Filipinlerin En Popüler Şelalelerinden Birisi Olan Daranak Şelalesi'nden Bir Görünüm (Kaynak :www.deviantart.com.)

Daranak Şelalesi'nden yürüme mesafesinde yer alan Batlag Şelalesi biraz daha kuzeyde yer almakta ama her iki şelale Tanay Irmağı'nın oluşturduğu derin vadiye yer almaktadırlar. Her iki şelaleyi görmek için Tanay yerleşim merkezinden yola çıkılabilir. Bu nedenle deniz kıyısındaki Tanay kasabasında otellerde geceleyen turistler gündüzleri yöreyi rahatlıkla gezebilirler. Bu iki şelalenin hemen doğusunda yine yürüme mesafesinde bölgenin en güzel jeomorfolojik oluşumlarından biri olan Calinawan Mağarası yer alır.

✓ Pagsanjan Şelaleleri

Filipinlerdeki coğrafi terminolojide Pagsanjan hem bir akarsu hem bir şehir hem de bir şelale adıdır. Başkent Manila'nın 130 km. güneydoğusunda Filipinlerin en ünlü ve en çok ziyaret edilen turizm çekiciliklerinden biri olan Pagsanjan (Pag-Sang-Han) şelaleleri yer alır. Pagsanjan kentinin doğusunda bulunan ve aynı adı

⁴⁵ Bolinao eyaletinde yer alan turizm çekicilikleriyle ilgili bakınız:

• <https://www.pangasinan.gov.ph/cities/bolinao/>
• <https://www.thecrazytourist.com/15-best-things-bolinao-philippines/>

⁴⁶ Bakınız:

• <http://shoestringtravelers.com/?q=node/100>
• <https://www.awanderfulsole.com/daranak-falls-batlag-falls-calinawan-cave-travel-guide/>
• <https://www.vigattintourism.com/tourism/articles/Daranak-Falls-and-Batlag-Falls>

taşıyan şelaleler, Laguna eyaletindeki Kavinti belediye sınırları içinde yer almaktadırlar. Laguna de Bay gölünün hemen güneydoğusunda ve Lugot gölünün hemen batısında yer alan şelalelerin eski adı Magdapio'dur. Bu nedenle bazı bilimsel kaynaklarda Pagsanjan yerine Magdapio şelaleleri adı kullanılmaktadır. Bunbungan ırmağı üzerinde yer alan ve 120 metre yüksekliğe sahip olan şelaleler unutulmaz bir manzara ve nefes kesici bir doğal görünüm oluşturmaktadırlar. Bu nedenle şelaleleri ziyaret eden turistlerin bu çarpıcı manzaradan etkilenmemeleri mümkün değildir. Santa Cruz kentinin hemen güneydoğusunda yer alan şelaleler ülkenin en popüler turistik merkezlerin başında yer alırlar. Özetle, Pagsanjan şelaleleri Filipinler Cumhuriyetinin en görkemli, en yüksek ve en güzel şelaleleri kabul edilmektedirler.

Pagsanjan şelalelerinin hemen batısında Cavinti şelalesi, güneybatısında Naculo şelalesi ve hemen güneyinde de Pueblo El Salvador Tabiat Parkı ve Bumbungan Eco-Park yer almaktadır. Bu nedenle bu ilginç yörede turistlerin hayranlıkla izleyebilecekleri birçok doğa harikası vardır. Pagsanjan şelaleleri ve çevresindeki yerler bir zamanlar ünlü yönetmen Francis Ford Coppola tarafından «Apocalypse today» filminin Oscar ödüllü çekimleri için seçilmiş ve «Godfather» da dahil olmak üzere Coppola'nın film kasetleri yüz milyonlarca izleyiciye ulaşarak bu şelalelerin güzelliğini tüm dünyada bilinmesine yol açmıştır. Pagsanjan yöresinin en büyük turizm şenliği binlerce turistin katılımıyla her yıl Mart ayında organize edilen Bangkero festivalidir.

3.4. Luzon Adasının Başlıca Jeomorfolojik Turizm Çekicilikleri

Luzon Adası'ndaki yer şekillerinin, iklim tiplerinin, doğal kaynaklarının, yükselti kuşaklarının, adalarının ve kıyıların büyük çeşitlilik göstermesi, jeomorfolojik oluşumlarının ve doğal turizm çekiciliklerinin de büyük çeşitlilik göstermesine neden olmuştur. Mağaralar, kaya şekilleri, dağlar, kıyılar ve volkanlar başta olmak üzere ada sınırları içinde yüzlerce doğal jeomorfolojik turistik mekân yer almaktadır. Aşağıdaki satırlarda bunların en popüler olanları açıklanmıştır.

✓ Kapurpurawan Kaya Şekilleri (Kapurpurawan Rock Formation)

Kapurpurawan kaya şekilleri, hem Luzon Adası'nın hem de tüm Filipin adalarının en ilginç ve en güzel doğal jeomorfolojik oluşumlarının başında gelirler. Kuzey Ilocos (Ilocos Norte) eyaleti sınırları içinde yer alan kıyı kayalıkları Güney Çin Denizi ile Filipinler Denizinin birleştikleri yerde Luzon Adası'nın kuzeybatı köşesinde yer almaktadırlar. Burgos kenti yakınlarında yer alan bu jeomorfolojik oluşumlar deniz ve rüzgâr aşındırmasıyla oluşmuş çok sayıda falez, kıyı düzlüğü, burun, koy ve kayayı kapsamaktadır.⁴⁷ Dış kuvvetlerin binlerce yıllık aşındırması ve şekillendirmesiyle oluşmuş bu mütiş görünümlü kireç taşı oluşumları doğanın bir mucizesi kabul edilmektedirler ve her yıl binlerce turist tarafından ziyaret edilmektedirler.⁴⁸ Okyanus dalgalarının, fırtınaların ve rüzgâr akıntılarının tükenmez gücü ile şekillenen bu kireçtaşı oluşumları Luzon'un en güzel ve en ilginç okyanus oluşumlarının başında gelirler.

✓ Banaue Pirinç Taraçaları (Rice Terraces of Banaue)

Luzon Adası'nın kuzey kesimlerinde, San Fernando kentinin doğusunda Santiago kentinin batısında, Banaue kasabasının hemen kuzeyinde yer alan Banaue Pirinç Taraçaları deniz seviyesinden 1524 metre yükseklikte yer almaktadır. Ifuago dağlarında yer alan ve “Dünyanın Sekizinci Harikası” olarak adlandırılan bu taraçalar Manila'nın 250 km. kuzeyinde yer almaktadır. 1995'ten beri, Banaue Pirinç Taraçalarının oluşturduğu eşsiz insan yapımı manzaralar UNESCO koruması altına alınmıştır. Sulamalı tarımın başarılarını ve insan becerilerinin sonsuzluğunu yansıtan bu pirinç taraçaları, 10500 km²'den fazla bir alanı kaplamakta, ayrıca merdiven ve basamak şekilli yüzlerce pirinç tarlasından oluşmaktadırlar. Bu eğimli arazilerde pirinç aralık-ocak aylarında ekilir ve hasat haziran-temmuz aylarında hasat edilir. Banaue Pirinç Taraçalarının görkemli güzelliği ölümsüzleştirmek için 1000 pesoluk Filipin banknotları üzerinde resmedilmiştir.

⁴⁷ Daha fazla bilgi için bakınız:

• <https://www.lakwatsero.com/spots/kapurpurawan-rock-formation/#sthash.bC3AFa7P.dpbs>
• <https://www.ilink.ph/kapurpurawan-rock-formation>

⁴⁸ Bu kayalıkların görünümelerini görmek için bakınız: https://www.tripadvisor.ru/Attraction_Review-g2559454-d2511252-Reviews-Kapurpurawan_Rock_Formation-Burgos_Ilocos_Norte_Province_Ilocos_Region_Luzon.html

Fotoğraf 3: “Dünyanın Sekizinci Harikası” Olarak Kabul Edilen ve UNESCO Tarafından Koruma Altına Alınan Banaue Pirinç Taraçaları İlgi Çekici Görünümlere Sahiptir. (Fot. Kaynak:kamprota.com/rota/filipinler-pirinc-tarlalari-banaue-pirinc-terasleri/)

Dağların eteklerinde, farklı yükseklikte ve basamaklar şeklinde yer alan pirinç tarlaları inanılmaz güzel görüntüler oluşturmaktadırlar. Yaklaşık 3000 yıl önce, Banaue yöresinde yaşayan Ifugao halkının ataları kendi çiftçilik deneyimlerini kullanarak bu sert doğal ortamı değiştirip güzelleştirerek o görkemli taraçaları yaratmışlar ve tüm bunları bugünkü torunlarına aktarmışlardır. Ifugao halkının tarım tecrübeleri insan-doğa etkileşimlerinde yaşamsal deneyimlerin ve ekolojik bilincin ne kadar büyük öneme sahip olduklarının göstergesidir. Unutulmamalıdır ki, çok eğimli ve zor koşullarda yaratılmış olan bu taraçalar neredeyse tamamı insan gücü ve ilkel araçlar kullanılarak yapılmış ve yüzlerce yıl boyunca yerli halkı beslemişlerdir. Bugün, XXI. yüzyılda olmamıza rağmen, bu verimli tarlalarda hala pirinç yetiştirilmesi, Ifugao halkının tarım tecrübelerinin gelecekte de sürdürüleceğinin işaretidir.

✓ Corregidor Adası

Luzon Adası'nın orta kesimlerinde, Manila Körfezi'nin girişinde ve Batan Yarımadası'nın hemen güneyinde yer alan Corregidor Adası, başkent Manila'ya yaklaşık 48 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Batangas eyalet sınırları içinde yer alan ada, hem İkinci Dünya Savaşında kahramanlık sergileyen Filipinli askerlerin görkemli anıtıdır hem de Filipin ulusal tarihinin en unutulmaz sayfalarından biridir. Aslında hem Pasifik Savaş Tarihinde hem de ABD, Japonya ve Filipinler Cumhuriyetinin ulusal tarihlerinde Corregidor Savaşı'nın çok büyük önemi vardır. İkinci Dünya Savaşı esnasındaki Corregidor Savaşı (5 - 6 Mayıs 1942) - Filipin adalarının Japon ordusu tarafından ele geçirilmesinde Bataan savaşı ile birlikte belirleyici kilit savaşlardan biri olmuştur. Güçlü bir askeri savunma kalesine dönüştürülen Corregidor Adası, Manila Körfezi'nin girişini engelledi için hem havadan hem de denizden Japon ordusunun saldırılarına maruz kalmıştır. Kısa sürede Amerikan-Filipin ordularını dize getiren ve böylece adayı ele geçiren Japon ordusu için bu değerli savaş galibiyeti hem Manila kentinin hem de Kuzey Filipinlerin işgal kapılarının aralanmasına yol açmıştır. Filipin halkı tarafından bir ulusal kahramanlık mekânı olarak görülen Corregidor Adası, savaş tarihi meraklıları için bugün adeta bir açık hava müzesi görünümündedir.

Amerikan ve Japon askerlerin kanlarıyla sulanmış olan bu adada bugün de bazı savunma hatları, askeri kale kalıntıları, tank, uçak ve gemi kalıntıları yer almaktadır. Adayı ziyaret eden turistler, bu kalıntıların yanı sıra, Japon generallerin ve askeri karargâhının yer aldığı gizli yer altı tünelleri ile Amerikan general Mac Arthur'un sığınağını da görebilirler. Buna ek olarak, adaya gelen turistler, Filipinli ve Amerikan askerleri için inşa edilen görkemli bir savaş anıtı, adadaki trajik olayları yansıtan bir savaş müzesi ve geleneksel bir Japon Mezarlığını da ziyaret edebilirler.

✓ Meşhur Sagada Mağraları

Luzon Adası'nın kuzey kesimlerinde, Santa Lucia ve Santa Cruz kentlerinin doğusunda, Cordillera İdari Bölge (Cordillera Administrative Region) sınırları içinde Sagada adında 12000 nüfuslu küçük bir kasaba yer almaktadır. Manila'nın yaklaşık 400 km. kuzeyinde yer alan Sagada kasabası, Banaue kentinin 65 km. kuzeybatısında ve Vigan kentinin 80-90 km. güneydoğusunda yer almaktadır. Sagada yöresini ziyaret eden turistler, sadece bakir bir doğa ve yoğun yağmur ormanları görmeyecekler, Danum gölünü, Echo vadisini, Bomod-Ok şelalesini, Lumiang ve Sumaguing mağaralarını ve bazı çarpıcı doğal güzelliklerini de görmüş

olacaklardır. Sagada yöresinde yer alan şelaleler, tropikal ormanlar, göller, kanyon vadiler, ilginç mezarlıklar, ilkel köyler, basamaklı pirinç taraçaları ve 60'tan fazla mağara bu ilginç yörenin Filipinlerin en popüler destinasyonlarından biri olmasına yol açmıştır.

Sagada yöresinin en önemli cazibesi, hem kayalara hem de mağaralara asılan tabutlardır. Tabutları mağaralara yerleştirmek veya dağların eteklerinde iplerle asmak nadir de olsa bugün de uygulanmaktadır. Asılmış tabutlardan oluşan Sagada Mezarlığı dünyanın en ilginç mezarlıklarından biri olduğundan dolayı her yıl binlerce turist tarafından ziyaret edilmektedir. Aslında Sagada yöresinde her ölen kişiyi böyle gömülmezmiş. Asılmış tabutlarda gömülme hakkına sahip olmak için, ölen kişinin evli olması (bekâr veya boşanmamış olması) ve mutlaka en az 1 torun sahibi olması gerekiyormuş. Tabutlar yaşlı insanlar ölmeden önce dikkatle ve titizlikle hazırlanmış. Yaklaşık 2000 yıl önce ortaya çıkan bu ilginç kültürel gelenek ilk ve orta çağda yaşatılmış ve böylece XXI. yüzyıla kadar ulaşmıştır. Aynı mezar geleneği Çin'in bazı bölgelerinde de görülmektedir. Kayaların üzerinde tabutları iplerle tutturup mağaraların yüksek kesimlerine asan ilkel insanlar şunları inanıyorlarmış: tabut ne kadar yüksekte yer alırsa, ölünün ruhu o kadar cennete daha yakın olacaktır.

Sagada yöresini ziyaret eden turistler Bumayeng şelalesini, Bessang Pass Tabiat Parkını, Danum gölünü, Bomod-Ok şelalesini, Fidelisan Pirinç Taraçalarını, Tetepan Sunrise View, Echo vadisini, Lumiang ve Sumaguing mağaralarını, Pongas şelalesini, Ganduyan müzesini, Sagada Pottery ve Mogao dağına mutlaka görmelidirler.⁴⁹

✓ Hoyop-Hoyopan Mağarası

Hoyop-Hoyopan mağarası Luzon Adası'nın güneydoğusunda ve Legazpi kentinin yaklaşık 25 km güneybatısında yer almaktadır. Hem Filipinlerin hem de Luzon Adası'nın en çok ziyaret edilen karstik oluşumlarının başında gelir. Legazpi kentinden Camalig, Polangui, Guinobatan veya Ligao'ya giden herhangi bir dolmuş veya otobüsle bu ilginç mağaralara kolaylıkla ulaşılabilir. Kırsal bir yörede ve تنها bir yamaçta yer alan mağrada MÖ 3000'den MS 900'e tarihlenen çömlekler ve çanaklar bulunmuştur. Albay eyaleti sınırları içindeki mağaranın adı, yer altı boşluklarından esen serin hava akımına atıfta bulunan "rüzgar esmesi" anlamını taşımaktadır. Mağra alanında ilginç sarkıtlar ve dikitlerin yanı sıra, tarihi eserler ve arkeolojik kalıntılar bulunmuş. Antik dönem sanat ve arkeolojik kalıntılarının yanı sıra, mağranın bir diğer ilginç özelliği de Marcos yönetimindeki sıkı yönetim döneminde yerel isyancıların gizli tutulduğu bir yer altı hapishanesine dönüştürülmüş olmasıdır. Mağara içinde yer alan geniş yer altı galerilerde Bakire Meryem veya Şeytan'a benzeyen birçok kaya oluşumu meraklı turistlerin ilgisini çekmektedir.⁵⁰ Hoyop-Hoyopan mağarasının Masaraga dağına, Legazpi kentine, Mayon volkanına ve Batan adası plajlarına yakın mesafede olması yörenin turistik önemini daha da arttırmaktadır.

✓ Kutsal Pulag Dağı

Pulag Dağı farklı isimlere sahip olup, Filipince: Bundok Pulag; Ilocano dilinde ise Bantay Pulag olarak adlandırılır. Pulag Dağı 2922 metre yüksekliği ile Filipinler'in en yüksek üçüncü zirvesi ve Luzon Adası'nın en yüksek dağıdır. Filipinler Cumhuriyetinde sadece Apo Dağı ve Dulang-Dulang Dağı'nın yükseklikleri Pulag'tan daha fazladır. Pulag dağı, Benguet, Ifugao ve Nueva Viscaya, yani üç eyaletinin kavşağında yada kesişim sınırında yer almaktadır. Dağdaki iklim ılıman ve nemli olup, bol miktarda yağmur almaktadır. Yılda 4500 milimetreye kadar yıllık ortalama yağış almaktadır. İlginç bir şekilde, son 100 yılda dağın zirvesine hiç kar düşmemiştir. Bilim uzmanlarına göre Pulag dağı aktif olmayan bir volkan olup, uykuda olan bir yanardağ olarak tanımlanabilir.⁵¹ Mitoloji, halk hikâyeleri ve halk efsanelerine konu olan Pulag, yerli topluluklar tarafından kutsal dağ olarak kabul edilmektedir. Dağın tamamının Tinmongao ruhlarının evi olduğuna ve bölgedeki Ibaloi halkının ve diğer etnik toplulukların ruhlarının kutsal dinlenme mekânı olduğuna hala inanılmaktadır.

⁴⁹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

⁵⁰ Daha fazla bilgi için bakınız:

- <http://www.thebackpackadventures.com/2020/01/albay-hoyop-hoyopan-cave.html>
- <https://www.lonelyplanet.com/philippines/southeast-luzon/legazpi/attractions/hoyop-hoyopan-cave/a/poi-sig/1450278/357327>
- <https://primer.com.ph/travel/2017/05/08/a-visit-to-albays-historical-cave-hoyop-hoyopan-cave/>
- <https://tr.foursquare.com/v/hoyophoyopan-cave/4db142aa6e81a2637ee7a40d/photos>

⁵¹ Bakınız: https://www.votpusk.ru/country/dostoprим_info.asp?ID=2935

Pulag dağı ve yakın çevresinde, endemik Cüce Bambu ve Benguet Çamı dâhil olmak üzere 528 bitki türü yer almaktadır. Aynı zamanda 33 kuş türüne ve birkaç nadir hayvan türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Filipin geyiği, fırça kuyruklu sıçan ve tüylü meyve yarasası bu ilginç hayvan türlerine örnek gösterilebilir. Pulag Dağı'nın biyolojik çeşitliliği Filipinler'deki en çarpıcı olanlardan biridir ve genellikle daha önce bilim uzmanları tarafından bilinmeyen yeni türler de keşfedilmeye devam etmektedir. Yabancı ziyaretçiler ve turistler arasında Pulag Dağı, "bulutlar denizi" ve şafakta olağanüstü manzarasıyla ünlüdür. "Uzaya dokunmak", "bulutlar arasında yüzmek" ve "öteki dünyadan" manzaraları izlemek isteyen birçok meraklı turisti büyülemekte ve cezbetmektedir. Dağcılar ve adrenalin tutkunlarının sevilen tırmanma rotası olan Pulag, botanikçilerin, zoologların, coğrafyacıların ve bilim uzmanlarının da sık ziyaret ettikleri araştırma sahalarından biridir. Dağ tırmanışı en az 1 gün en fazla 4 gün sürmektedir ve zirveye ulaşmak için kabaca dört farklı tırmanma güzergâhı vardır. Ambageg, Akiki, Ambagio ve Tawangan bu tırmanma parkurlarının adını oluşturmaktadırlar. Özellikle "bulutlar denizini" görmek isteyen binlerce yerli ve yabancı turist her yıl bu kutsal dağı tırmanmaktadır. Yoğun turist akını önlemek ve çevre sorunlarını azaltmak amacıyla, 1987 yılında dağın büyük bir bölümü aynı adı taşıyan doğa koruma bölgesi sınırları içine alınmıştır.

✓ Hidden Valley Springs

Los Banos kentinin güneyinde, Tanauan kentinin doğusunda ve San Pablo kentinin kuzeydoğusunda Filipinlerin en meşhur tatil merkezlerinden biri olan Hidden Valley Springs yer alır.⁵² Laguana De Bay Gölüne, başkent Manila'ya, Banahaw volkanına, Makiling Parkına, San Pablo Göllel Yöresine ve Taal yanardağına yakın olması bu turistik merkezinin önemini daha da arttırmaktadır. Başkent Manila'dan otomobile maksimum 2 saat uzaklıkta olan bu tatil merkezi yeşil tropikal ormanlarla, berrak dağ sularının birleşimini görmek isteyen ve huzurlu sessiz bir ortamda doğa ile baş başa tatil yapmak isteyenler için adeta gizli bir cennet bahçesidir. Alaminos kasabasının kuzeyinde yer alan Bay vadisinde gizlenmiş bu rekreasyon alanı, Buboy ve Mapula dağları arasında yer almaktadır. 1970'li yıllardan beri yerli ve yabancı turistlere hizmet veren Hidden Valley Springs, Filipinlerin en eski ve en meşhur kaplıca tesislerinden biridir. Şifalı sıcak suları ve yeşil ormanlarıyla ünlenmiş olan bu tatil merkezi bugüne kadar milyonlarca yabancı turist tarafından ziyaret edilmiştir. Hem sağlık merkezi hem de termal merkez olarak hizmet veren Hidden Valley Springs'in yakın çevresinde çok sayıda otel, restoran, havuzlu villa ve turistik tesis yer almaktadır. Yörede yer alan şelaleler, mağaralar, göller ve yanardağlar gelen ziyaretçilere unutulmaz deneyimler sunmaktadır. Hidden Valley Springs ve yakın çevresinde yer alan Josel Valencia, The Farmhouse, Villa Belvedere, Grand Villa Resort and Butterfly Center, Villa Marciana Farm, Jardin de Julita Resort, Casa Reyes Resorts and Events Place, ENJ Private Resort, Villa Josefa Resort, Asiaville Subdivision, Boss Private Pool Resort ve Villa Celine Resort, yabancı turistler arasında en popüler turistik çekiciliklerin başında gelir.⁵³

3.5. Luzon Adasının Başlıca Popüler Turistik Plajları

Filipinlerin en büyük ve en önemli adası olan Luzon yüzlerce koy ve körfeze, yüzlerce burun ve yarımada, yüzlerce lagün ve resife sahip olduğu gibi yüzlerce plaja da sahiptir. Diğer Filipin adalarıyla kıyasla Luzon plajlarının en büyük avantajı, genel olarak başkent Manila'ya yakın olmaları, kolay ulaşılabilir olmaları, çok farklı karaktere, işleve ve jeomorfolojik özelliklere sahip olmaları, ayrıca bu plaj bölgelerinde genelde yeterli sayıda ekonomik fiyatlı otel bulundurmalarıdır. Aşağıdaki satırlarda Luzon Adası'nın en ünlü ve en popüler 10 plajı kısaca irdelenmiş, ayrıca bu plajların etrafındaki doğal turizm çekicilikleri ve yörenin başlıca turistik özellikleri de kısaca tartışılmıştır.

✓ Blue Lagoon Beach ve Saud Beach - Pagudpud⁵⁴

Luzon Adası'nın kuzeybatı köşesinde, Ilocos Norte eyaleti sınırları içinde ve Burgos yöresinde ülkenin en popüler plajlarına örnek olan Lagoon Beach ve Saud Beach yer alır. Bulu ırmağının oluşturduğu uzun ve

⁵² Bakınız:

• <https://www.livph.com/single-post/2018/02/04/hidden-valley-springs>

⁵³ Daha detaylı bilgi için bakınız:

• <https://www.philatlas.com/>
 • <http://psa.gov.ph/>
 • <https://www.openstreetmap.org/>
 • <https://www.google.com/maps>
 • <https://www.tripadvisor.ru/>

⁵⁴ Bakınız:

• <https://www.philippinebeaches.org/>
 • <https://www.archipelago.com.ph/>
 • <https://www.philatlas.com/>
 • <http://psa.gov.ph/>
 • <https://www.google.com/maps>
 • <https://mapcarta.com/>

derin halicin hemen kuzeyinde yer alan bu iki ünlü plaj, şnorkel dalışları, huzurlu ve sessiz ekonomik deniz tatili arayanlar ve temiz kumsallarda güneşlenmek isteyenler için çok elverişlidirler. Pagudpud kentinin hemen kuzeyinde yer alan bu güzel sahil yöresi kuzeyde Caparispisan güneyde ise Cabacanan vadisi ile adeta ikiye bölünmüştür. Kuzeyde The Seashore Beach Club Pagudpud ve Sunset View Beach Resort plajları ile başlayan bu turistik kıyı şeridi orta kesimlerde önce Cabasaan Beach, daha sonra ise Saud Beach ve Lagoon Beach ile devam eder, en güneyde ise White Beach ve Villa Del Mar Ivory Beach Resort plajları ile son bulur. Punta Garvida Resort'tan itibaren kumsallar ve alçak plajlar yerini yüksek kıyılara, fazlelere ve daha sonra da Cabacanan halicine bırakır. Burayoc Point, Municipal Beach Park, Sugaib Point, Caparispisan vadisi ve Cabasaan Beach Pagudpud yöresinde yer alan ve mutlaka görülmesi gereken diğer doğal turizm çekicilikleridir.

Bu ünlü deniz turizm bölgesinde en ünlü ve en popüler plajların başında Lagoon Beach ve Saud Beach geldiğinden dolayı en fazla otel ve turistik tesis te bu iki plaj bölgesinde yoğunluk göstermektedir. Pagudpud yöresinde 30'dan fazla otel ve konaklama tesisi yer alsa da bunların tamamı ekonomik ve küçük konaklama tesisleridir. Pagudpud yöresinde El Tesoro De Ilocandia Beach tesisleri hariç lüks konaklama tesisi ve beş yıldızlı otel yoktur. En popüler üç yıldızlı otellere örnek olan Palm Grove Saud Holiday Complex, Madrid Beach Resort, Northridge Beach Resort, Apo Idon Beach Hotel, Marianne Resort and Restaurant, Evangeline Beach Resort, Arinaya White Beach Resort, Maria Exaltacion Lodge ve Polaris Beach Resort gösterilebilir. Pagudpud yöresinde sadece iki dört yıldızlı otel yer almaktadır: Pagudpud Rinnovati ve Saud Beach Resort and Hotel.⁵⁵ Bu iki lüks konaklama tesisi aynı zamanda Pagudpud yöresinin en kaliteli turistik konaklama tesislerini oluşturmaktadırlar.

Pagudpud yöresinde yer alan ucuz otellere, konuk evlerine, aile konaklama işletmelerine ve pansiyonlara örnek olarak ise Elsa Saud Transient House, Carmen Beach Resort, Villa Manuela Ilocos Beach Resort, Cathys Homestay, Jun & Carol Beach Resort, Nueva Victoria Pagudpud, Roq's Place, Keahana Beach Resort, Casa Victoria Resort And Restaurant, Britanya Lodge, Rey's Place Homestay, Johnronald Beach Resort, Quindoy Homestay, Nilen & Efren Homestay, Juanita Uddon Homestay, Damayan Transient House, Henry Uddon Homestay, Adrian Rafael's Homestay, Allen's Homestay, Catherine Dalumay Homestay, Cjam's Homestay, Sabrina Beach Resort, Villa Jieca, Arlene V. Danao Homestay, Zia and Rj Homestay, Yamadon Homestay, Chalet Bami, Norma Edu's Homestay, Villa Carlina Resort, Villa Deocareza Resort and Restobar, Villa Andrea Beach Resort ve Azalea's Orchard Pointe gösterilebilir. Dalgıçlık sporları ile ilgilenen turistler arasında en popüler otellere örnek olarak ise Terra Rika Beach & Dive Resort ve El Tesoro De Ilocandia Beach gösterilebilir.⁵⁶

✓ Sabang Beach⁵⁷

Başkent Manila'nın yaklaşık 230 km. kuzeydoğusunda, Aurora eyalet sınırları içinde ve Filipinler denizi kıyısında yer alan Sabang Beach, Duangan delta bölgesinde ve Baler kentinin hemen doğusunda yer almaktadır. Güneyde Duangan halici ve kuzeyde de Aguang vadisi arasında yer alan Sabang Beach, Baler körfezinde yer alan en uzun en geniş ve turistler arasında en popüler kumsaldır.⁵⁸ Koyu renkli volkanik kumullardan oluşan Sabang plajı, sörf tutkunlarının sevilen tatil yerlerinden biridir. Yörede çok sayıda şelale, mağara, sahil kaya oluşumu, doğal park alanı, volkan ve göl yer almaktadır. Sabang Beach'in kuzeyinde Casiguran körfezi kıyılarının güneyinde ise Dingalan körfezi kıyılarının bulunması çok sayıda koy, burun, lagün, plaj ve deniz kayalıklarının oluşmasına yol açmış, tüm bunlar ise yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çeken önemli turistik uğrak yerlerine dönüşmüşlerdir. Baler yöresinde yer alan Ditumabo Mother şelalesi,

⁵⁵ Bakınız:

- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>

⁵⁶ Bakınız:

- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>

⁵⁷ Bakınız:

- <https://www.philippinebeaches.org/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>

⁵⁸ Bakınız: <https://www.philippinebeaches.org/sabang-beach-baler-important-tips/>

Ermita Hill Park₁, Aurora Milli Park₁, Baler Beach, Dimadimalangat Rock Formation, Dicasaların Körfezi, Twin Falls şelaleleri, Mad Farmer Motorcycle and Bike Trail Park₁, Mingan Dağı, Aniao Islet, Light house Baler, Gotangco Farm House Bahçesi, Pulong Dağı, Obligacion Bridge Park, Pantabangan baraj gölü, Dimasalan Şelaleleri ve Millennium Tree at Balete Park Sabang Beach'e en yakın mesafede bulunan doğal turizm çekicilikleridir.⁵⁹ Sabang plajı ve yakın çevresinde 100'den fazla otel ve konaklama tesisi vardır ve bunların büyük bir bölümü ekonomik küçük oteller ve pansiyonlardır. Bunlar arasında en popüler ve en kaliteli olanların başında ise Costa Pacifica, Bahia de Baler II, Casita Baler by Costa, Aliya Surf Camp Resort, Hotel Punta Baler, Amco Beach Resort, Vista Aurora ve Playa Azul Hotel Baler gelir⁶⁰ (Tablo 8).

Tablo 8: Luzon Adası'nın Batı Kıyılarında Yer Alan Başlıca Popüler Plajlar⁶¹

Darapidap Beach Resort	Blue Lagoon	Anguib	Patar	Pasaleng
Nalvo Pebble Beach	Santelmo Cove	Sabang	Saud	Cabasaan
Marquez Beach Resort	Papaya Cove	Tondol	Rizal	Bauang
Marine Base Ternate	Angara Cove	Masasa	Bolo	Digitit
Priscilla's Beach Resort	Kawayan Cove	Subic	Poros	Narvacan
Bakawan Eco-park Beach	Tambobong	Pangil	Suso	Dargayos
Ezekiel Beach Resort	Titis Beach Resort	Cabugao	Butol	Paraair
Claveria Public Beach	Beach Hive Resort	Labbing	Luba	San Juan
Sunset View Beach Resort	Dinadiawan	Kadilian	Pilar	Taberna
Dos Hermanos Island	Calongbuyan	Salaman	Sobol	Bonuan
Hamoraon White Beach Resort	Sitio Magcarang	Manangan	Uyong	Pogaro
Caoacan Beach Front	Matabungkay	Mejia's Kubo	Bolo	Binmaley
Subli Subli Beach	Imacoto White	Pagsanjan	Tumok	Lingayen
Cabangtalan Beach	Palani White	Capayawan	Tupa	Tubuan
Sived Beach Resort	Dampalitan	Monte Cruz	Pier	Bagbag
Pantoc Public Beach	Cabongaon	Agnain Cove	Manlawi	Olanen
Long Beach Mulanay	Agoo Aplaya	Kamandag	Pobletin	The Nook
San Fabian Open Beach	Buena Playa	Paniman	Talisay	Blue Costal
Dos Flores Beach	Abagatanen	Patungan	Pabrika	Aroma
Andron Buyanging Beach	Bangol Crags	Sunset	Barsac	Talaan
Punta Piedra Beach Bolinao	Masangret Cove	Josie	Baruan	Secret
La Playa De Alforque	Balinmanok Cove	San Diego	Paratec	Talim
White Sand Beach Resort	Sampaloc Cove	Matuod	Puraran	Burot
Westcoast Beach Resort	Subic Beach Resort	Puyupuyan	Sabtang	Nano
Rodsons Beach Place	White Rock Beach	Sabangan	Sabangan	Laiya
Avayu Beachfront Escape	Looc Beach Resort	Cala Perdida	Nagsasa	Alegre
Aragoza Beach Resort	Anawangin Cove	Butong	Camayan	RPL
All Blue Nature Resort	Talisayen Cove	Lovers Island	Laki	Roma
Chel's Party Foods and Beach	Silanguin Cove	Majuben	Long	Tuhian
Anvaya Cove Beach Club	Caynipa Cove	Malabrigo	Lost	Sabit
Peninsula de Punta Fuego Long	Dorado Cove	Punta Berde	Lian	Cortez
Mc Dom's Grill and Activity Resort	Arkaya Cove	Dampalitan	Sena	Peewee
Matabungkay Aqua World	Balibago Cove	Unisan Sands	Ogtoc	Pantao
Playa Calatagan Nautilus Resort	Taytayin Cove	Bagotayoc	Oras	Donsol
Banak Beach Hause	Etayo Cove	Bantique	Bayani	Pasacao
Acuatico Beach Resort	Balihambahay	FC Beach R.	Caranan	Itangon
Playa Laiya Beach Club	Nagbalayong	San Esteban	Attorney	Talaonga
Coral Reef Beach Front	Catanauan Cove	Diocales	Urbiztondo	Kalayukan

⁵⁹ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

⁶⁰ Bakınız:

- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotellplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>

⁶¹ Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>

✓ Anawangin Koyu Plajları⁶²

Manila'nın hemen kuzeybatısında, Subic körfezi ile Olangapo kentinin batısında Filipinlerin en romantik ve en güzel koylarından biri olan Anawangin yer alır. Aynı adı taşıyan Anawangin körfezi (koyu) kıyılarında yer alan bu plaja çok yakın mesafede Annawangen ırmağı, Anawangin dağı, Anawangin adası ve Anawangin kamp alanı yer alır. Bu nedene Luzon Adası'nda Anawangin adı altında çok sayıda coğrafi mekan ve çok sayıda turistik çekicilik olduğu unutulmamalıdır. Destinare Beach Resort & Campsite ve Mansayon Beach Resort Anawangin körfezi kıyılarında yer alan başlıca turistik merkezlerdir.

Sessizlik ve huzur ile doğa ile bütünleşme firstları sunması, büyük kentlerden uzak تنها bir yörede yer alması ve muhteşem kıyı güzellikleri barındırması Anawangin koyu kıyılarının bu denli ünlü ve popüler olmasının en önemli nedenleridir. Zambales eyaleti sınırları içinde yer alan Anawangin yöresinde ne bir ünlü otel, ne bir lüks restoran, ne bir büyük market ne de bir yerleşme olmadığından dolayı, ekolojik turizme uygun olan bu yöre doğa ile baş başa tatil yapmak isteyenlerin popüler kaçış yeridir.⁶³ Anawangin plajında tatil yapan turistler yakın mesafede yer alan Silanguin adasını, Nagsasa şelalesini, Silanguin plajlarını, Sampoloc burnunu, Talisayen koyunu, Ameque Beach Resort plajını, Anawangin adasını ve Pundaquit şelalesini de ziyaret edebilirler.

✓ Sorsogon'daki Subic Plajları

Luzon Adası'nın en güneyinde, Sorsogon eyaleti sınırları içinde çok renkli, çok güzel ve çok romantik bir tropikal adacık yer almaktadır. Ticao adasının doğusunda, Samar adasının kuzeybatısında ve Capul adasının kuzeyinde yer alan bu küçük adacığın adı Calintaan'dır.⁶⁴ Küçük Subic (Subic Beach Small), Büyük Subic (Subic Big Beach), Pink Beach, Kuya Boy Beach Resort, Dulay's Place ve Holy Trinity Beach Resort bu gizemli adanın en tanınmış plajlarıdır. Pembe renkleriyle uzaktan dikkatleri çeken Pink Beach Filipinlerin en ilginç ve en güzel plajlarından biridir. Calintaan adasında çok sayıda koy, burun, kayalık, plaj ve mağara yer alsa da en popüler turistik mekânların başında Church deniz mağarası, Francisco's Place balık çiftliği ve Danao gölü gelir. Luzon adasına gelen turistler Matnog kentinden kiraladıkları teknelerle kolaylıkla Calintaan adasına ulaşabilirler. Temiz ve sessiz sahiller, korunmuş tropikal ormanlar, saklı ve ıssız koylar, yaşlı ve sulak mangrov arazileri bu adanın en büyük turistik avantajlarıdır.

✓ Anguib Beach⁶⁵

Luzon Adası'nın kuzeydoğu ucunda, Cagayan eyaleti ve Santa Ana idari sınırları içinde Santa Ana kentinin kuzeydoğusunda Luzon Adası'nın en ıssız, en sessiz ama en çarpıcı doğal özelliklere sahip plajlardan biri olan Anguib Beach yer almaktadır. Plajın yakın çevresinde ne bir hotel, ne bir market, ne bir hastane, ne de bir yerleşme yer almaz. Müthiş güzel bir okyanus manzarası, sessiz ve تنها beyaz kumsallar, nefes kesen resifler, yemyeşil tropikal ormanlar ve ilginç kaya oluşumları bu ıssız sahillere gelen turistleri adeta büyülemektedirler. Doğa ile bütünleşmeyi arzulayanların, okyanusla ve tropikal ormanlarla baş başa olmak isteyenlerin tam da aradıkları yerdir Anguib Beach. Adrenalin tutkunları, romantik turistler ve sessiz huzurlu tatil arayanlar kendi çadırlarını alarak bu kıyılarda medeniyetten uzak tatil yapma olanağına sahiptirler. Santa

⁶² Bakınız:

- <https://www.philippinebeaches.org/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>

⁶³ Daha fazla bilgi için bakınız:

- <https://www.thepoortraveler.net/2018/03/anawangin-cove/>
- <https://www.philippinebeaches.org/anawangin-cove-zambales-important-tips/>
- <https://www.philippinebeaches.org/anawangin-cove-boat-tour-rates-zambales/>

⁶⁴ Bakınız:

- <https://www.nomadicexperiences.com/2011/08/calintaan-islands-subic-beach-in-matnog.html>
- <http://wonderfilledjournal.com/2019-calintaan-cave-matnog-sorsogon/>
- <http://shoestringtravelers.com/?q=node/87>
- <https://www.hotelbeachside.com/top-10-most-beautiful-beaches-in-philippines/calintaanislandbeach.htm>

⁶⁵ Bakınız:

- <https://www.philippinebeaches.org/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>

Ana yöresini ziyaret eden turistler Nangaramoan kıyılarındaki ilginç sahil kayalıklarını, ünlü Pozo Robo Beach sahillerini, Pacac resiflerini, Casuarina plajlarını ve Palawig vadisini de mutlaka görmelidirler. Santa Ana kentinde yer alan Cagayan Holiday and Leisure Resort Hotel'i yörenin en kaliteli ve en popüler konaklama tesisidir.

✓ Masasa Beach

Batangas City kentine ve Mabini yöresine yakın mesafede yer alan Masasa Beach, hem Luzon ve Mindoro arasındaki stratejik konumuyla hem de başkent Manila'ya yakın mesafesiyle dikkat çekmektedir. Maricaban adasında yer alan bu ünlü beyaz kumlu plaj alanı, Tingloy kentinin güneyinde ve San Juan kasabasının hemen kuzeybatısında yer almaktadır. Batangas eyaleti ve Tingloy idari sınırları içinde yer alan bu küçük şirin ada, Mindoro adasının kuzeyinde ve Luzon Adası'nın güneybatısında Verde boğazı üzerinde yer alır. Maricaban adası sınırları içinde 15 belediye ve 1 kent yerleşmesi yer almaktadır. Adanın tek büyük yerleşmesi olan Tingloy büyük bir şehirden çok küçük bir sahil kasabasına benzemektedir. Luzon Adası kıyılarından sadece 4 kilometre uzaklıkta olan Maricaban adasının yüzölçümü sadece 36 km² olup 18 000 civarında insan barındırmaktadır.⁶⁶

Her yıl binlerce turist tarafından ziyaret edilen Maricaban, küçük, alçak ve yoğun nüfuslu bir ada olarak tanımlanabilir. Jeotermal enerji kaynaklarıyla ünlü olan adada kalabalık turist kitleleri ve lüks oteller yoktur, bu nedenle sakin ve huzurlu deniz tatili yapmak isteyenler için doğru bir tercihtir. Daima yeşil kalan tropikal ormanlarla mavi deniz sularının birlikteliği adanın en önemli çekiciliklerinden biridir. Adanın güney kıyılarında yer alan Masasa Beach Maricaban adasının en popüler turistik merkezidir. Maricaban adasında lüks konaklama tesisleri ve beş yıldızlı oteller yoktur. Masasa Beach ve çevresinde 20 civarında küçük ekonomik konaklama tesisi yer almaktadır. Kc Neth Nipa Huts, RF Kubo- Tatay Peps, Rej's Transient, Carmen and Ruben Transient House, D'Mariners Guest House, Tita Zerry Homestay, Tita Flor Transient House, 5 Star Hospitality Transient, RnV House Transient, Tatay Vivin Home Sweet Homes, Hidden Paradise Transient at Masasa Beach ve Sealover's Place Masasa Beach ve yakın çevresinde yer alan başlıca konaklama tesisleridir.⁶⁷ Adanın kuzey kıyılarında yer alan Olympic Point Island Resort Maricaban adasının en kaliteli otellerin başında gelir.

Talaga, Anilao ve Mainit limanlarıyla Tingloy limanı arasında yıl boyunca deniz tekneleri ve gemilerle ulaşım yapıldığından dolayı Luzon Adası'ndan gelen turistler çok kısa bir zamanda Maricaban Adası'na ulaşmaktadırlar. Masasa Beach plajlarının yanı sıra adada yer alan diğer popüler plajlara örnek olarak Portales Beach, Sepoc Beach, Mang oscar's Beach ve Macuha Beach gösterilebilir. Maricaban adasını ziyaret eden turistler genelde San Isidro Kilisesini, San Roque Parish Kilisesini, Mag-Asawang Bato tepesini ve Olympic Point Island Resort otelini ziyaret etmektedirler.⁶⁸ Bu ilginç adayı ziyaret eden turistler genelde adanın en yüksek tepelerine tırmanarak müthiş doğal manzarayı izlemektedirler ve hatıra fotoğrafları çekmektedirler. Adanın en yüksek noktalarını oluşturan Mag-Asawang Bato ve Mount Casapao tepelerinden bakan turistler müthiş bir manzara gördükleri için patika yollarından bu tepeye tırmanıp güneşin doğuşunu veya batışını izlemektedirler (Tablo 9).

⁶⁶ Bakınız:

- <https://www.deztreks.com/maricaban-island/>
- <https://steemit.com/beautifulsunday/@watersnake101/agetawaytomarikabanisland-beautifulsunday-wy7rrc6no1>

⁶⁷ Bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

⁶⁸ Bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

Tablo 9: Luzon Adası'nın Doğu Kıyılarındaki Yer Alan Başlıca Popüler Plajlar⁶⁹

Patitinan White Beach	FMB Beach Resort	San Ramon	Sabang
Muladbudad White Beach	Rizal Beach Resort	Kalayukan	Lebanon
Stardust Beach Resort	Puting Gapo Park	Talaonga	Bacon
Alice Gabitan Frilles Beach	Delfino Residence	Mayaman	Cavit
Vera Maris Beach Resort	Hunongan Cove	Agoho	Puro
Paguriran Island and Lagoon	Kawayay	Tinago	Sogod
Sun Lake Beach Resort	San Antonio	Balogo	Mora
Magallanes Beach Resort	Mangcamagong	Sugod	Palale
Morales Beach Resort	Bagasbas	Caloco	Tiwi
Matalibong Black Sand Beach	Buhangin	Rawis	Andemi
Suhoton Beach & Cave Paradise	Bulalakaw	Cadelac	Gota
Pulang Daga Beach	Talingting	Sabangan	Gobgob
Capaluhan White Sand Beach	Paninap Beach Camp	Mantigbi	Gumaus
Playa De Lucia Bayview	Pagol Beach Resort	Pansol	Albino
Cabana Beach Resort	Mayon Spring Resort	Star of the Sea	Coco
Mapalad Beach Resort	Walowo Beach Cove	Campo Real	Avila
La Juliana Beach Resort	Pinagpandayan	Rf Beach Resort	Diguisit
Resplendor Beach Resort	Coastal Cove Resort	Aniao Islet	Cemento
Brgy Pamplona Little Beach	Danao Beach Resort	Bahai Jujai	Baler
Urakay Bakasyunan Beach Front	White Beach Resort	Disagadan	Bungan
Matawe Bay Farm Resort	Dicasalarin Cove	Borlongan	La Sunshine
Emilio Joseph Beach Resort	Casapsapan	Dipaculao	Ohana
Dianao Beach Club & Resort	Canawer	Dinadiawan	Tabon
Kabikawan	Diniog	Bunubon	Tubera
Makonacon	Demolit	Calabgan	Motiong
Valley Cove Paradise Beach	Bilagbag	Dalugan	Chavez
Magawigaw Beach	Kinayabutan	Debor	Oway
Nangaramoan White Sand Beach	Pozo Robo Beach	Marede	Darong

✓ Cabongaoan Beach⁷⁰

Güney Çin Denizi kıyılarındaki, Manila kentinin 294 km. kuzeybatısında, Pangasinan eyaleti sınırları içinde, Burgos kentinin güneybatısında ve Baruan kasabasının hemen güneyinde beyaz kumullarıyla meşhur Cabongaoan Beach yer almaktadır. Aslında Cabongaoan kasabası ile Cabongaoan plajı adeta bitişiktirler. Bu nedenle şehir yerleşmesi mi plaja adını vermiş, plaj mı kente adını vermiştir tam olarak bilinmemektedir. Cabongaoan Beach, krem renginde bej kumlarla kaplı doğal ve bozulmamış bir plajdır. Okyanus suları temiz ve sakin, kıyı şeridi ise bazen engebeli kaya oluşumlarından, bazen ise hindistan cevizi ağaçları ile çevrili kumlu plajlardan oluşmaktadır. Lüks otellerin yer almadığı kıyılarda 25-30 civarında küçük otel ve pansiyon yer almaktadır.

Cabongaoan kıyıları gürültülü kalabalıklardan ve yoğun trafikten uzak, neredeyse bütün yıl boyunca tenha, sessiz ve sakin bir doğal ortam sunmaktadırlar. Temiz okyanus sularında yüzmek, gün batımını romantik bir ortamda izlemek, dalış sporlarıyla zaman geçirmek veya beyaz kumsalda güneşlenmek isteyenler için Cabongaoan Beach doğru bir tercihtir.⁷¹ Cabongaoan Beach'in yakın çevresinde yer alan Baruan plajları, Masangret koyu, Paratec Beach, Death/Depth doğal okyanus havuzu, Malabago Beach ve Tambobong plajları Cabongaoan yöresinde yer alan diğer doğal turizm çekicilikleridir.⁷²

⁶⁹ Bakınız:

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>

⁷⁰ Bakınız:

- <https://www.philippinebeaches.org/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>

⁷¹ Daha fazla bilgi için bakınız:

- <https://www.archipelago.com.ph/blog/cabongaoan-beach-in-burgos-pangasinan>
- <http://shoestringtravelers.com/responsive/cabongaoan.php>
- <https://thejerny.com/travel/cabongaoan-beach-burgos-pangasinan-travel-guide/>
- <https://jontotheworld.com/cabongaoan-beach-death-pool-in-burgos-pangasinan/>

⁷² Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>

✓ **Kuwebang Lampas ve Puting Buhangin**⁷³

Luzon Adası'nın güneydoğusunda, Quezon eyaleti sınırları içinde, Lucena kentinin doğusunda ve Pagbilao adasının güney kıyılarında birbirlerine çok yakın mesafede yer alan meşhur Kuwebang Lampas ve Puting Buhangin plajları yer almaktadır. Başkent Manila'dan yola çıkıp eyalet merkezi Lucena kentine ulaştıktan sonra minibüs veya otobüsle Lucena'dan Pagbilao adasına ve bu ünlü plajlara kolaylıkla ulaşılabilir. Pagbilao adası ile Luzon Adası adeta bitişik olup, deniz üzerinde yer alan dar bir köprü ve bir karayolu bağlantısı ile birbiriyle ulaşım sağlamaktadırlar. Aslında Pagbilao adası iki parçadan oluşmaktadır. Pagbilao Grande daha büyük olan adayı oysa Pagbilao Chica daha küçük olan adayı oluşturmaktadır, fakat bu iki ada arasında kara bağlantısı olduğundan dolayı coğrafi olarak iki farklı ada sayılmazlar. Padre Burgos kentinin hemen batısında yer alan Pagbilao Chica adası aslında Borawan adası olarak ta bilinir. Filipinlerin en ünlü adaları olan Borocay adası ile Palawan adasının doğal güzelliklerini aynı anda taşıdığından dolayı, Borawan adasına onların ortak adı verilmiştir. Borawan adası masmavi ve berrak okyanus sularından dolayı bir yandan Borocay'a benzetilir, diğer yandan da yüksek falezli kıyılarından dolayı Palawan adasına benzetilir. Filipinlerin en ünlü bu iki adanın isim melezleşmesi sonucunda ise ülkemizde çok az kişinin bildiği Borawan adı ortaya çıkmıştır.

Kuwebang Lampas plajı, Puting Buhangin plajı, Hinguiwin şelalesi, Kwebang Lampas mağarası ve Borawan adası Pagbilao yöresinin en popüler turizm merkezleridir. Balta girmemiş troipkal ormanlarla çevrili olan Kuwebang Lampas ve Puting Buhangin plajları, Visayas denizi kıyılarının en ünlü doğal turizm merkezlerinin başında gelirler. Tagong Paraiso-Magdalenada şelalesi, Lipata dağı, Borawan Island Resort plajı, Cactus ni Karlo Mendoza Parkı, White Sand Bar, Jenny's White Beach Resort kıyıları, Mitra dağı, Sibatiya mağarası ve Talaban adası yörede popüler olan diğer doğal turizm çekicilikleridir.⁷⁴

✓ **Camaya Cost Beach**⁷⁵

Luzon Adası'nın batı kıyılarında Bataan eyaleti sınırları içinde ve Mariveles kentinin kuzeybatısında yer alan Camaya Cost Beach, Bataan Serbest Ticaret Bölgesinden sadece 7 km. uzaklıkta yer almaktadır. Subic körfezinin ve Bataan Milli Parkının güneyinde yer alan bu turistik yörenin en büyük avantajlarından birisi Olongapo, San Fernando, Angeles ve Manila gibi büyük kentlere yakın mesafede yer almasıdır. Bataan eyaletinin küçük Borocay'ı olarak bilinen 3,5 kilometre uzunluğundaki Camaya Cost sahili iki küçük koy ve 4-5 lüks oteli kapsamaktadır.

Mariveles yerleşim birimi sınırları içindeki Camaya Cost kıyıının adı, "taşlarda parçalanmış su" veya "taşlara çarpan suyun sesi" anlamına gelen Sanskritçe bir kelimedenden gelmektedir. İkinci Dünya Savaşından sonra çok sayıda Amerikalı ve Japon kökenli asker memleketlerine dönmeyip aileleri ile birlikte bu kıyı bölgesine yerleşmişlerdir. Son yarım yüzyılda ise Alman, İtalyan ve Fransız kökenli aileler de gelip Camaya Cost yöresine yerleşmeye başlamışlardır. Büyük kazançlar sağlayan mango ağacı ticaretinin ve turistik yatırımlarının bölgede hızla artması, yabancı yatırımcıların ve zengin ailelerin bu bölgeye yerleşmelerini tetiklemiştir. XX. yüzyılın sonuna kadar çok ta popüler olmayan Camaya Cost Beach, özellikle XXI. yüzyılın başında yöreye yapılan ulaşım, ticaret ve turizm yatırımlarının yaygınlaşmasıyla birlikte uluslararası bir şöhrete kavuşmuştur. "Earth and Shore Leisure Communities Corporation" şirketi, 2010 yılında, Camaya Cost sahilindeki özel ve lüks bir tatil merkezinin kurulup modernleşmesine 350 milyon Peso yatırım yaparak yöredeki turizmin gelişmesini adeta ateşlemiştir.

- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

⁷³ Bakınız:

- <https://www.philippinebeaches.org/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>

⁷⁴ Bakınız:

- <https://www.gmanetwork.com/news/newstv/weekendgetaway/271565/the-beautiful-islands-of-pagbilao-quezon/story/>
- <https://www.thepoortraveler.net/2011/06/borawan-island-padre-burgos-pagbilao-quezon-camping-trip-45/>

⁷⁵ Bakınız:

- <https://www.philippinebeaches.org/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>

Ünlü Camaya Cost plajı, her mevsim ve her ay yerli ve yabancı turistler tarafından ziyaret edildiği için Luzon Adası'nın en popüler plajlarından biridir. Plajın güney kıyılarında, sporcular ve adrenalini tutkunu turistler bir tür sörf olan skimboard faaliyetlerini yaygın olarak yapmaktadırlar. Okyanuslardaki göç mevsimi boyunca sahili çevreleyen sulara yunuslar ve kaplumbağalar sık sık görülmektedir. 1985'te Camaya Cost plajı Guinness Rekorlar Kitabı'na girmiş çünkü bikinili 825 kızın katıldığı dünyanın en büyük fotoğraf çekimi yapılmıştır. 2008 yılında Camaya Cost, Filipinler Ulusal Miras Listesine dâhil edilmiştir. Camaya Cost kıyılarında her yıl farklı etkinlikler ve kültür programları organize edilmektedir - Ağustos'ta Sörf Sporları Festivali, Ocak'ta Pavican Eko Festivali, Mayıs'ta Aquathlon yarışması, Haziran'da Dünya Koruma Günü ve Kasım'da Kumdan Heykel Festivali.

Camaya Cost kıyıları boyunca pek çok kafe ve restoran yer aldığı gibi az sayıda otel ve konaklama tesisi de yer almaktadır. Okyanus manzaralı odaları ve zengin rekreasyon olanaklarıyla "Camaya Coast Beach Resort & Residential Leisure", "Camaya Sands Hotel" ve "Aqua Fun Hotel" Camaya Cost kıyılarının en prestijli konaklama tesisleridir.⁷⁶ Camaya Cost kıyılarına yakın mesafede yer alan Kaibubu Beach, Agloloma Beach, Laki Beach, Talaan Beach, Porto Del Sol Beach, Sisiman Beach aynı yörede yer alan diğer ünlü plajlara örnek gösterilebilir. Basay koyu, Lusong Beach, Nagbintana Arch, Mariveles Five Fingers, Longos Kawayan Point, Nagbayog White Sand Beach, Pulong Kawayan Mağarası, Natsu Lagoon, Talain vadisi ve Five Fingers Koyu yörede yer alan ve ziyaret edilmesi gereken en ilginç doğal turizm çekicilikleridir.⁷⁷

✓ Donsol Plajları⁷⁸

Luzon Adası'nın güneybatı kıyılarında yer alan Donsol kenti, Burias adasının doğusunda, Sorsogon körfezinin kuzeybatısında ve Legazpi kentinin güneybatısında yer almaktadır. Kentin kuzeybatısında Bato gölü, güneyinde Ticao adası ve kuzeyinde de Mayon yanardağı yer almaktadır. Sorsogon eyaletinde yer alan kentin doğusunda Ogod ırmağı vadisi, batısında ise Donsol akarsu vadisi yer alır. Dancalan Beach, Ogod Beach, Pangpang Beach ve Gimagaan Beach Donsol yöresinin en ünlü plajlarıdır.

Donsol kenti, balina köpekbalıklarının doğal ortamlarında gözlemlenebilir fırsatının bulunduğu körfezde yer aldığı için dünyaca ünlü bir turizm merkezidir. Her yıl dünyanın dört bir yanından gelen binlerce meraklı turist, bu nazik dev yaratıklarla birlikte yüzmek, onların fotoğraflarını çekmek veya onları izlemek için buraya akın akın gelmektedirler. Balina köpekbalığı (Rhincodon Typus) nesli tükenmekte olan türler listesinde yer almaktadır ve sayıları hızla azalıkları için bugün dünyada sadece 1000 civarında tanımlanmış balina köpekbalığı saptanmıştır.

Dünyanın en büyük balina köpekbalığı sürüleri, kasım ayından haziran ayına kadar Filipinler'deki Donsol Kıyıları'nda görülmektedir. 4 ile 12 m. uzunluğundaki bu nazik ve zararsız devleri, beslendikleri plankton ve küçük balık sürülerini sıcak tropikal sulara takip ettikleri için belirli göç yollarını izlemektedirler ve yine belirli zamanlarda belirli coğrafi mekânlarda toplanmaktadırlar. Kasım ayından başlayıp Haziran ayına kadar balina köpekbalıkları Donsol Körfezinde kalırlar ve akarsuların taşıdıkları zengin besin maddeleri ile beslenerek bu kıyılarda 6-7 ay kalırlar. Bol miktarda plankton ve balık barındıran Donsol kıyıları balina köpekbalıklarının çizdikleri göç güzergâhlarının en önemlilerinin başında gelmektedir. Bu nedenle turizm literatüründe Donsol kenti "dünya balina köpekbalığı başkenti" olarak bilinmektedir. Bicol Yarımadası'nda yer alan ve yaklaşık 50000 nüfusa sahip olan Donsol kenti Filipinlerin en önemli ve en ünlü ekolojik turizm merkezlerinden biridir. Legazpi Uluslararası Havaalanı'nın bu kente yakın olması dış turizmin gelişmesi açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Balina köpekbalıkları su yüzeyine çok yakın yüzerler ve onların devasa boyutları nedeniyle fark edilmemeleri imkânsızdır. Bu şirin ve büyük deniz sakinleri insanlar için zararsızdırlar bu nedenle onlarla

⁷⁶ Bakınız:

- <https://www.camayacoast.com/hotel-aqua-fun>
- <https://www.camayacoast.com/hotel-camaya-sands>

⁷⁷ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.openstreetmap.org/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://www.tripadvisor.ru/>

⁷⁸ Bakınız:

- <https://www.philippinebeaches.org/>
- <https://www.archipelago.com.ph/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://psa.gov.ph/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>

birlikte yüzenler için bir tehdit oluşturmazlar. Sadece dalgıçların ve meraklı turistlerin onlara elle dokunmamaları ve onları ürkütmemeleri gerektiğini bilmeleri gerekir. Köpekbalıklarının izlemek için turistlerin sadece bir maske ve şnorkelle ihtiyacı olacaktır. Güvenlik nedeniyle Filipin yetkilileri Donsol Körfezi'nde tüplü dalış yapılmasına izin vermemektedirler. Donsol kenti ve çevresini gezen turistler Sumlung gölünü, Albaya çikolata tepelerini, Hoyo Hoyopan mağarasını, Ubod vadisini, Donsol Bay Resort, RR Beach Resort Pioduran Albay Plajını, Pilar kasabasını, ünlü Ticao adasını ve Kitvinan tepesini mutlaka görmeleri gerekir. AGM Beachfront Resort and Resto, Amor Farm Beach Resort, Vitton & Woodland Beach Resorts, Elysia Beach Resort, Woodland Beach Resort, Giddy's Place ve Aguluz Homestay Donsol yöresinde yer alan en popüler konaklama tesisleridir.⁷⁹ Lüks beş yıldızlı otellerin yer almadığı kıyılarda, "Dancalan Beach Resort" oteli Donsol yöresinin az sayıdaki dört yıldızlı otelden biridir (Tablo 10, Tablo 11).

Tablo 10: Luzon Adası'nın Batı Bölgelerinde Yer Alan Başlıca Doğal Turizm Çekicilikleri⁸⁰

Paguriran Island and Lagoon	Kuwebang Lampas	Naidi Hills
Manito Mangrove Reserve	Irosin Eco Zoo Park	Blue Lagoon
Cagraray Eco-Energy Park	Subic Bay Körfezi	Halipot Spring
Beata Beach and Sanctuary	Rainforest Park	Windmill Farm
Biyong Spring Resort	Big Rock Farm Resort	Dalitiwan Vadisi
San Isidro Riverside Park	Eva's Beach Park	Dhadz Garden
Agoho Forest Reserve	Juag Fish Sanctuary	Hibiscus Camp
Sta. Justina East Riverside	Picnic Grove - Tagaytay	Libmanan Vadisi
Pannzian Beach and Mountain	Ocampo Deer Farm	Almodiel Ormanı
Cape Engano Lighthouse	Azupre Hot Spring	Correos Parkı
Pagbilao Mangrove Experimental Forest	Cayabyab Ormanı	Kasarinlan Park
Long Beach – Mulunay	Paglitaw Natural Pool	Cagayan Vadisi
Kamhantik Forestpark Mulanay	Cardona Rock Garden	Agno Vadisi
Maulawin Spring Protected Landscape	Angono Lakeside Park	Bued Vadisi
People's Park in the Sky	Angat Baraj Havzası	Liyang Mağarası
Makiling Rainforest Park	Pulong Pasig Sandbar	Nagsasa Mağarası
Ayala Greenfield Golf Course	Timmangtang Rock	Liyang Mağarası
Alligator Lake Viewing Deck	Minanga Kanyonu	Church Mağarası
Salinas Natural Monument	Sitio Magcarang Parkı	Angel Mağarası
Kapurpurawan Rock Formation	Sagada Mağaraları	Sabano Pier
Donsol Whale Shark Interaction Center	Anawangin Mağarası	Kadilyan Park
Bacsil Onse Reef Sand Dunes	Dicasalarin Mağarası	Bimmanga Bangka
Culili Point - Puro Masintoc	Navotas Centennial Park	Agoo Eco Park
Mangroves - La Virgen Milagrosa	Agua Grande Park	Correos Almodiel
Cabarsican Rock Formations	Pantar Mangrove Forest	Padsan Kanyonu
Juanne Light and Ware Hauz	Kasay Marine Sanctuary	Little Palawan
Wonderful Cave in Bolinao	Farmville San Fabian	Malawaan Park
Manleluag Spring Pr. Landscape	Apaliin Forest Trails	Magaul Bird Park
National Arboretum of Zambales	Bued Mangrove Park	Morong Park
Subic Bay Mangrove Park	Tanggal Ni Apo Dios	Bakas Higante
Subic Insectarium and Butterfly Garden	Bacala Guest House	Puting Buhangin
Sabangan Mangrove Park	Tagalag Mini Park	Cozy Reef
Blue Turtle Cove Morong Bataan	Malabrigo Sanctuary	Talaba Park
Bulakan Mangrove Eco Park	MCSFI Water Park	Mangrove Walk
Mangayao Eco-Agri Tourism Park	Atimonan Zigzag Park	Sentinela Koyu
Las Piñas-Parañaque Critical Habitat	Dearly's Kubo-Garden	Pampanga Vadisi
Perfect Spot for Sunset Shot	Araqueño River Seaside	Catcadir Kanyonu

⁷⁹ Bakınız:

- <https://www.agoda.com/tr>
- <https://www.hotelplanner.com/>
- <https://www.booking.com/>
- <https://www.trivago.com/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.expedia.co.uk/>

⁸⁰ Bakınız:

- <http://philippine.ru/>
- <https://7000ostrovov.ru/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://ofilippinah.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>

Tablo 11: Luzon Adasının Doğu Bölgelerinde Yer Alan Başlıca Doğal Turizm Çekicilikleri⁸¹

Mirisbiris Garden and Nature Center	Panicuan Vadisi	Utay-An Ormanı
San Isidro Riverside Park	Agoho Forest Reserve	Bigaho Ecopark
Beata Beach and Sanctuary	Irosin Eco Zoo Park	Eva's Beach Park
Tropical Hot Spring Paradise	Manito Mangrove Reserve	Mali Park
Mount Masaraga Reserve	Sumlang Lake Par	KC LAND Park
Templado Spring Resort	The Campsite Ligao	Tabora Parkı
Caramoan Islandhopping	Tugawe Cove Resort	Almodiel Parkı
Matukad Island, Caramoan	Tambang kanyonu	Tanauan Kanyonu
Lanot Soda Spring Water	Nature's Park Resort	Point Look-Out
Pulong Pasig Sandba	Bulalacao hills	Agos Kanyonu
Tanauan White River Rafting	Marcos stone resort	Sakha Cape
Katmon Harbor Nature Sanctuary	Balete Tree Park	Blue Lagoon Gölü
Dingalan - Baler Road View Point	Ermita Hill Park	Palanan Vadisi
Dimadimalangat Rock Formation	Dibutunan Twin Mağarası	Mabagsik Espi Ormanı
Tabocaya Corralmo Parkı	Sinago Koyu	Palawig Vadisi

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Luzon Adası bir yandan tarihsel-kültürel çekicilikleriyle, sanat, bilim, spor ve inanç merkezleriyle diğer yandan da milli parklarıyla, tropikal ormanlarıyla ve doğal-ekolojik çekicilikleriyle hem yerli hem de yabancı turistleri mknatsız gibi kendine çeken bir cazibe merkezidir. Zengin doğal ekosistemler, büyük çeşitlilik gösteren doğal coğrafi unsurlar, devlet tarafından koruma altına alınmış ilginç doğal araziler ve milli parklardaki zengin ekolojik çeşitlilik, Luzon ve yakın çevresinin en büyük turizm zenginliğini oluşturmaktadırlar. Körfezler, plajlar, volkanik göller, kanyon vadileri, mercan resifleri, mağaralar, şelaleler, mangrov ormanları, ilginç kıyı oluşumları, lagün gölleri, ıssız atol adaları, tehlikeli yanardağlar ve korunmuş tropikal ormanlar Luzon Adası'nın başlıca doğal turizm çekicilikleridir.⁸²

Filipinler Cumhuriyetinin başkentini ve en büyük kentlerini barındıran Luzon Adası ülkenin kültürel, sanatsal, bilimsel, endüstriyel, ticari ve iktisadi merkezidir. Filipinler Cumhuriyetinde en fazla nüfus, en fazla şehir, en fazla sanayi tesisi, en fazla üniversite ve en fazla liman Luzon barındırdığı gibi en fazla ulusal park, en fazla mağra ve şelale, en fazla hotel ve pansiyon, en fazla kaplıca ve müze, en fazla göl ve plaj gibi turistik unsurlar da bu adada yer alır. Bu nedenle ülkenin turizm coğrafyası Luzon olmadan düşünülemez ve planlanamaz.

Aşağıdaki satırlarda Luzon Adası'nın "turistik enleri" ve bu adayı diğer Filipin adalarından farklılaştıran ve özgün kılan başlıca turistik unsurlar kısaca ortaya konularak, Luzon'un ayrıcalığına ve doğal zenginliğine vurgu yapılmıştır. Maddeler halinde özetlenen bu coğrafi unsurlar, Luzon Adası'nın barındırdığı zengin turizm kaynaklarını ve müthiş turizm potansiyelini çarpıcı bir şekilde yansıtmaktadır. Şimdi neler barındırır Luzon sorusuna yanıt verelim:

- ✓ Dünyanın en küçük aktif volkanı olan Taal,
- ✓ Dünyanın en yoğun nüfuslu metropol kenti olan Manila,
- ✓ Dünyanın en güzel rekreasyon alanlarından biri olan Hidden Valley,
- ✓ Dünyanın en büyük tatlı su göllerinden biri olan Laguna De Bay,

⁸¹ Bakınız:

- <http://philippine.ru/>
- <https://7000ostrovov.ru/>
- <https://www.tripadvisor.com/>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://mapcarta.com/>
- <http://www.mappery.com/>
- <https://www.philatlas.com/>
- <http://ofilippinah.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>

⁸² Luzon Adası'nın fiziki coğrafya özellikleriyle ilgili bakınız:

- <https://www.sabaiaasia.ru/>
- <http://philippine.ru/>
- <https://7000ostrovov.ru/>
- <http://ofilippinah.ru/>
- <https://www.votpusk.ru/>
- <https://tonkosti.ru/>
- <https://philfun.ru/>
- <http://omniworld.ru/philippines/>
- <https://guide.travel.ru/philippines/>
- <https://www.gid.ru/philippines/>

- ✓ Dünyanın en gizemli körfezlerine örnek olan Lingayen ve Sorsogon,
- ✓ Dünyanın en ilginç mezarlıklarından biri olan ve asılmış tabutlardan oluşan meşhur Sagada Mezarlığı,
- ✓ Dünyanın en tehlikeli ve en ölümcül aktif volkanları olan Mayon, Taal ve Pinatubo yanardağları,
- ✓ “Dünyanın Sekizinci Harikası” olarak adlandırılan Banaue Pirinç Taraçaları,
- ✓ Filipinlerin en güzel adalarından biri olan Alabat,
- ✓ Filipinlerin en popüler dalgıçlık merkezlerinden biri olan Subic Bay körfezi,
- ✓ “Dünya balina köpekbalığı başkenti” olarak bilinen Donsol kenti,
- ✓ Filipinlerin en görkemli şelalelerinden biri olan Pangsanjan ve Pinsal,
- ✓ Filipinler Cumhuriyeti sınırları içinde yer alan ve en büyük yüzölçümüne sahip doğa koruma alanı olan Kuzey Sierra Madre Milli Parkı,
- ✓ Filipinler Cumhuriyeti sınırları içinde yer alan ve en modern deniz turizmi yatırımlarından biri olan “Camaya Cost Wain Beach”,
- ✓ Filipinlerin en ıssız, en sessiz ama en güzel plajlarından biri olan Anguib Beach,
- ✓ Filipinlerin en görkemli dağı ve “Luzon Adası’nın Everesti” olarak bilinen Kutsal Pulag Dağı,
- ✓ Filipinlerin en güzel ve en bakir adalar topluluğunu barındıran “Yüz Adalar Milli Parkı”,
- ✓ Filipinlerin savaş tarihinde ve bağımsızlık mücadelesinde özel bir yere sahip olan, Amerikan ve Japon askerlerin kanlarıyla sulanmış olan Corregidor Adası.

Filipin adaları dünyanın en büyük takımadalarını oluşturan Malay Takımadalarının bir parçasıdır ve kendi içinde 3 büyük adalar grubuna ayrılırlar. Filipinler Cumhuriyeti bayrağında yer alan üç yıldız aslında bu 3 adalar grubunu temsil etmektedir. Ülkenin kuzey bölgelerindeki adalar “Luzon Grubu Adalarında”, orta kesimdeki adalar “Visayas Grubu Adalarında”, ülkenin güney kesimindeki adalar da “Mindanao ve Sulu Takım Adaları” grubunda yer almaktadırlar.⁸³ Luzon Grubu Adalarına adını veren Luzon, ülkenin ticaret, tarım ve ekonomi lokomotifini olup, yabancı turistler tarafından en çok ziyaret edilen ve en yüksek turizm gelirene sahip Filipin adasıdır. Filipinler Cumhuriyetinin en ünlü volkanları, en görkemli şelaleleri, en gizemli mağaraları, en büyük yağmur ormanları, en büyük metropol kentleri, en ilginç mimari eserleri, en geniş milli parkları, en büyük fabrikaları, en uzun sıradağları, en büyük körfezleri, en geniş ovaları, en lüks otelleri, en ünlü gölleri ve akarsuları, en çok ziyaret edilen müzeleri ve kaplıcaları Luzon Adası’nda yer alır. Özetle, Luzon Adası Filipinlerin hem can damarı ve iktisadi merkezidir hem de ulusal turizmin kalbidir.

Luzon Adası’nın başlıca turizm avantajları şöyle özetlenebilir:

- ✓ Filipinler Cumhuriyetinin hem nüfus hem de yüzölçümü bakımından en büyük adasıdır.
- ✓ Filipinler Cumhuriyetinin hem tarım ve ticaret hem maddencilik, ormancılık, balıkçılık ve turizm hem de iktisadi üretim ve turizm potansiyeli bakımından en önemli adasıdır.
- ✓ Stratejik coğrafi konumu sayesinde, Mindoro, Samar, Catanduanes, Polillo, Panay, Palawan, Masbate, Lubang, Marinduque, Burias ve Ticao gibi ülkenin en büyük ve en önemli adalarıyla kolay ulaşım bağlantılarına sahip ayrıca en gelişmiş ulaşım alt yapısına sahip adasıdır.
- ✓ Ülkenin en uzun okyanus kıyılarına, en uzun sıradağlarına, en büyük göl ve körfezlerine ve en geniş tropikal ormanlarına sahip adasıdır.
- ✓ Filipinler Cumhuriyeti’nin en çok koy, körfez, ova, akarsu, göl, volkan, mağara, şelale, dağ, vadi ve plaj barındıran adasıdır.
- ✓ Ülkenin en büyük ve en işlek hava ve deniz limanları ile en uzun otopanlara ve demiryollarına sahip adasıdır.

⁸³ Daha detaylı bilgi için bakınız:

- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., (2005) “*Stranite v Sveta 2005-2006*”, Izdatelstvo Gloriya Palas, Sofya
- Timor, A. N. (2002) “*Güneydoğu Asya. Özellikler. Ülkeler*”, Çantay Kitabevi, İstanbul
- Atalay, İbrahim (2007), “*Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*”, Meta Basım Yayınları, İzmir.
- Bayar, Sevilay (2011), “*Filipinler Ülke Raporu*”, T. C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi Yayını, Ankara.
- Özey, Ramazan (2008) “*Asya Coğrafyası*”, Aktif Yayınları, İstanbul
- Özgüç, Nazmiye (2011) “*Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler*”. Çantay Kitabevi, İstanbul

- ✓ Ülkenin en büyük kentlerine, en büyük üniversitelerine, en büyük holdinglerine, en büyük finans kuruluşlarına, en büyük sanayi ve ticaret merkezlerine, ayrıca en önemli spor, sanat, eğitim, kültür ve bilim merkezlerine sahip adasıdır.
- ✓ Ülkenin en çok hotel, kaplıca, pansiyon, bar, dalış merkezi, SPA merkezi, restoran, tatil köyü ve alışveriş merkezi gibi turistik tesisler barındıran adasıdır.
- ✓ Hem yerli hem de yabancı turistler tarafından Filipinlerin en çok ziyaret edilen, en çok bilinen ve en popüler adasıdır.

KAYNAKLAR

- Atalay, İ. “*Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası*”, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2001
- Atalay, İ., “*Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*”, META Basım, İzmir, 2007
- Atasoy, E. “*Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*”, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 2010
- Atasoy, E. “*Kültür Coğrafyası ve Etnocoğrafyanın Temelleri*”, Dağışım Yayınları, İstanbul, 2019
- Atasoy, E. “*Muslim Communities in the Philippines from the Perspective of Political Geography and Etnogeography*”, Journal of History Culture and Art Research, Vol. 7, No. 2, June 2018
- Atasoy E. ve Ortega Espaldon M. V. “*Bir Küçük Adanın Büyük Turizm Başarısı: Camiguin Adası Örneği*”, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, Yıl: 2020, Cilt: 3, Sayı: 2, Sayfa: 310-319
- Atasoy, E. “*Filipinler Cumhuriyeti Turizm Coğrafyasından Bir Kesit: Leyte Adası*”, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, Sayfa: 395-415
- Atasoy E. ve Alkar, E. (2020). “*Filipinler Cumhuriyetinin Turizm Başkenti: Boracay Adası*”, Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi, Aralık 2020, Cilt: 5, Sayı: 6, Sayfa: 68-80
- Atasoy E. ve Atış, E. (2021). “*Panay Island From The Perspective Of Tourism Geography*”, International Academic Social Resources Journal (ASR Journal) Year 2021, Vol:6, Issue: 2, Page: 77-96
- Atasoy E. ve Atış E. (2020) “*Tourism Potential Of The Bohol Island*”, Idea Studies Journal, Volume: 6, Issue: 23, Page: 759-774
- Atasoy E. (2020) “*Bohol Denizinin Gizemli İncisi: Panglao Adası*”, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2020, Cilt 22, Sayı 2, s. 697-716
- Bayar, S., “*Filipinler Ülke Raporu*”, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi, Ankara, 2011
- Chirikov, A. I., Pozdnyak, G. V., Kamenskaya, İ. Y., (2008) *Atlas Mira*. İzdatelstvo Oniks, Moskova
- Colleen, A. S. “*Philippines in Pictures*”, Manila, Library of Congress Cataloging, 1967, Cilt 1
- Düzyol, Tamer, “*Filipinler*”, Ermağan, İsmail (Editör), “*Dünya Siyasetinde Doğu Asya*”, Nobel Yayınları, Ankara, 2016
- Georgiev, P., “*Filipinite i Evraziyskata Dıga na Nestabilnost*”, Spisanie “Geopolitika”, Broy 6, Sofya, 2005
- Kristev, V., “*Geopolitika i Geostrategiya na Turizma*”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2016
- Kristev, V., “*Geografiya na Turizma*”, İzdatelstvo “Nauka i İkonomika”, İkonomiçeski Universitet, Varna, 2014
- Lakost, İ., “*Geopolitiçeski Reçnik na Sveta*”, Izdatelska Kaşta Trud, Sofiya, 2005
- Lavrov, S. B. & Kaledin, N. V., “*Ekonomiçeskaya, Sotsialnaya i Politiiçeskaya Geografiya Mira. Regioni i Strani*”, İzdatelstvo Gardariki, Moskova, 2003
- Lopez, M. L., “*A Handbook of Philippine Folklore*”, Quezon City, The University of the Philippines Press, 2006
- Lukanov, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., “*Stranite v Sveta 2005-2006*”, İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya, 2005

Manuela W. S. “*The Impact of Government Failure on Tourism in The Philippines*”, Transport Policy, Volume 43, October 2015, Pages 11-22

Özey, R. “*Asya Coğrafyası*”, Aktif Yayınları, İstanbul, 2008

Özgüç, N. “*Turizm Coğrafyası. Özellikler ve Bölgeler*”. Çantay Kitabevi, İstanbul, 2011

Shah K. Gupta V. Edited by Charlotte Boyd “*Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia*”, Overseas Development Institute, Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK, Printed by Russell Press Ltd, Nottingham, NG6 0BT, April 2000

Timor, A. N. “*Güneydoğu Asya. Özellikler. Ülkeler*”, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2002

Elektronik Kaynaklar

<https://jonnymelon.com/>

<https://www.lonelyplanet.com/>

<https://www.tostay.ru/>

<https://www.agoda.com/tr>

<https://www.hotelplanner.com/>

<https://www.booking.com/>

<https://www.trivago.com/>

<https://www.tripadvisor.com/>

<https://www.expedia.co.uk/>

<https://www.ourtravel.ru/>

<https://tourout.ru/>

<https://geosfera.org/aziya/filippiny/>

<http://www.prontotour.ru/>

<https://www.sabaiasia.ru/>

<http://philippine.ru/>

<https://7000ostrovov.ru/>

<http://ofilippinah.ru/>

<https://www.votpusk.ru/>

<https://tonkosti.ru/>

<https://tochka-na-karte.ru/>

<https://wikiway.com/philippines/>

<http://globustour.com.ua/country/>

<https://discoveric.ru/>

<https://www.tripadvisor.ru/>

<https://nashaplaneta.net/>

<https://philfun.ru/>

<http://omniworld.ru/philippines/>

<https://www.equatorial.by/>

<https://diving-tut.ru/category/filippiny/>

<https://guide.travel.ru/philippines/>

<https://www.gid.ru/philippines/>

<https://www.worldmeteo.info/>

<https://www.openstreetmap.org/>

<https://www.google.com/maps>

<https://mapcarta.com/>

<http://www.mappery.com/>

<https://www.philatlas.com/>

<http://psa.gov.ph/>

<https://primer.com.ph/travel/>

<https://www.livph.com/>

<https://www.philippinebeaches.org/>

<https://www.archipelago.com.ph/>

<http://shoestringtravelers.com/>

<https://www.ilink.ph/>

<https://llda.gov.ph/>

<https://thejerny.com/travel/>

<https://jontotheworld.com/>

<https://www.camayacoast.com/>

<https://www.pangasinan.gov.ph/>

<https://www.vigattintourism.com/>

<https://www.onmywaves.com/>

<https://fb.ru/article/263127/ostrov-luson-geograficheskoe-polojenie-klimat-filippinskie-ostrova>

<https://ruslanlight.com/filippiny/luson.html>

<https://poznvatelno.net/sto-ostrovov-nacionalnogo-parka-filippin/>

http://izverzhenie-vulkana.ru/2020/03/dejstvushie_vulkany_ostrova_luson.html

<https://www.awanderfulsole.com/>
<https://wanderera.com/>
<https://www.jonashares.com/>
<https://www.vigattintourism.com/tourism/>
<https://www.inspirock.com/philippines/>
<https://www.phbus.com/blog/>
<https://wonderfilledjournal.com/>
<https://www.thecrazytourist.com/>
<http://shoestringtravelers.com/?q=node/100>
<https://www.awanderfulsole.com/>
<https://www.lakwatsero.com/>
<http://www.thebackpackadventures.com/2020/01/albay-hoyop-hoyopan-cave.html>
<https://tr.foursquare.com/v/hoyophoyopan-cave/4db142aa6e81a2637ee7a40d/photos>
<https://www.thepoortraveler.net/2018/03/anawangin-cove/>
<https://www.nomadicexperiences.com/>
<http://wonderfilledjournal.com/>
<https://www.hotelbeachside.com/top-10-most-beautiful-beaches-in-philippines/calintaanislandbeach.htm>
<https://www.deztreks.com/maricaban-island/>
<https://steemit.com/beautifulsunday/@watersnake101/agetawaytomarikabanisland-beautifulsunday-wy7rrc6no1>
<https://web.archive.org/web/20120914060828/> http://www.visitphilippines.org/guide/8_0_37_1_National-Parks-in-Luzon-.%3A-VisitPhilippines.org-a-Best-Destination-Travel-Guide-by-Travelindex.html